

Maanpuolustus

N:o **95**
1/2011

Maanpuolustuskurssit 50 vuotta

Valtakunnallisten maanpuolustuskurssien ja
Maanpuolustuskurssiyhdistyksen juhlavuosi

Maanpuolustuskurssien
kulttuurihistoria

Vahvan tietouden
kansalaiskurssit

Suomen turvallisuuspolitiikan
käännekohtat 1961–2011

Julkishallinnon viestintä
julkisuuksien kentillä

Operaatio Internaatti

Haastateltavana
Tarja Halonen:
"Onnittelut 50-vuotiaille
Maanpuolustuskursseille ja
Maanpuolustuskurssiyhdistykselle"

Maanpuolustus

Maanpuolustuskurssiyhdistyksen julkaisu

Päätoimittaja:	Viestintäjohtaja	Jyrki Iivonen
Toimituskunta:	Professori Toimituspäällikkö Toimittaja Eversti Osastopäällikkö Tieto- ja viestintäjohtaja	Tuomas Forsberg Anu Kuistiala Tuomo Lappalainen Juha Pyykönen Matti Saarelainen Marjo Timonen
Toimitussihteeri: Toimituksen sihteeri:	Everstiluutnantti	Torsti Astrén Anita Pursiainen
Toimituksen yhteystiedot	postiosoite:	PL 266 00171 HELSINKI
	käyntiosoite:	Maneesikatu 6
	puhelin:	+358 40 149 3649
	sähköposti:	maanpuolustuskurssiyhdistys@gmail.com
	www.maanpuolustuskurssiyhdistys.fi	

Valtakunnallisen maanpuolustuskurssin käyneiden osoitteenmuutokset toimituksen postiosoitteella tai telefax 0299 530 236 tai sähköposti: maanpuolustuskurssiyhdistys@gmail.com

Alueellisen maanpuolustuskurssin käyneiden osoitteenmuutokset alueellisille yhdistyksille, yhteystiedot viimeisellä aukeamalla.

Maanpuolustus-lehdessä esitetyt mielipiteet ovat asianomaisten kirjoittajien omia näkemyksiä eikä niiden tarvitse välttämättä edustaa lehden toimituskunnan tai Maanpuolustuskurssiyhdistyksen kantaa

Graafikko, kuvatoimitus: Jukka Talari
Paino: Edita Prima Oy, Helsinki 2011

Kannen kuva: JT

Tässä numerossa:

4 Pääkirjoitus

Haastattelu

6 Tasavallan Presidentti Tarja Halonen:
Onnittelut 50 -vuotiaille Valtakunnallisille Maanpuolustuskursseille
ja Maanpuolustuskurssiyhdistykselle

Teema-artikkelit

11 Maanpuolustuskurssien kulttuurihistoria
15 Vahvan tietouden kansalaiskurssit
17 Suomen turvallisuuspolitiikan käännekohtat 1961–2011
22 Maine ja leimahdukset – Julkishallinnon viestintä julkisuuksien kentillä
26 Operaatio Internaatti

Muut artikkelit

28 Öljyn tuotantohuippu ja sodankäynnin tulevaisuus

Puheita ja tervehdyksiä

33 Puolustusvoimain komentajan puhe 195. MPK:n avajaisissa
36 Puolustusministerin tervehdys 195. MPK:n avajaisissa
39 Puolustusministerin puhe 196. MPK:n avajaisissa
43 Puolustusvoimain komentajan tervehdys 196. MPK:n avajaisissa

Kuulumisia

47 Maanpuolustuskurssiyhdistyksen kuulumisia
53 Maanpuolustuskurssien kuulumisia
59 Kurssien kokoontumisia
64 Yhdistykset toimivat
70 Osoitetiedot

Maanpuolustuskurssit vastaavat ajan haasteisiin

Valtakunnalliset maanpuolustuskurssit ovat saavuttaneet viidenkymmenen vuoden kunnioitetun iän. Kurssit ovat suomalais-kansallinen instituutio, joiden historiassa ja nykyisyydessä heijastuvat menneiden vuosikymmenten kokemukset ja haasteet. Tulevina vuosina kurseja järjestetään uudessa kansallisessa ja kansainvälisessä ympäristössä. Niiden perusrakenne on kuitenkin säilynyt hämmästyttävän samankaltaisena vuosikymmenestä toiseen.

Ensimmäiset kurssit järjestettiin vuonna 1961, ajankohtana jota jälkikäteen on pidetty kylmän sodan aikaisen maailman vaikeimpana. Suurvaltojen suhteet olivat kärjistyneet Saksan asemaa koskevien kiistojen ja Kuuban kriisien myötä. Asevarustelu oli voimistumassa nopeasti. Suomessa suhteet Neuvostoliittoon olivat vaikeat ja johtivat pian noottikriisinä tunnettuun tapahtumasarjaan.

Tässä tilanteessa nähtiin erityisesti puolustushallinnon ylimmässä johdossa tärkeäksi käynnistää kurssit, joilla voitaisiin tarkastella kokonaisvaltaisesti Suomen varautumista erilaisiin kriiseihin, niin sotilaallisiin, poliittisiin kuin taloudellisiin. Alusta lähtien nähtiin tärkeäksi, että kurseilla olisivat mukana kaikki maamme turvallisuuden kannalta keskeiset sektorit. Vaikka kurssien järjestämisvastuu annettiin puolustushallinnolle, oli kyse koko yhteiskunnan varautumisesta.

Kylmän sodan päättyminen ei merkinnyt sitä, että maanpuolustuskurssit olisivat muuttuneet merkityksettömiksi. Suomeen kohdistuvien uhkien laadussa tapahtui muutos, mutta myös kylmän sodan jälkeisessä maailmassa kriisien hallinta ja torjuminen edellyttivät koko yhteiskunnan saumatonta yhteistyötä. Niinpä 1960-luvun alussa luotu kurssien rakenne on säilynyt lähes muuttumattomana.

Maanpuolustuskurseista on tullut myös kansainvälisesti mielenkiintoinen ilmiö. Virolaiset olivat mukana kurseilla Suomessa jo 1990-luvulla ja ovat sittemmin rakentaneet omat kurssinsa suomalaisen mallin pohjalta. Yhdysvalloissa on vuoden 2001 jälkeen tunnettu melkoista kiinnostusta meidän malliamme kohtaan. Monista yksittäisistä maista on haluttu saada tarkempia tietoja tämän tyyppisistä kurseista. Minulla itselläni oli pari vuotta sitten ilo olla mukana järjestämässä Ukrainan ensimmäistä soveltavaa harjoitusta. Kokemus oli kaikin puolin myönteinen.

Suomen kansallinen puolustus on suurten haasteiden edessä. Sen kehittämiseen vaikuttavat tulevina vuosina monet rajoitteet. Niistä selviytyminen on poliittiseen päätöksentekoon kuuluva asia. Monet kehitykseen vaikuttavat tekijät eivät ole ohjattavissa omilla kansallisilla päätöksillä. Emme silti ole myöskään lipumassa

ajopuuna kohti tulevaisuutta – päättäväisyydellä ja suunnitelmallisuudella voidaan saada paljon aikaiseksi.

Maanpuolustuskurssien soveltavissa harjoituksissa on vuodesta toiseen voinut huomata, että kriisioloissa ymmärtämys maanpuolustuksen tarpeista on merkittävä. Puolustusvoimien tarvitsemat resurssit on poikkeuksetta aina myönnetty. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että puolustuksen kehittäminen jätetään oletetun, jatkuvan ymmärtämyksen varaan. Vaikka puolustusratkaisumme on poliittinen päätös, tulee hallinnonalan tuottaa riittävä, perusteltu ja faktapohjainen aineisto päätöksenteon pohjaksi.

Mitä nämä faktat sitten ovat? Ensinnäkin tiedetään, että miespuoliset ikäluokat ovat tulevaisuudessa nykyistä pienemmät. Samoin tiedetään, että merkittävä osa puolustusvoimien sotavarustuksesta tulee vanhenemaan jo lähivuosina. Uusi puolustusmateriaali taas on entistä kalliimpaa. Sekä henkilöstö- että kiinteistömenot kohoavat nykyisin joka vuosi. Lisäksi valtiontalouden tasapainon säilyttäminen tulee vuosi vuodelta vaikeammaksi ja edellyttää konkreettisia toimenpiteitä kaikilla hallinnonaloilla.

Huhtikuun eduskuntavaalien jälkeen alkavalla hallituskaudella moniin edellä mainittuihin ongelmiin on löydettävä taloudellisesti ja puolustuksellisesti kestävä ratkaisu. Yhdellä yksittäisellä toimenpiteellä – leikkauksella – vajeita ei pystytä poistamaan. Tarvitaan kokonainen toimenpiteiden kirjo, jonka sisällöstä toivon mukaan päästään päättämään mahdollisimman pian. Leikataanko puolustusbudjettia? Muutetaanko yleistä asevelvollisuutta? Supistetaanko materiaalihankintoja? Liittoudutaanko sotilaallisesti? Nämä ovat kaikki kysymyksiä, joihin etsitään vastauksia myös seuraavien neljän vuoden aikana.

Yksi asia kuitenkin on ja pysyy. Valtakunnalliset maanpuolustuskurssit ja niiden rinnalla järjestetyt alueelliset maanpuolustuskurssit muodostavat myös tulevina vuosina perustan suomalaisen yhteiskunnan kokonaisvarautumiselle. Kurseilla kaikki keskeiset yhteiskuntasektorit ratkovat tasavertaisina haastavia turvallisuus-kriisejä. Kurssit ovat paikka, jossa keskeiset päätöksentekijät ja yhteiskunnalliset vaikuttajat koulutetaan vastaamaan yhteistoiminnassa niin sotilaallisiin kriiseihin kuin erilaisiin yhteiskunnan häiriötilanteisiin. Maanpuolustuskurseja ja Maanpuolustus-lehteä tarvitaan myös tulevaisuudessa.

Jyrki Iivonen

Tasavallan Presidentti
Tarja Halonen

Onnittelut 50-vuotiaille Maanpuolustuskursseille ja Maanpuolustuskurssi- yhdistykselle

Tasavallan Presidentti Tarja Halonen on antanut haastattelun Maanpuolustuslehden 50-vuotisjuhlanumerolle. Haastattelu tehtiin 11.2.2011, kylmänä helmikuuisena perjantapäivänä. Presidentillä on puolustusvoimien ylipäällikkönä läheinen suhde maanpuolustuskursseihin. Hän on esimerkiksi vakituinen vieras niiden avajaisten juhlapuhujana. Tällainen tehtävä on ollut hänelle mieluinen. Presidentti oli reilu pari viikkoa ennen haastattelua vierailut suomalaisten kriisinhallintajoukkojen luona Mazar-i-Sharifin alueella Pohjois-Afganistanissa. Hän oli silminnähden kiinnostunut vuonna 2006 valmistuneesta kuvateoksesta, joka käsittelee suomalaista rauhanturvatyötä vuosina 1956–2006. Hän pani merkille sellaisen yksityiskohdan, että rauhanturvaajien hiusten pituus on selvästi lyhentynyt vuosien saatossa. Presidentin puheesta henki vankka luottamus suomalaisten rauhanturvaosaamiseen.

Presidentti Halonen onnitteli haastattelun aluksi valtakunnallisia maanpuolustuskursseja ja maanpuolustuskurssiyhdistystä niiden 50-vuotisen taipaleen johdosta. Hänen omasta kurssistaan on kulunut jo jonkin verran aikaa: sen numero oli 60 eli se pidettiin 22.3.–14.4.1976. ”Tuohon aikaan kurssilaisten joukossa oli vielä suhteellisen vähän naisia, omalankin heitä oli vain kolme. Oma pääsyni kursseille noinkin aikaisessa vaiheessa johtui siitä, että koska poikkeusaikojen työlaainsäädäntö oli tuossa vaiheessa erittäin ajankohtainen

kysymys, halusi SAK:n johto lähettää maanpuolustuskursseille nuoren naisjuristinsa.”

Kurssit ovat Tasavallan Presidentin mukaan suomalaisen yhteiskunnan erityisilmiö, jonka kehityksessä heijastuu ympäristön historiallinen muutos. ”Kurssien sisältö ja henki ovat vuosien saatossa muuttuneet. Muutosten taustalla on kuitenkin sota-ajan kokemusten yhtenäistämä kansa, joka on valmis uhrautumaan yhteiskunnan edestä.” Maanpuolustuskurssit ponnistavat suomalaisesta yhteiskunnasta, eivätkä ne presidentin mielestä ole kansainvälisesti kovinkaan yleinen ilmiö.

Tasavallan Presidentti muistuttaa, että ympäröivä maailma on muuttunut kuluneiden vuosikymmenten aikana. ”Sodat ovat muuttuneet harvinaisemmiksi, mutta niiden tilalle ovat kohonneet erilaiset aseelliset konfliktit ja muut laajempaan turvallisuuteen liittyvät yhteiskunnalliset riskit. Niiden torjumiseen täytyy myös meillä Suomessa varautua.”

Yhteiskunnan turvallisuus on kaikkien asia

Presidentti Halonen pitää Suomessa viime vuosina tapahtunutta turvallisuuteen liittyvää kehitystä myönteisenä. ”Yleinen mielipide suhtautuu Suomessa entistä myönteisemmin maanpuolustukseen. Myös nuorison kiinnostus turvallisuuteen liittyvistä asioista on lisääntynyt.” Tästä on hyvä lähteä myös eteenpäin.

Kansainvälinen tilanne heijastuu globalisoituneessa maailmassa myös Suomen tapahtumiin. Presidentti korostaa, että kriisit eivät enää noudata kansallisia rajoja. Kriisit ovat

myös entistä monialaisempia; sotilaiden ja siviilien väliseen yhteistyöhön on kiinnitetty lisääntyvää huomiota niin kansallisella tasolla kuin esimerkiksi Naton toiminnassa. ”Siviilipuolen roolin huomiointi on oikea oivallus, ja sille on tällä hetkellä kasvava tarve. Tämä periaate heijastui niin EU:n Amsterdamin sopimuksessa kuin Petersbergin tehtävissä, joita valmisteltiin jo ulkoministerikauteni aikana 1990-luvulla.”

Valtioneuvosto hyväksyi joulukuussa 2010 uuden yhteiskunnan turvallisuusstrategian (YTS). Myös tässä asiakirjassa heijastuu Presidentti Halosen mielestä suomalaiselle hyvinvointiyhteiskunnalle tyypillinen yhteisvastuun ajattelu. Valtioneuvostotasolla se tarkoittaa sitä, että ministeriöiden yhteistyöllä on entistä suurempi merkitys. Muutoksen pitäisi näkyä myös sillä tavoin, että sisäasiainministeri osallistuisi vakituisesti valtioneuvoston ulko- ja turvallisuusvaliokunnan eli UTVAn työhön. Kokoonpanoa voidaan hänen mielestään laajentaa tarvittaessa vielä lisää.

Kansallisten turvallisuusjärjestelyjen kehittäminen on presidentin mielestä tärkeää: ”On hyvä, että ensimmäiset askeleet valtioneuvos-

ton sisäisen toiminnan vahvistamiseksi on otettu.” Paikallisen ja alueellisen tason valmiuksien kehittämiseen on hänen mielestään myös kiinnitettävä jatkossa kasvavaa huomiota.

Entä sitten puolustusvoimien toinen tehtävä eli osallistuminen muiden viranomaisten toiminnan tukemiseen, miten siihen tulisi suhtautua? Asia on presidentin mielestä periaatteessa selvä – puolustusvoimilla on moninaiset velvollisuudet muuta yhteiskuntaa kohtaan. Toimintaa kehitettäessä tulee kuitenkin muistaa, että puolustusvoimien toiminnalla on omat rajoitteensa. Sen ydintehtävä – maan sotilaallinen puolustaminen – on oltava ensi sijalla myös tulevaisuudessa.

Presidentti Halonen on ylipäällikkönä seurannut tarkkaan puolustushallintouudistusta, jonka avulla rakennetaan vuoden 2016 jälkeisiä puolustusvoimia. Hän näkee uudistuksen tarpeen useammasta eri näkökulmasta. ”Puolustusvoimien ammatillistumiseen on eri maissa ollut montakin syytä. Aseteknologian nopea kehitys edellyttää pidempää koulutusta, ja toisaalta miesvahvuuden vähentäminen on ollut mahdollista.”

Asevelvollisuuden ja siviilipalveluksen kehittäminen

Presidentti kritisoi hänen mielestään hieman yksioikoista näkemystä, että hyvin varustettu, pieni iskukykyinen ammattiarmeija riittäisi turvallisuuden takeeksi. Hän haluaisi yhteiskunnan kokonaisvaltaisesti mukaan oman maan turvallisuuden ylläpitämiseen. Tähän tarvitaan riittävä yhteiskunnallinen tahtotila, desentralisoidut tehtävät sekä väestön ja muun ympäristön tukitoiminnot. ”Yhteiskunnan kokonaisturvallisuus vaatii paljon laajempaa ja siviilipainotteisempaa koneistoa kuin mitä sotilasstrategioissa perinteisesti nähdään.

Presidentti Halonen pitää yleistä asevelvollisuutta turvallisuuden kannalta erittäin tärkeänä. Hän muistuttaa, että puhuisi kuitenkin mieluummin yleisestä maanpuolustusvelvollisuudesta kuin yleisestä asevelvollisuudesta. Puolustusvoimien uudistamistyö tulisi kuitenkin tehdä yhtä jalkaa siviilipalveluksen kehittämisen kanssa. Tässä on hänen mielestään nyt päästy alkuun, mutta vasta aivan alkuun. Presidentti kertookin keskustelleensa eri tahojen kanssa siviilipalveluksen kehittämisestä.

Presidentti Halonen toistaa aikaisemmin esittämänsä ajatuksen yhteisestä alkukoulutusjaksosta sekä varusmiespalvelusta suorittaville että siviilipalveluksen aloittaneille. Tämän alkuvaiheen jälkeen tapahtuisi sitten tehtävien mukainen jako. Kehittämistä pitäisi toisin sanoen mieltä kokonaisuuden kannalta. ”Siviilipalveluksen kehittäminen tästä näkökulmasta voisi vähentää suoraan aseelliseen palvelukseen haluavien määrää, mutta toisaalta se voisi lisätä sellaisten määrää, jotka ovat valmiita nykyistä paljon tehokkaampaan ja vaativampaan siviilipalvelustyöhön.” Siviilipalvelus voisi tässä tapauksessa olla presidentin mielestä kestoaltaan huomattavasti lyhyempi, vaikkapa vain kuusi kuukautta eli nykyisen aseellisen palveluksen minimikesto.

Keskustelimme presidentti Halosen kanssa myös siitä, että nykyinen siviilipalvelus koetaan usein rangaistuksenomaiseksi. Hän näkee ongelmana sen, että siviilipalveluksesta selviytyy yhtäältä liian helpolla eli sen sisältö on koulutusmielessä melko vaatimaton, mutta samalla sen pitkäaikaisuus tekee siitä hieman turhauttavan ja siksi rangaistuksenomaisen. Hän kuitenkin uskoo, että lainsäädäntöä

voidaan kehittää siten, että tämä ongelma saadaan häviämään.

Sotilaallisen kriisinhallinnan monet kasvot

Haastattelua tehtäessä presidentti Halonen oli pari viikkoa aikaisemmin palannut lyhyeltä vierailulta suomalaisten rauhanturvaajien luota Pohjois-Afganistanista. Vierailu sai runsaasti julkisuutta ja nosti keskusteluun monia ISAF-operaation haasteita. Vierailu oli erityisen tärkeä Afganistanissa palveleville suomalaisille kriisinhallintajoukoille, onhan kyseessä operaatio johon Suomessa suhtaudutaan aikaisempia operaatioita kriittisemmin. Presidentti muistutti kuitenkin, että hän on kiertänyt laajalti eri operaatioissa aikaisemminkin, niin Balkanilla kuin Lähi-idässä. Presidentin ja haastattelijan välillä käytiin jopa pientä kisaa siitä, aloitetaanko kriisinhallintaa koskeva haastattelun osa Afganistanista vai suomalaisen rauhanturvatoiminnan peruseränteistä. Presidentin kanta voitti.

Presidentti Halonen tarkasteli rauhanturvaamista ja kriisinhallintaa historiallisesta perspektiivistä. Rauhanturvatoimintamme perusmalli on peräisin Suomen ensimmäisestä operaatiosta, Suezilta vuonna 1956: ”Perusmallin mukaan on olemassa kaksi osapuolta, jotka haluavat pitää yllä rauhaa, ja siihen ne tarvitsevat kansainvälisen yhteisön tuen.” Yhdistyneet Kansakunnat ja sen turvallisuusneuvosto on hänen mukaansa tässä keskeinen toimija. ”Tämä on se malli, jonka toivon olevan se, jota voimme jatkossakin kehittää.”

Alueellisten toimijoiden vastuun lisääminen kriisinhallinnassa on presidentti Halosen mielestä kannatettavaa, koska se on usein myös organisatorisesti järkevämpää. ”Eurooppalaiset halusivat, että Balkanilla oli pääasiassa eurooppalaisia joukkoja. Samalla tavoin on ymmärrettävää se, että Afrikassa on sikäläisissä kiistoissa haluttu, että joukot ovat pääasiassa afrikkalaisia. Toisaalta ei ole hyvä malli sekään, että pelkästään naapurit tulisivat mukaan, koska silloin kansainvälinen vastuu sekoittuu helposti kahdenvälisiin suhteisiin.” Presidentin mielestä tilanne on suhteellisen yksinkertainen niin kauan kun toiminnalla on YK:n mandaatti, osapuolet hyväksyvät rauhanturvaajien mukaantulon ja operaatiota aloitettaessa vallitsee rauhantila.

Kaikissa kriisinhallintaoperaatioissa niiden lähtötilanteesta riippumatta tarvitaan siviiliyhteiskunnan rakentamista ja vastuunottoa. Balkanilla väkivaltaisuudet käynnistyivät jo 1990-luvun alkupuolella. Presidentti kertoi seuranneensa sikäläisiä tapahtumia tarkoin ja myös vierailleensa alueella useaan otteeseen ulkoasianministerinä toimiessaan. ”Noista tapahtumista on kulunut jo näinkin pitkä aika ja silti rakennustyö on siellä edelleen kesken. Siksi ei voi koskaan sanoa, että olisi helppoja tehtäviä.”

Presidentti Halonen arvioi erityisesti Kosovon operaation päättymistä ja muistutti, että sitoutuminen kriiseihin voi olla pitkäaikaista: ”Vaikka kriisinhallintajoukkomme ovat tulleet Kosovosta kotiin, se ei vielä tarkoita sitä, että kaikki Balkanin alueet olisivat nyt kykeneviä toimimaan nykyaikaisen demokraattisen yhteiskunnan tapaan.” Siinä ne tarvitsevat presidentin sanoin vielä paljon ”sivustatukea muilta mailta”.

Afganistan on erityinen haaste

Edellä käsitellyt operaatiot ovat presidentti Halosen mukaan kovin erilaiset kuin Afga-

nistan, josta tällä hetkellä keskustellaan eniten. Hän muistuttaa olleensa jo alun alkaen varsin kriittinen Irakin sodasta. Suomi ei siihen osallistunut, koska siinä ei ollut kyse rauhanturvatoiminnasta. Afganistanin tilanne on toki monisyisempi. Ongelmia syntyy, jos kaikki osapuolet eivät ole antaneet ulkopuoliselle toimijalle suostumustaan. Seuraukset näkyvät jokapäiväisessä toiminnassa. ”Osa paikan päällä tapaamistani rauhanturvaajista, jotka olivat olleet aikaisemminkin Afganistanissa, totesivat aika surullisesti, että toisin kuin operaation alussa, nyt meitä valitettavasti pidetään enemmän kiistan osapuolena ja presidentti Hamid Karzain hallinnon tukijana, kuin yleisen turvallisuuden ja järjestyksen tuojana.”

Tällainen ongelma syntyy presidentin mukaan helposti sellaisessa rauhanturvatoiminnassa, jossa kiista ei ole kahden valtion välinen vaan jonkin maan hallituksen ja sitä väkivalloin vastustavan osapuolen välinen. Tässä on hänen mielestään tarkka pohtimisen paikka, olkoonkin että demokatialla pitää aina olla puolustuksensa. Presidentti ei hyväksy väitettä, että kova sotilaallinen toiminta olisi vaativinta toimintaa: ”Päinvastoin, yhteiskunnan

rakentaminen ja turvallisuuden luominen sen sisälle on kaikkein vaativin osuus. Minusta juuri suomalaiset ja muut pohjoismaalaiset sopivat parhaiten juuri tähän tehtävään.”

Presidentti halusi nykyisistä operaatioista ottaa erityisesti esille miinalaiva Pohjanmaan toiminnan Adenin lahdella parhaillaan käynnissä olevassa Atalanta-operaatioissa, jonka avulla turvataan ruoka-avun perillemeno Somaliaan. Hän kokee tämän operaation erityisen tärkeäksi: ”Olen ollut sen kannalla, että miinalaiva Pohjanmaa pitää lähettää operaatioon ja olen seurannut tavallistakin tarkempaan sitä. Olen ollut tähänastisista uutisista hyvin tyytyväinen.” Uutisia tulee hänen mukaansa joskus myös yllättäen; esimerkiksi haastattelua edeltäneenä päivänä, kun eteläkorealaiset kiittivät suomalaisia siitä, että nämä olivat auttaneet heidän aluksensa merirosvojen kynsistä. Atalanta-operaation taustalla on presidentin näkemyksen mukaan toki monimutkainen yhteiskunnallinen problematiikka, mutta ennen muuta siinä on kyse kansainvälisen merenkulun turvallisuudesta.

Venäjä kehittyi omaan tahtiinsa

Tasavallan Presidentillä on perinteisesti nähty merkittävä asema idänsuhteiden hoitajana. Hän on siksi monien mielestä sopiva arvioimaan Venäjän tilannetta. Se onkin presidentin mukaan kehittynyt kaiken kaikkiaan myönteiseen suuntaan. Naapurilta ei pitäisi kuitenkaan odottaa ihmeitä, onhan kyseessä suuri, erilaisista osatekijöistä muodostuva kokonaisuus. ”Neuvostoliiton romahtamisesta ja uuden Venäjän alusta on kulunut kaiken kaikkiaan melko lyhyt aika, vain 20 vuotta.” Venäläiset ovat tässä mielessä joutuneet aloittamaan rakennustyön monilla sektoreilla nollopisteestä.

Venäjällä on presidentti Halosen mukaan vielä paljon tekemistä. On rakennettava hyvä hallinto ja parannettava sisäistä turvallisuutta. Samanaikaisesti pitää huolehtia myös kansantaloudesta. Toisaalta Venäjällä on mittavat luonnonvarat, mikä mahdollistaa sen, että

kaikkiin rakenteellisiin kysymyksiin ei ole pakko käydä käsiksi välittömästi ja yhdellä kertaa. ”En ole valmis sanomaan Venäjästä muuta kuin että yleissuuntaus on myönteinen ja että sillä on selkeä tahto kehittyä nykyaikaiseksi, länsimaisesti ajatellen demokraattiseksi yhteiskunnaksi.”

Presidentti Halonen pitää mielenkiintoisena ja myönteisenä sitä, että Venäjän presidentti Dmitri Medvedev on viimeisen terrori-iskun jälkeen kiinnittänyt huomiota yhteiskunnan omaan turvakoneistoon, millä hän ei ole suinkaan tarkoittanut turvallisuuselinten laajentamista vaan yhteiskunnan turvakoneiston modernisointia ja sen toiminnan kehittämistä.

Suomen ja Venäjän kahdenvälisen suhteet ovat presidentin mielestä kehittyneet viime vuosina myönteisesti. Suhteet ovat toimineet toki hyvin aikaisemminkin, mutta presidentin kanta on silti selvä: ”Maiden välinen suhde on tällä hetkellä mielestäni mielenkiintoisempi, aidompi ja monisäikeisempi kuin aikaisemmin.” Venäjällä on nykyisin kuitenkin paljon ystäviä, joten Suomi joutuu pitämään puolensa tullakseen siellä näkyviin. Eivätkä kaikki ystävät ole eurooppalaisia: ”Venäjä näkee itsensä myös globaalina toimijana, jolla on sekä atlanttisia suhteita että aasialaisia suhteita; sillä on tavallaan kaksoiskasvot.”

Keskustelimme presidentin kanssa myös kansalaisyhteiskuntatason kanssakäymisestä Suomen ja Venäjän kesken. Se kasvaa hänen mukaansa koko ajan. ”Sinä päivänä jolloin viisumivapaus astuu voimaan, kanssakäymisen määrä varmasti moninkertaistuu.” Presidentti viittasi ulkoministeri Aleksander Stubbin haastatteluaamuna päättyneeseen Karjalan vierailuun. Myös tässä yhteydessä kävi ilmi, kuinka hyvä Suomi-kuva tällä hetkellä Venäjällä on, johtopäätös jonka presidentti on itsekin voinut tehdä.

*Haastattelija: Jyrki Iivonen
Kuvat: Torsti Astren
& Elina Katajamäki*

Laura Kolbe

historiantutkija, Helsingin yliopiston Euroopan historian professori

Maanpuolustuskurssien kulttuurihistoria

Maanpuolustuskurssien historia tunnetaan verrattain hyvin. Juhlavuosina 1971, 1976, 1981, 1986 jne. on pysähdetty pohtimaan kurssien merkitystä ja vaikuttavuutta, piirtämään kurssien historiaa. Jo kymmenessä vuodessa muodostui maanpuolustuskurssien oma kertomus- ja muistelupeirinne, joka on siirtynyt sukupolvelta toiselle. Kertomukseen kuuluu kuvauksia sekä toiminnan ulkoisista muodoista, sosiaalisesta yhteisöllisyydestä että perinteistä ja hengestä, tai kuten 25. maanpuolustuskurssin oltermanni Olle Herold kuvasi vuonna 1981, ”*jokainen meistä palaa varmaan usein muistoissaan siihen kaikkia osallistujia yhdistävään merkilliseen yhteenkuuluvaisuuden ja yhteisestä päämäärästä tietoisien yksimielisyyden henkeen, jota arkipäivänkin toiminnoissa tarvitsimme niin usein.*”

Keväällä 1960 puolustusneuvosto päätti siviili- ja sotilashenkilöille tarkoitetun yhteisen maanpuolustusopetuksen aloittamisesta. Siviilialat olivat eri puolella Eurooppaa tulleet kiinteästi mukaan maanpuolustustyöhön. Syntyi koulutusjärjestelmiä, joilla korkeita virkamiehiä, poliitikkoja, tutkijoita ja elinkeinoelämän edustajia perehdytettiin sodan ja kriisien synnyttämiin ongelmiin.

Suomessa maanpuolustusopetus kiedottiin maailmanpolitiikan uusiin ughiin, sodan ja rauhan eurooppalaisiin haasteisiin sekä Suomen puolueettomuusasemaan ja siviilien vastuuseen kriisitilanteissa. Ensimmäisellä kurssilla näkyi keskeinen taustaideologia eli ”totaalisuus”. Sotilaat ja siviilit oli yhdessä saatava mukaan rakentamaan maanpuolustustyöhön. Siviilialoiksi miellettiin 1960-luvulla muun muassa väestönsuojelu sekä yleinen henkinen asennoituminen, ulkomaankauppa, talouselämä ja kansanhuolto.

Maanpuolustusopetuksen suunnittelu annettiin puolustusvoimien komentajalle, kenraali Sakari Simeliukselle, joka asetti toukokuussa 1960 toimikunnan laatimaan suunnitelman kyseistä opetusta varten. Toimikuntaan kuului sotilasjäseniä, edustajat puolustustaloudellisesta suunnittelukunnasta ja sisäasiainministeriön väestönsuojeluasianosastosta. Toimikunta käytännössä loi maanpuolustuskurssien hahmon ja sisällön. Siihen kuuluivat puheenjohtajana eversti P Ilmola Pääesikunnasta, diplomi-insinööri, majuri V Haukilahdi Puolustustaloudellisesta suunnittelukunnasta, everstilutnantit E Setälä ja T Olavi Lehti, kapteeni H Sarparanta, majuri V Rusanen puolustusministeriöstä sekä varatuomari, majuri N E Svartström Suomen Työnantajain Keskusliitosta. Keskeisen vastuun ideoinnista kantoivat puolustusneuvoston yleissihteeri, eversti Ilmola ja varatuomari Svartström, jonka välityksellä saatiin runsaasti tietoa Ruotsista.

Suomen malli poikkesi Ruotsin ja Norjan vastaavasta. Opetus sijoitettiin meillä osaksi Sotakorkeakoulua, ja koulutuksen valvonta annettiin puolustusvoimain komentajalle. Tämän avuksi asetettiin neuvottelukunta, jonka jäsenet valittiin puolustusneuvoston suosituksesta siitä verkostosta, jonka avulla kursitoimintaa oli saatettu alkuun. Mukaan kiedottiin heti alkuvaiheessa puolustusvoimat ja puolustusministeriöt, Sotakorkeakoulu, ulko- ja sisäasiainministeriö sekä elinkeinoelämä: Maataloustuottajain Keskusliitto sekä Suomen Työnantajain Keskusliitto ja Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto. Sotakorkeakoulun opettaja, eversti N Riuttala, komennettiin kurssien ensimmäiseksi johtajaksi.

Ensimmäiset kurssit loivat pysyvän perinteen

Ensimmäinen kurssi hoidettiin sotilaallisen

järjestäytyneesti. Kurssinjohtaja laati yksityiskohtaisen opetus suunnitelman erikseen annettujen ohjeiden mukaan ja esitteli sen puolustusvoimien komentajalle hyväksyttäväksi. Oppilaiden valinnasta ”käsrettiin erikseen”, ja Sotakorkeakoulu teki ehdotuksen kurssin toimeenpanokäskeyksi pääesikunnan koulutusosastolle. Kurssille kutsuttiin puolustusvoimien komentajan henkilökohtaisella kirjeellä 17 siviilihenkilöä sekä komennettiin 11 puolustusministeriön, puolustuslaitoksen ja rajavartiolaituksen upseeria.

Opetusosiot jakautuivat kolmeen pääkokonaisuuteen. Maailmanpolitiikan osassa esiteltiin poliittiset suurvaltakeskittymät ja niiden voimavarat sekä paikallistettiin Suomen sotilaspoliittinen asema. Totaalisen sodan osassa annettiin kurssilaisille yleiskatsaus nykyaikaiseen sodankäyntiin ja Suomea vastaan mahdollisesti kohdistettaviin toimenpiteisiin. Kolmas opetuskokonaisuus esitteli laajasti tilannetta kotimaassa. Se keskittyi Suomen puolustuskysymykseen, sen tilaan sekä kriisi- ja sota-ajan edellyttämiin toimenpiteisiin. Luentoja kuultiin maanpuolustusta koskevasta lainsäädännöstä, henkisestä ja taloudellisesta maanpuolustuksesta sekä puolustusvoimista ja väestönsuojelusta.

On yllättävää, miten valmiina formaatti oli jo ensimmäisen kurssin jälkeen. Tutustumiskäyntejä puolustusvoimiin lisättiin ja pohdittiin koko päivän varaamista vierailuille sekä kohteiksi muitakin aselajeja kuin jalkaväki. Uusia ryhmiä liitettiin kutsuttavien joukkoon, sillä talouselämän osuus nähtiin toistuvasti liiankin korkeana. Jo alkuvaiheessa haettiin kiintiöitä, joiden perustana oli hallinnon, politiikan (kansanedustajat) ja henkiset toimenpiteiden (tiedostus ja tutkimus) maailmat. Myös naisjärjestöjen työmarkkina- ja kansalaisjärjestöjen edustajia kaivattiin mukaan, samoin kunnallishallinnon ja -politiikan osajia.

Maanpuolustusopetuksen neuvottelukunta MONK on viiden vuosikymmenen ajan valvonut ja seurannut kurssien järjestämistä. Sen puheenjohtajana on kulloinkin pääesikunnan päällikkö, ja jäsenet tulevat kokonaismaapuolustuksen kannalta keskeisistä ministeriöistä, laitoksista ja elimistä. Neuvottelukunta vahvistaa kutsuttavat, joista saadaan esityksiä muun muassa puolueilta, ministeriöiltä, pääesikun-

nalta, Maanpuolustuksen suunnittelukunnalta ja pääesikunnalta sekä ylipoistomaailmasta, elinkeinoelämästä, MTK:sta ja ammattiyhdistysliikkeestä ja kirkon piiristä. Ensimmäiset naiset (Marjatta Väänänen, Helvi Sipilä) osallistuivat kurssille vuonna 1963. Kokemus oli positiivinen, mutta ”johtajanaisten” määrä oli vielä pieni. Vasta vuodesta 1978 jokaiselle valtakunnalliselle kurssille on saatu ainakin yksi naispuolinen osallistuja. Räväkämpää keskustelua saatiin jo 1960-luvulla, kun kurseille kutsuttiin ”ylioppilapiirien” edustajia. Kielteinen kanta otettiin sen sijaan ”nuoriin vihaisiin miehiin” ja ääri vasemmistoon. Käytäntö muuttui 1965, kun ”poliittinen johto” antoi käskyn kutsua kommunisteja kurseille; sopiviksi henkilöiksi katsottiin eduskunnan varapuhemies Paavo Aitio ja Kansan Utisten päätoimittaja Jorma Simpura.

Valtakunnallisten maanpuolustuskurssien menestys poiki kymmenessä vuodessa kokonaisen ”kurssiperheen”. Aluksi järjestettiin jatkokursseja ja toiminta laajeni 1960-luvulla lääneihin. Ensimmäinen alueellinen kurssi järjestettiin Turussa 1962 maaherra Esko Kulovaaran johdolla. Seuraavalla vuosikymmeneltä lähtien mukaan tulivat alueelliset kurssit, erikoiskurssit ja valmiuskurssit. kaikkiaan viiden vuosikymmenen aikana on koulutettu yli 45 000 suomalaista. Toimintaan on tullut myös kansainvälinen ulottuvuus, sillä ensimmäiset kurssit virolaisille osallistujille järjestettiin 1990-luvulla.

Kurssikulttuuri muodostuu

Jo 1960-luvun varhaiset kurssit loivat perinteen, joka edelleen jatkuu: yhdessäolo ei pääty opetuksen loppumiseen. Säännöllisiin kurssipaamisiin päästiin 1960-luvulla. Ensimmäisen kurssin aikana virisi ajatus, että kurssin käyneille tarvitaan yhdysside. Maanpuolustuskorkeakouluyhdistys perustettiin 19. toukokuuta 1961. Yhdistyksen toimintamuodoksi vakiintuivat korkeatasoiset esitelmät, joita pidettiin vuosi- ja syyskokouksissa sekä syksystä 1991 lähtien myös turvallisuuspoliittisissa illoissa. Yhdistyksen lehti Maanpuolustus alkoi ilmestyä vuonna 1965. Vuonna 1992 yhdistyksen nimeksi tuli Maanpuolustuskurssiyhdistys – unelma korkeakoulusta oli lopulta haudattu. Yhdistys ja lehti tarjoavat kiehtovan avainreian

kurssikulttuuriin, joka on muodoiltaan säilynyt yllättävän muuttumattomana viisi vuosikymmentä.

Kurssi-idea toteutuu opetuksessa, jonka perusta muodostuu edelleen suhteellisen muuttumattomista elementeistä. Niihin kuuluvat asiantuntijaluennot, keskustelut ja soveltava harjoitus. Harjoituksessa ”ministerit” etsivät työryhmissään ratkaisuja yhä paheneviin kuvitteellisiin kriisitilanteisiin. Näihin tilanteisiin on heijastunut kansainvälisen politiikan usein jännitteisiäkin vaiheita. Ne noudattivat alkuvaiheessa sotapelin logiikkaa, sillä vastakkain asetettiin ”Keltainen länsi” ja ”Vihreä itä”. Presidentti Kekkonen puututtua opetukseen vuoden 1965 harjoituksissa keskityttiin kriisien käsittelyyn. Tavoitteena on päästä yksimielisyyteen valmiuden kohottamisesta. Päätoehdotukset esiteltiin aluksi kuvitteellisessa ”puolustusneuvoston istunnossa”, nyttemmin ”hallituksen neuvottelussa”. Kurssilaiset itse ovat olleet aktiivisia muun ohjelman kehittäjiä järjestämällä esimerkiksi tutustumiskäyntejä. Aluksi vierailuja järjestettiin puolustusvoimiin Santahaminassa, Parolassa, Upinniemiessä, Lahdessa jne. Pian mukaan tulivat siviilikohdeet, ensin Nesteen jalostamo, sitten Yleisradio ja Helsingin palolaitos ja myöhemmin MTV, ulkoministeriö, eduskunta ja suojelupoliisi. Uutta 1980-luvulla oli kolmen päivän internaattivaiheen liittäminen osaksi kurssia. Sopivia kohteita ovat olleet Säskylän, Kuoreveden, Lahden, Niinisalon, Tammisaaren, Haminan, Vekarajärven, Kajaanin ja Rovaniemen varuskunnat.

Kurssit liittyvät osaksi suomalaista sotilaskulttuuria, sen toimintamalleja, arvoja ja traditioita. Lähtökohtana on perinteinen turvallisuuskäsitys: itsenäinen valtio toimii turvallisuuden takaajana. Ulkoinen turvallisuus lepää laajan asevelvollisuuden ja maanpuolustustahdon kannatuksen varassa. Sisäisesti sotilaskulttuuriin on kuulunut usko toiminnan tehok-

kuuteen, selkeyteen ja sujuvuuteen; sotilaskoulutuksen avainkysymys on liittynyt pelon voittamiseen ja toimintakyvyn säilyttämiseen. Sotilaskulttuuriin kuuluvat myös ryhmäkiinteys ja ryhmän vahvat perinteet, joita vaalitaan tarkasti. Rituaalit ja toistot sekä muotoon ja muodollisuuteen liittyvät asiat nousevat tärkeiksi. Nämä sotilaskulttuurin piirteet ja arvot sekä sotilaskoulutuksen täsmällisyys ja alttius tuottaa perinteitä siirtyivät sellaisenaan maanpuolustuskurssien maailmaan. Kun kurssija muistellaan, toistuvat kertomuksissa muuttamat, lähes myyttisiksi muodostuneet elementit. Seuraavat 1970- ja 1980-luvulla kerätyt väittämät ovat yleispäteviä yhä tänään:

- ”Suomalaisen yhteiskunnan kriisivalmiuden kehittäminen ja tiedon siirtäminen aina laajemman kansalaisryhmän pääomaksi: kurssi on arvostettu opetustapahtuma”
- ”Kurssien johto on upseerien käsissä: moitteeton ja täsmällinen läpivienti on kunnia-asia”
- ”Osallistujat edustavat kaikkia kansalaispiirejä ja yhteiskunnan eri aloja”
- ”Oikean maanpuolustushengen juurruttaminen yli puoluerajojen Suomen kansan johtohenkilöiden keskuudessa”
- ”Läheinen suhde kurssilaisien ja kurssin johdon välillä: kokemusten vaihto ja hyödylliset keskustelut”
- ”Kaikkia osallistujia yhdistää merkittävä yhteenkuuluvaisuuden henki”
- ”Edellisten kurssien käyneiden myönteiset kokemukset ja positiivinen asenne”
- ”Kaikkien mukana olevien pyrkimys kantaa heille kuuluvaa vastuuta Suomen kansan tulevaisuudesta”

Elämyksellisyys muodostuu siitä, että siviili hyppää kurssien sotilaalliseen maailmaan usein kesken arkisten rutiiniensa. Maanpuolustuskurssilla tihentyy suomalaisen yhteiskunnan syvällä virtaavaa kaveria ei jätetä –henki. Kursikoreografiaa leimaa sotilas- ja upseerikulttuuriin kuuluva täsmällisyys ja tinkimättömyys,

rohkeus ja peräänantamattomuus kriisien edessä. Sotilashyveitä ovat täydentäneet siviiliyh-teiskunnan lainkuuliaisuuden, tiedon ja uuden oppimisen arvostus. Lisävirikettä ovat antaneet talkoohenki, solidaarisuuden, kansanvaltaisuuden ja toveruuden arvostaminen. Kylmän sodan aikana – ja sen jälkeenkin – maanpuolustuskurssilaisia yhdisti yksi keskeinen teema, jonka 50. maanpuolustuskurssin oltermanni, toimitusjohtaja Jouko Rautakivi muotoili seuraavasti: ”Sanoisinkohan näin: me olimme eri piireistä, meidän poliittinen näkemyksemme oli erilainen, mutta kuinka ollakaan, pääkysymyksestä, Suomen – Isänmaan – turvaamisesta me olimme yhtä mieltä. Tämä kävi ilmi nimenomaan silloin, kun istuimme yhteisissä illanistujaisissamme – niin oluttuopinkin ääressä.”

Kurssikulttuurissa toteutuu jännittävä kaksijakoisuus: maailmanpolitiikan muutokset, kriisit, uudet uhkat ja katastrofit muuttavat opetussisältöjä jatkuvasti. Kurssin ulkoiset puitteet ja perinteet ovat säilyneet suhteellisen muuttumattomina; ne on toteutettu vuodesta 1988 alkaen omassa opetusrakennuksessa Maneesissa. Kurssitraditioihin kuuluvat korkeaviritteinen avajaistilaisuus, kurssilasten esittäytyminen, kurssien luottamusjohdon (oltermanni, emäntä, isäntä, pääsihteeri) valitseminen, aamujuttujen kertominen, asennemittaukset ja kurssipalautteen antaminen, todistusten jakaminen ja kahvitus sekä juh-lava, mutta hauska päätösillallinen. Karnevalismi, huumori, sutkautukset ja vitsien vääntö, eräänlainen puolisolitaallinen jermuhenki leimaa lukuisten kurssien ilmapiiriä, jonka varatuomari Eila Kännön kiteytti vuonna 1971 päätöspuheessaan: ”Kaikkihan me koulunpenkille joutuessamme, olimme sitten ihmisiä taikka naisia, tulemme hieman kuin lapselliseksi siinä mielessä, että olemme kuin ainakin koululaiset. On kiva kuulla, kun opettaja eli eversti Valtanen huomaa, että yritämme olla täsmällisiä ja innostuneita ja vielä sanookin sen”.

Puheissa ja keskusteluissa toteutuu kurssi-idea

Maanpuolustuskurssien leimallisina ja pysyvin piirre on keskustelu – ”ilmeisesti parasta, mitä Suomessa turvallisuuspolitiikan alalla tapah-

tuu” – analysoivat kurssien johtajat keväällä 1986 Maanpuolustus-lehdessä. ”Se on kiivas-takin, erimielistä, mutta erimielisyydet koskettavat vain menettelytapoja, toimenpiteiden mitoittamista tai muuta säätelyä”. Opetuksen, harjoitusten ja keskustelujen teemoja ei tuoda julkisuteen, mikä synnytti salamyhkäisyyden ilmapiirin kurssien ylle. Kurssien julkisista puheenvuoroista vastaavat puolustusvoimien komentajat yhdessä ministereiden kanssa. Nämä linjapuheet sijoitetaan kurssien strategisesti avoimimpaan kohtaan eli avajaisiin. Puheita pidetään myös kurssien aikana, vierailukohteissa ja illanvietoissa.

Kurssien jälkeen opittu puhetapa jatkaa elämistään Maanpuolustuskurssiyhdistyksessä, jonka kevät- ja syyskokouksesitelmissä keskustellaan ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta. Puhemaaailman avainkohdat ja huip-puhetket dokumentoidaan Maanpuolustus-lehdessä. Tämä maailma ja sen puheet edustavat maskuliinista, miehistä toimintaa; naisten osana oli pitkään vain pohtia omaa rooliaan maanpuolustuksen maailmassa. Vasta 1990-luvun alussa naiset tulivat puhujina ja kirjoittajina esiin, aluksi puolustusministerit Elisabeth Rehn ja Anneli Taina, sitten Tasavallan presidentti Tarja Halonen ja lopulta diplomatian ja siviili- ja sotilaskriisien hallinnan naisosaajat 2000-luvun alussa.

Kurssien perimmäisenä tavoitteena on osoittaa sotilaallisen toiminnan ja päätöksenteon taustoja siviileille ja kasvattaa yhteenhittautumista kriisitilanteessa. Maanpuolustuskurssien maailma heijastaa suomalaisen yhteiskunnan 1900-luvun jälkipuolen vahvoja virtauksia. Sotilaallinen osaaminen yhdistyy siviilimaailman perusarvoihin. Pohjalla on yhteisten sotakokemusten luoma konsensuspolitiikan pitkä traditio ja tarve luoda yhteiskunnallisten erojen yli kulkevaa yhteistoimintaa ja luottamusta. Kurssit ovat menestyneet, koska ne koskettavat osallistujien tunnemaailmaa. Kurseilla yhdistyvät taitavasti tieto ja tunne, roolileikit ja ryhmäntyö sekä avoin, älykäs keskustelu. Kurssit muodostavat yhteishenkeä, johon kuuluu tehtävään kypsyminen ja muuttuvien identiteettien omaksuminen uusissa tilanteissa. Tämä malli on leimallisesti suomalainen, tämän maan ja historian muovaama. ☺

Ministeri Marjatta Väänänen

Haastattelu: Marjo Timonen

Vahvan tietouden kansalaiskurssit

Näin kiteytti kokemuksensa toimittaja Marjatta Väänänen Kotiliedessä. Väänänen ja Helvi Sipilä olivat ensimmäiset naiset, jotka osallistuivat maanpuolustuskurssille.

Yhdeksännet totaalisen maanpuolustuksen kurssit pidettiin vuonna 1963 Sotakorkeakoulussa. Kolme viikkoa kestäneillä kurseilla olivat mukana mm. Veikko Ahtola, Kai Korte, Jussi Lappi-Seppälä, Aimo Pajunen, Joel Pekuri ja Martti Ruutu.

Väänänen sai kutsun Naisjärjestöjen Keskusliiton varapuheenjohtajana. Helvi Sipilä taas oli Suomen Partiotyttöjärjestön ylijohtaja. Aina-kin Etelä-Pohjanmaalla partiotyttölippukuntia pidettiin tuohon aikaan lottatyön jatkajina.

Kurssista kirjoitettujen artikkelin mukaan kurssin johtaja Niilo Riuttala otti naiset ”hel-lään huomaansa”. Naisia tuo hellyys hieman huvittikin, kun heitä ei hennottu uhkakava-harjoituksen aikana ottaa mukaan sotasairaalan ydintoimintaan. Muistattekos, mitä naiset tekivät Kaatuneiden evakuointikeskuksessa, Väänänen kertoo heidän sanoneen.

Myös opetuksessa muutama stereotypia kiinnitti huomiota. Kun esimerkiksi psykologian erikoisasiantuntija kertoi havaintoaineiston kera suupuheen kulusta, kaikilla suupuhujilla oli hame päällä. Kun taas siirryttiin vaikuttajajaksilöihin, jotka säteilevät mielipiteitään ympäristönsä, havainnekuissa oli vain miehiä.

Aktiiviset naiset ilmeisesti myös vilkastuttivat

Maisteri Marjatta Väänänen sekä varatuomari Helvi Sipilä eversti Niilo Riuttalan seurassa 9. Maanpuolustuskurssilla vuonna 1963

keskustelua, sillä tällä kurssilla käytettiin tuhat puheenvuoroa. Tavanomainen puheenvuorosten määrä oli tuohon aikaan 800.

Kaiken kaikkiaan suhtautuminen oli hyvin asiallista, mutta joillekin nainen näissä ympyröissä oli outo ilmestys, sanoo Väänänen.

Hän pitää edelleen kurssia aikuisikänsä parhaimpiin kuuluvana opiskelutilaisuutena. Maanpuolustuksen lisäksi kurssi antoi aineksia ”valtakunnalliseen ja yhteiskunnalliseen kokonaisnäkemykseen”. Evääksi tuli myös täsmällisyyttä sekä selkeää sanallista ja puhekuulttuuria.

Koulutytöt ja luokan pojat

Kurssin päättäjäsillallisilla Väänänen ja Sipilä saivat tilaisuuden esittää arvioitaan kokemastaan. Kurssikronikan he esittivät näyttelemällä. Näyttämöllepano oli yksinkertainen, kaksi koulutyttyä keskusteli rusetit päässä joululahjavälvojoisissa luokan pojista. Toinen paistoi piparkakkuja ja toinen kutoi sukkaa arvovaltaisen miehisen päättäjäsyleisön edessä. Hauskinta oli näytelmää harjoiteltaessa, Helvi Sipilä on sanonut.

Luokan poikia kuvattiin myös aforismein, kertoo Väänänen. Esimerkiksi päätoimittaja Pentti Sorvali toi kurssin aikana usein esiin läheisen yhteytensä presidentti Kekkoseen. Näkipä Sorvali kekkosvastaisuuttakin. Niinpä tytöt kuvailivat Sorvalia: Yksi on jumala, Allah ja Sorvali on hänen profeettansa.

Yli 1100 naista kurssilla

Naisten mukaantuloa Suomen maanpuolustuskursseille Väänänen pitää hieman jälkijättöisenä. Esimerkiksi Ruotsissa oli tapana, että jokaiselle kurssille osallistui vähintään viisi naista. Ongelmaksi myöhempinä vuosina muodostui se, ettei naisia ollut tuohon aikaan kovin paljon johtotehtävissä. Ja aina oli firman mies aseman perusteella edessä. Ratkaisuksi keksimme naiskansanedustajat, joiden kutsumisen myötä naisten osuus alkoi kasvaa, kertoo Väänänen.

Viidenkymmenen vuoden aikana valtakunnallisille maanpuolustuskursseille on osallistunut lähes 1100 naista. Prosentuaalisesti naisten osuus koko määrästä on vielä pieni eli 14%. Nykyisillä kursseilla naisia on 20–33%.

Väänänen ja Sipilä ovat myös ensimmäisiä emäntiä, sillä he toimivat molemmat kurssinsa emäntinä. Marjattaa, joka edelleen osallistuu

emäntien tilaisuuksiin, me nuoremmat kutsumme Emäntien Emännäksi. Väänänen toimi pitkään myös maanpuolustuskurssien luennoitsijana.

Sekä Väänänen että Sipilä saivat aktiiviuran päätteeksi ministerin arvonimen.

Esitykset etenivät hitaasti

Väänänen toimi maanpuolustuskurssin jälkeen valtioneuvoston asettaman kriisiaikojen tehtäviä käsittelevän komitean puheenjohtajana. Komitea laati suunnitelmat naisten varaamiseksi ja kouluttamiseksi kriisiaikojen tehtäviin. Esityksiä ei kuitenkaan voitu toteuttaa, sillä parlamentaarisesti kootun komitean vasemmistolaisimmat jäsenet sanelivat mietintöön eriävän mielipiteen.

Myöhemmin Väänänen on kirjoittanut, että ”jälkeenpäin on somaa ajatella, miten huikean vastarinnan vasemmistoradikaalit ylipäättään näissä asioissa kehittivät”. Mukaan tempautui monia muita, mm. Väänänen oman järjestön, keskustanaisten pääsihteeri.

Väänänen arvioi, että hänen johtamansa komitean esitykset alkoivat toden teolla edetä vasta, kun Elisabeth Rehnistä tuli puolustusministeri.

Väänänen pitää hyvin tärkeänä, että maanpuolustuskurssitoiminta laajeni maakuntiin vuonna 1962. Alueellisille maanpuolustuskursseille on osallistunut yli 45 000 ihmistä.

Kunniaa kotirintaman naisille

Teemme haastattelua päivänä, jolloin Marsalkan kuolemasta on kulunut 60 vuotta. Marjatta Väänänen kertoo, että hän sai seurata hautajaisia hyvin läheltä Maalaisliiton Sanomakeskuksen kirjeenvaihtajana.

Erityisen iloinen hän on siitä, että sodan aikana kotirintamalla työtä tehneistä naisista on nyt tehty dokumenttielokuva. Kyllä se aika oli huikean raskasta, hän huokaa ja kertoo, että suvun kotitilalla ainoa mies noin vuosina oli 15-vuotias poika. Ratkaisevan avun sotavuosien kylvö- ja korjuutöihin antoivat yksi kerrallaan kolme Ruotsista saapunutta maatalousvapaehtoista.

Kun lopuksi kysyn, mitä naiset ovat antaneet maanpuolustuskursseille, tulee kolmen T:n vastaus: tietoa, taitoa ja tarmokkuutta. ☺

VTT, eversti Pekka Visuri

toimii Maanpuolustuskorkeakoulun dosenttina ja Ulkopoliittisen instituutin tutkijana

Suomen turvallisuuspolitiikan käännekohtat 1961–2011

Kylmän sodan pahimpiin kuuluneesta kriisivuodesta 1961 on kulunut jo puoli vuosisataa, mutta yhä siitä on jäänyt kummittelemaan monia arvoituksia. Suomessa tuon vuoden syksy muistetaan ennen kaikkea ”noottikriisistä”, joka liittyi yhtä lailla presidentti Urho Kekkosen uudelleenvalintaan kuin Berliinin hallinnasta käytyyn suurvaltakamppailuunkin. Käännekohtana turvallisuuspolitiikalle noottikriisiä voidaan pitää monestakin syystä, jotka vaativat lähempää analyysia.

Uusi vaihe Suomen turvallisuuspolitiikassa alkoi jälleen Tšhekkoslovakian miehityksen jälkitilanteesta syksystä 1968 alkaen. Silloin Neuvostoliitto kyseenalaisti Suomen puolueettomuusasetuksen, mutta väantö päättyi onnellisesti Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssin (Etykin) järjestämiseen Helsingissä kesällä 1975.

Kylmän sodan päättyminen ja Suomen liittymisen Euroopan unioniin loivat 1990-luvun alkupuoliskolla uudenlaiset, entistä helpommat puitteet turvallisuuspolitiikalle, mutta uuden vuosituhaten alkaessa globalisaatio ja maailman voimasuhteiden perustava muutos pakottavat taas pohtimaan huolellisesti strategisia ratkaisuja, jotka nyt painottuvat talouden alalle.

Noottikriisi vahvisti Urho Kekkosen asemaa

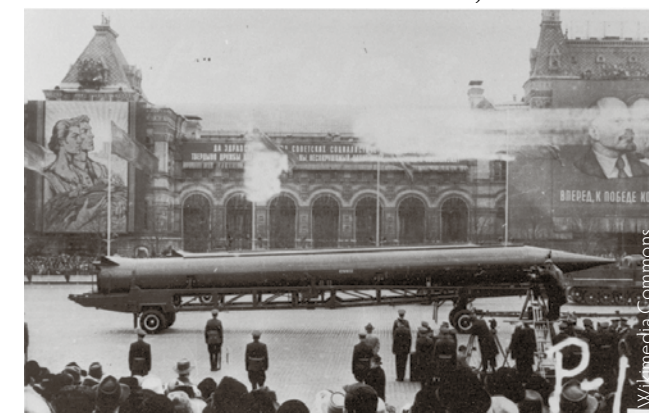
Kesällä 1961 Suomessa valmistauduttiin jo seuraavana talvena pidettäviin presidentinvaaleihin. Urho Kekkosen vastaehdokkaaksi oli ilmoittautunut entinen oikeuskansleri Olavi Honka, joka sai tuekseen lähinnä kokoomuksesta ja sosialidemokraateista muodostuneen liittokunnan. Eduskunnassa tuon ”aseveliaksin” takana oli puolueiden enemmistö, mutta

niiden sisällä oli myös Kekkosen kannattajia. Joka tapauksessa vaaleista oli tulossa tiukka ottelu, jossa ulkopoliittikan suunta ei ollut vähäisimpiä kysymyksiä.

Samoihin aikoihin kärjistyi kriisi Neuvostoliiton ja Yhdysvaltojen välillä, kun pääministeri Nikita Hrushtshev antoi tuoreelle presidentti John F. Kennedylle ultimaatumin Berliinin asemasta. Neuvostoliitto uhkasi tehdä Itä-Saksan kanssa erillisen rauhansopimuksen, jossa Berliini virallisesti määritettäisiin sen pääkaupungiksi.

Ilmassa oli muutakin suurvaltajännitystä, mutta Berliinin asemaa koskeva kiista oli näyttävintä. Molemmat osapuolet kohottivat sotilaallista valmiuttaan kutsumalla reservejä palvelukseen ja uhkaamalla avoimesti ydinaseillaan. Suomen poliittisessa ja sotilasjohdossa tämä pantiin merkille ja ennusteltiin ”kuumaa syksyä”. Berliinin muurin rakentaminen elokuussa merkitsi vain osaratkaisua, sillä uhittelu jatkui muun muassa Neuvostoliiton suurilla ydinasekokeilla ja Yhdysvaltojen strategisten ilmavoimien mobilisoinnilla täyteen taisteluvalmiuteen.

Neuvostoliiton presidentti Leonid Brezhnev kertoi syyskuussa Suomen-vierailullaan presidentti Kekkoseksi, että heillä on räjäytysvalmiina voimakkuudeltaan yli 50 miljoonan tonnin pommi, jolla voidaan tuhota koko eteläinen Englanti. Kohta Yhdysvaltoihin presidentti Kennedyn vieraaksi matkustanut Kekkonen välitti nämä terveiset amerikkalaisille, ja sai

puolestaan kuulla Yhdysvaltojen olevan edelleen ylivoimainen ydinasemahti.

Lokakuun lopulla Neuvostoliitto lähetti Suomelle nootin, jossa ehdotettiin yya-sopimukseen perustuen sotilaallisia neuvotteluja Länsi-Saksan ja sen liittolaisten taholta uhkaavan hyökkäyksen vaaran torjumiseksi. Suomen ongelmana oli ilmapuolustuksen heikkous, joten olisi ollut vaikea estää Neuvostoliiton ulottamasta ilmatorjuntaansa Suomeen, jos tilanne olisi edelleen kiristynyt.

Noottikriisi liittyi sekä Kekkonen uudelleenvalinnan varmistamiseen että sotilaspoliittiseen kriisiin, eikä näiden välille ole helppo tehdä eroa. Suurvallan kannalta kysymys oli takuiden saamisesta, että Suomen alueen kautta ei hyökättäisi Neuvostoliittoon. Vastaavasti Suomen tuli saada Neuvostoliitto vakuuttaneeksi valmiudesta yya-sopimuksen noudattamiseen vakavan kriisin sattuessa.

Honka-liiton hajoamisen jälkeen Kekkonen oli helpompi luvata, ettei ulkopoliittikan linja muutu, ja toisaalta ryhtyminen merkittäviin asehankintoihin Neuvostoliitosta vuoden 1962 alussa tuki osaltaan puolueettomuuspolitiikkaa. Aikaisemmin Suomi oli ostanut aseensa voittopuolisesti lännestä, joten nyt sitä pyrittiin tasapainottamaan.

Kekkonen asema turvallisuuspolitiikan johtajana vahvistui noottikriisin jälkeen, joskin parin vuoden kuluttua Nikita Hrushtshevin syrjäyttäminen sitä jonkin verran jälleen heikensi. Yhdysvalloissa oli noottikriisin jälkeen epäluulo Kekosta kohtaan, sillä uskottiin hänen luvanneen Neuvostoliitolle salaisesti myönnytyksiä. Turvallisuuspolitiikan doktriiniksi vakiintui ulkopoliittinen puolueettomuuslinja, jota tuettiin itsenäisellä puolustuskyvyllä ottaen kuitenkin huomioon yya-sopimuksen veloitteet. Tasavallan presidentti valvoi tiukalla otteella, ettei tuolta linjalta horjuttu.

Kamppailu puolueettomuudesta

Tshekkoslovakian miehitys elokuussa 1968 tuli Suomen valtiojohdolle lopulta yllätyksenä, vaikka tilanteen kiristyminen oli selvästi ollut havaittavissa. Vaikka tiedettiin, että kyseessä oli Varsovan liiton sisäinen kurinpalautus, massiivisen sotilaallisen voiman käyttö Euroopassa politiikan välineenä levitti varjonsa myös Suomen tulevaisuuden ylle.

Wikimedia Commons

Mielenosoitus Helsingissä 1968 Tshekkoslovakian miehitystä vastaan

Neuvostoliitto kiristi suhtautumista Suomen puolueettomuutta kohtaan, jotta siitä ei tulisi liian houkutteleva malli pienille Varsovan liiton maille. Taustalla oli halu ennalta estää ”Prahan kevään” tapaisten liberaalien virtausten voimistuminen. Toisaalta Moskovassa pyrittiin varmistamaan toisen maailmansodan jälkeisten rajojen pysyvyys ehdottamalla Euroopan turvallisuuskonferenssia.

Tässä tilanteessa Suomen ulkopoliittinen johto teki oman tarjouksensa toimia turvallisuuskonferenssin isäntänä. Siihen liittyi Yhdysvaltojen mukaantulon salliminen ja kahden saksalaisen valtion olemassaolon tunnustaminen. Näistä aineksista rakentui suomalainen Etyk-aloite, jonka Yhdysvallat hyväksyi osana liennytyspolitiikkaansa. Se taas tähtäsi sopimuksiin sekä Kiinan että Neuvostoliiton kanssa, jotta Vietnamin sota saataisiin päätökseen.

Kun presidentti Kekkonen kutsuttiin Washingtoniin näyttävästi toteutetulle valtiovierailulle kesällä 1970 ja Yhdysvallat asettui tukemaan Suomen Etyk-aloitetta, Moskovassa alettiin epäillä Suomen länsiliikuman olevan voimistumassa. Neuvostoliitto vaati puolueettomuusmaininnan poistamista julkilausumista ja puheista sekä ryhtyi eräisiin muihinkin painostustoimiin yya-sopimuksen vaatiman uskollisuuden takaamiseksi.

Suomen ja Neuvostoliiton sotilasjohdon edustajien kesken käytiin vuosina 1972–1974 salaisia keskusteluja, joissa suomalaisilta pyydettiin selvityksiä valmiudesta täyttää yya-sopimuksen puolustusveloitteet. Presidentti Kekkonen ohjasi neuvottelumuistioiden valmisteluja ja huolehti, ettei mihinkään sotilaallisiin sitoumuksiin suostuttu. Kenraali Lauri Sutelan tultua puolustusvoimain komentajaksi vuonna 1974 sotilaalliset keskustelut lopetettiin, eikä niihin myöhemminkään enää ryhdytty. Sotilasyllytyö Neuvostoliiton kans-

Bundesarchiv, Bild 183-P0805-314 / Sturm, Horst / CC-BY-SA

Saksojen päämiehet Helmut Schmidt ja Erich Honecker sekä Yhdysvaltain presidentti Gerald Ford ETYK-kokouksessa Helsingissä vuonna 1975

sa rajoittui normaaleihin kalustohankintoihin, vierailuvaihtoon ja urheilukilpailuihin.

Yleistilanteen kehitys suosi Suomen ulkopoliittisia aloitteita 1970-luvun alkupuolella, joten myös Neuvostoliiton painostus laimentui. Suurvalloille oli tärkeää saada Etyk-prosessi kunniallisesti hoidetuksi, ja näin myös tapahtui. Siinä yhteydessä Suomi tunnustettiin osaksi Euroopan puolueettomien ja sitoutumattomien (N+N) maiden ryhmää Ruotsin, Sveitsin, Itävallan ja Jugoslavian ohella.

Suomen onnistui noihin aikoihin tehdä muiden Efta-maiden mukana teollisuustuotteiden vapaakauppasopimus Euroopan talousyhteisön kanssa, millä varmistettiin länsikaupan jatkumisen edellytykset. Suomen ulkomaankaupasta yli 70 prosenttia suuntautui länteen, joten sillä alalla ei vallinnut tasapainoista symmetriaa, mutta toisaalta myös idänkauppa oli öljynhinnan nousun vuoksi jopa entistä tärkeämmällä sijalla. Käytännössä siis puolueettomuuspolitiikka toimi tälläkin alalla.

Nykytiedolla voidaan arvioida, että Moskovasta Suomen asemaan ja puolueettomuuspolitiikkaan 1970-luvun alussa kohdistuneet painostustoimet jäivät laimeiksi, ja Suomen turvallisuuspoliittinen asema selvästi vahvistui vuosikymmenen kuluessa. Ei siis ole aihetta puhua ”uusista 1970-luvun vaaran vuosista”, jos vertailukohtana pidetään toisen maailmansodan loppuvaihetta ja sen jälkeisiä vuosia, jolloin konkreettiset uhat olivat aivan toista luokkaa.

Euroopan unionin jäseneksi

Kylmän sodan päättyminen 1990-luvun alussa loi perustavasti uuden tilanteen koko Eurooppaan, kun blokkien välinen jännitystilä purkautui rauhanomaisesti ja Varsovan liitto sekä lopulta myös Neuvostoliitto hajosivat. Suomen

puolueettomuutta ei enää ollut aiheellista kansainvälisissä suhteissa voimakkaasti korostaa, eikä myöskään ollut tarvetta varautua äkillisiin sotilaallisiin kriiseihin, jotka voisivat kärjistyä myös Suomea suoranaisesti uhkaavaksi suurvaltasodaksi.

Kanta Suomen jäsenyyteen Euroopan unionissa ratkaistiin lähinnä taloudellisena ja vasta toissijaisesti turvallisuuskysymyksenä, vaikka monet toisaalta pitivät turvallisuuspoliittisia seurauksia määräävinä tekijöinä. Vaihtoehtona jäsenyydelle oli lähinnä tyytyminen Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen, ei siis kokonaan sisämarkkinoiden ulkopuolelle jääminen. Pahimpana ongelmana pidettiin yhteistä maatalouspolitiikkaa, joka sisältyi jäsenyysehtoihin. Talous- ja rahaliiton jäsenyys koettiin vielä verraten kaukaiseksi asiaksi, joten siitä ei tullut keskeistä kiistakysymystä.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa ei nähty erityisiä ongelmia sen paremmin EU:n kuin Suomenkaan puolelta. Presidentti Mauno Koivisto varmistui Brysselissä, ettei EU-jäsenyys vaatinut liittymistä sotilasliittoihin, siis Natoon tai Länsi-Euroopan unioniin (WEU). Hänen kantansa mukaan Suomen oli kuitenkin turvallisempaa mennä mukaan Saksan johtamaan poliittiseen liittoon, Euroopan unioniin, kuin jäädä epävarman pohjoismaisen yhteistyön varaan. Saksan idänpolitiikka oli silloin, kuten se on edelleenkin, lähellä Suomen linjauksia.

Kun Suomi liittyi EU:n jäseneksi vuoden 1995 alussa, hallitus ilmoitti säilyttävänsä ”puolueettomuuspolitiikan ytimen” pysymällä sotilaallisesti liittoutumattomana. Tähän turvallisuuspolitiikan peruslinjaukseen ei sittemmin ole tehty olennaisia muutoksia.

Suomi on pitänyt oman alueensa puolustuskykyä korkealla tasolla, mikä on harvinaista kylmän sodan jälkeisessä Euroopassa. Hornet-hankinta sekä runsaat tykistö- ja panssarikaluston ostot Saksasta 1990-luvulla olivat siitä konkreettisia ilmauksia. Myös alueellisen puolustusjärjestelmän ja yleisen asevelvollisuuden tuottaman suuren reservin ylläpito ovat osoituksia linjan jatkuvuudesta.

Uudenlaisessa käännekohdassa 2000-luvulla

EU-jäsenyys ei heti muuttanut puolustuspoliittisen yhteistyön käytäntöjä, mutta viime

vuosikymmenen ajan Suomi on ollut aktiivisesti mukana unionin yhteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa kehitettäessä. Yhteistä kaikille EU-maille on nyt taloudellisten realiteettien huomioonottaminen entistä voimakkaammin myös turvallisuuspolitiikan alalla. Tähän sisältyvät asevoimien supistamistarpeet ja yhteistyön kehittäminen hankintapolitiikassa säästöjen aikaansaamiseksi. Samalla turvallisuuspolitiikka on painottumassa yhä enemmän talouden alalle, jolloin raaka-aineiden ja energiansaannin turvaaminen monin eri keinoin on olennaisen tärkeää. Myös unionin sisäisen turvallisuuden ylläpito, esimerkiksi terrorismin torjunnan alalla, on noussut entistä tärkeämmäksi, mistä osoituksena on ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden johto-organisaation integroiminen saman katon alle Lissabonin sopimuksen perusteella.

Suomen asema maailmanlaajuisessa kehityksessä on jatkuvan muutoksen tilassa, vaikka sitä ei lähietäisyydeltä ole helppoa nähdä. Syynä on lähinnä se, että globalisaation oloissa tärkein Suomeenkin vaikuttava muutoksen moottori on nykyisin Aasiassa. Sieltä tulevat voimakkaat ulkoiset paineet, jotka pakottavat Euroopan unionin jäsenmaat reagoimaan ajankohtaisiin kehityskuluihin. Suomenkin suhteellinen asema siis muuttuu, vaikka lähiympäristön tilanne pysyisi vakaana.

Toistaiseksi globalisaation vaikutukset Suomeen ovat ilmenneet lähinnä taloudessa sekä tiedonvälityksen ja yhteydenpidon helpottumisena. Turvallisuuspoliittisia heijastusvaikutuksia on todennäköisimmin odotettavissa, jos Aasiassa kehittyy vakavia valtioiden välisiä tai suurten maiden sisäisiä kriisejä. Silloin ne välittyvät Suomeen sekä ulkomaankaupan vaikeutumisenä että poliittisesti ensi sijassa Euroopan unionin ja Venäjän kautta. Suomelta vaadittaisiin ainakin kannanottoja tilanteeseen ja mahdollisesti myös osallistumista kriisinhallintaan tai sotilasoperaatioihin.

Globalisaation ja Aasian nousun taloudelliset vaikutukset ovat vasta iskemässä Eurooppaan koko voimallaan, joten siitä voi seurata myös yllättäviä turvallisuuspoliittisia kriisejä. On jo nähtävissä taloudellisen kehityksen ja varallisuuden erojen jälleen kasvavan läntisen Keski-Euroopan ja Pohjois-Euroopan sekä toisaalta itäisen ja eteläisen Euroopan maiden välillä, mistä seuraa EU:lle myös sisäisen turvallisuuden ongelmia, joiden ratkaisuun Suomikin joutuu osallistumaan.

Yleistilanteen kehityksessä 2000-luvun alkuvuosina ei Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kannalta ole tapahtunut mitään ratkaisevasti uutta, vaan kylmän sodan jälkeinen rauhallinen asetelma on Pohjois-Euroopassa vakiintunut. Suurvaltojen siirrettyä

sotilaallista painopistettään Lähi-itään ja Aasiaan on Suomen puolustuksen uhkakuva suuresti helpottunut, mutta myöskään tehokkaita apuvoimia ei tänne tulisi, jos haluttaisiin puolustus rakentaa sotilasliiton tuen varaan. Pikemminkin on havaittavissa, että läntiset sotilaalliset voimat Euroopassa ovat sekä heikentyneet että sitoutuneet aivan muille suunnille. Vastaavasti Venäjä on vähentänyt asevoimiaan Suomen lähialueilla ja siirtänyt kokonaisuudessaan supistuneiden voimiensa painopisteet ajankohtaisille konfliktialueille etelään ja samalla myös Kaukoitään, vahvistuvan Aasian suunnalle.

Silti on pidetty mielessä, että Suomi yhä sijaitsee geopoliittisesti ja geostrategisesti verraten aralla vyöhykkeellä Venäjän naapurissa, jolloin tulevaisuudessa ehkä kaukanakin alkavat suurvaltakriisit saattavat heijastua tänne. Kysymys on siis lähinnä mahdollisuudesta joutua epäsuorasti suurvaltaselkkausten vaikutusten piiriin. Juuri sijainti suurvallan rajanaapurina on Suomen asemaa turvallisuuspoliittisesti määrittävä tekijä, jolla on pysyväisluontoista merkitystä myös ulkomaisissa tilannearvioissa riippumatta kovinkaan paljon kansainvälisen politiikan suhdanteista.

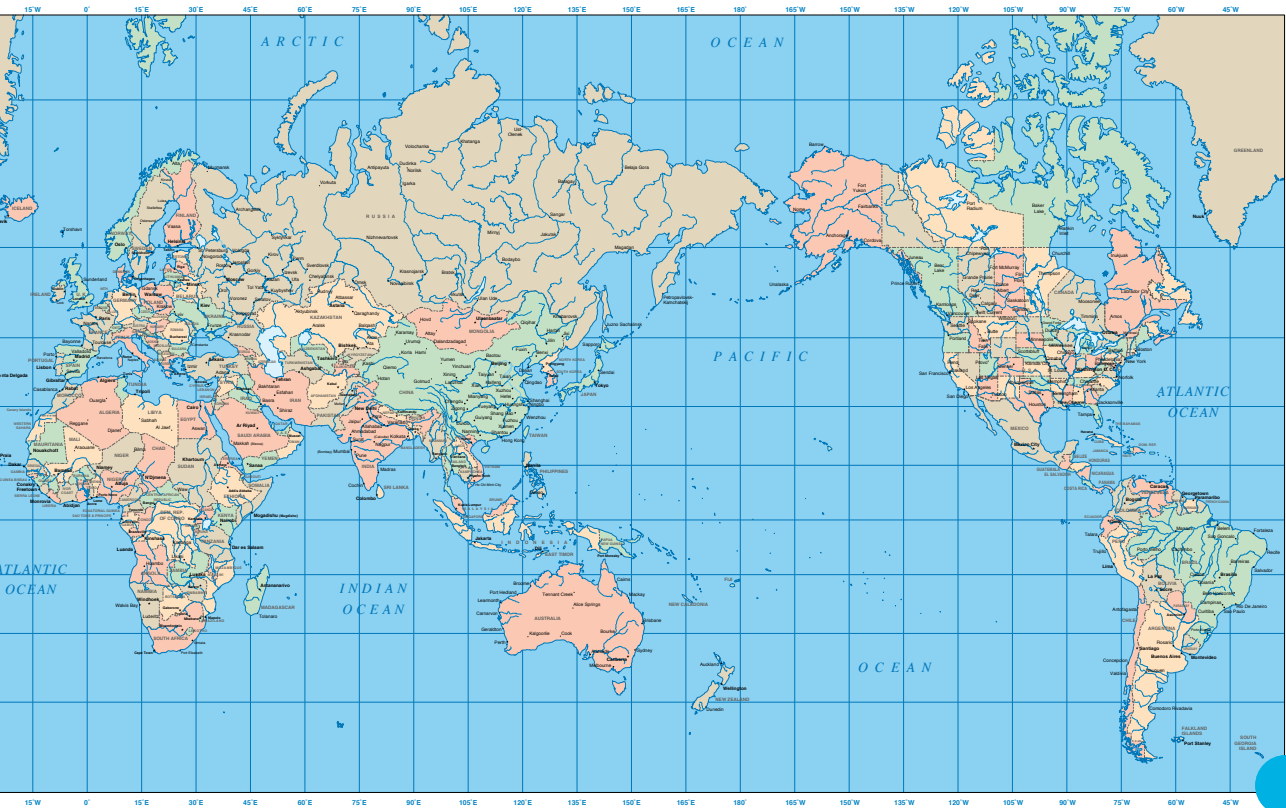
Vaikka sotilaspoliittiset perusteet eivät ole mullistavasti muuttuneet, on muilla turvallisuuspolitiikan ja kokonaisuuspuolustuksen lohkoilla esiintynyt ajankohtaisia muutospaineita, joita on pyritty ottamaan huomioon valtioneuvoston joulukuussa 2010 hyväksymässä yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa (YTS). Sen mukaisesti yhteiskuntaa ja kansalaisia suojataan erilaisia uhkia vastaan kaikissa tilanteissa, alkaen normaaliaikojen häiriöistä ja onnettomuuksista aina sodan kaltaisiin poikkeusoloihin.

Suomessa on ollut toimiva kokonaisuuspuolustuksen järjestelmä vaikeita kriisitilanteita varten. Viimeaikaiset tehostamis-

vaatimukset ovat kohdistuneet nimenomaan normaaliaikojen ylläpitäen sattuvien onnettomuus- ja muiden kriisitilanteiden hallintaan. Kun yhteiskunnan eri lohkojen varautumisen puitteet on turvallisuusstrategian puitteissa saatettu ajan tasalle, tehtävää riittää erityisesti koulutuksen, johtamisen ja toimintavalmiuden ylläpidon kehittämisessä edelleen.

Olennaista on, että maan kaikkia voimavaroja voidaan käyttää tehokkaasti yhteisten turvallisuus päämäärien hyväksi, mikä tarkoittaa yhteiskunnan toiminnan sekä kansalaisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden suojaamista perusrakenteeltaan mahdollisimman yhtenäisellä ja kaikki tilanteet kattavalla varautumisjärjestelmällä. Tämä vaatii eri hallinnonaloilla viranomaisyhteistyön kehittämistä muun muassa yhtenäistämällä tai muokkaamalla muuten yhteistyökelpoisiksi johtamisjärjestelmiä, koulutusta ja varustehankintoja. Samalla on aiheellista parantaa yhteiskunnan turvallisuus-toimijoiden keskinäistä yhteistoimintakykyä ja tiedonvaihtoa sekä kehittää EU:n toimielimen ja unionien voimavarojen täysimääräistä hyödyntämistä. Tässä työssä erityisasema on edelleen pohjoismaisella ja Itämeren alueen yhteistoiminnalla, mutta päävastuu on Suomella.

Suomen turvallisuuspoliittinen asema on kylmän sodan jälkeen selvästi parantunut, eikä myöskään meneillään olevaa maailmanpolitiikan suurta murrosvaihetta ole aiheita kokea uhkaavaksi. Suomella on hyvät mahdollisuudet toimia sekä EU:n puitteissa että ylläpitää läheisiä taloudellisia ja poliittisia suhteita myös voimistuvaan itään, mikä tarkoittaa erityisesti Venäjää, Kiinaa ja Kaakkois-Aasian maita. Näille hankkeille edellytyksenä on, että Pohjolan tilanne kyetään ulko- ja turvallisuuspoliittisin toimin säilyttämään vakaana ja Suomi edelleen harjoittaa johdonmukaista, ulkomailla luottamusta herättävää turvallisuuspolitiikkaa. 🌐

Maine ja leimahdukset

Julkishallinnon viestintä julkisuuksien kentillä

Yleislakkoon!

Eduskunnan palkkiotoimikunta päätti 28.9.2010 korottaa kansanedustajien palkkaa marraskuun alusta lähtien. Seuraavana päivänä Facebookissa oli viesti: "Jos 100 000 tykkää tästä, alkaa Suomessa 15.10.2010 yleislakko protestiksi kansanedustajien palkankorotukselle. Lakko kestää kunnes kansanedustajat luopuvat palkankorotuksestaan."

Kirjoitin tästä biblo-blogissa 10.10. eli viisi päivää ennen yleislakon alkamispäivää. Tuolloin facebook-tykkääjiä oli 108 303. Väitin, että yleislakkoa ei tule. Perustelin väitettäni julkisuuden dynamiikan teoriolla, jonka dosentti Jyrki Iivonen ja minä olemme kehittäneet.

Niinhän siinä sitten kävikin. Pohjoisen lakkojunat jäivät tulematta. Traktorit eivät tukkinneet Mannerheimintietä. Eduskunnan portailla värjötteli kolmisenkymmentä ponnnettomien iskulauseiden esittäjää.

Viestinnän maailma on peruuttamattomasti muuttunut

Organisaatioilla on lasiseinät ja lasikatot. Ulkoa on helpompi katsoa sisään. Sisältä on helpompi katsoa ulos. Ja ikkunoita on entistä helpompi rikkoo.

Myös toiminnan kynnyks on alentunut. Huolestuneiden kansalaisten on helpompi löytää samanmielisiä ja mobilisoida heitä.

Kirjoittaja on organisaatioviestinnän professori Helsingin yliopistosta. Iivosen ja Åbergin malli julkisuuksien dynamiikasta löytyy mm osoitteesta <http://prezi.com/sw3376trtj7z/euprera-2010/> Se julkaistiin alun perin Hallinnon tutkimus-lehden numerossa 2/2009.

Missä tahansa voi leimahtaa. Poliitikkojen ja virkamiesten kieleen on siten tullut uusia ilmauksia – ”puun takaa”, ”pyytämättä ja yllättäen”. Poliitikon maine voi mennä hetkessä. Tietyt asiat nousevat esiin yhä uudelleen, kun media niistä muistuttaa, tai kun samaa asiaa vatvotaan eri oikeusasteissa.

Näissä leimahduksissa ei aina ole kyse maineen menetyksestä. New Yorkin Hudson-jokeen onnistuneen hätälaskun tehnyt sankarilentäjä piti hermonsä kurissa ja pelasti matkustajat, kertoi Iltalehti 6.2.2009. Chesley B. Sullenberger III:sta tuli hetkessä palvottu sankari, joka kutsuttiin 2011 jopa Davosiin Maailman talousfoorumin paneeliin keskustelemaan aiheesta Exploring the Extremes.

Sukeltajat.fi –sivusto oli ennen tsunamia pienen harrastajajoukon kanava, joka kuitenkin osoitti toimivuutensa koko maailmaa järkyttäneen tapahtuman yhteydessä. Sivusto ja sen ylläpitäjät pokkasivat useita viestintäpalkintoja.

Ministerit, kansanedustajat ja muut poliittiset vaikuttajat kompuroivat julkisuuden arvaamattomilla kentillä sohviansa, tekstiviestiensä ja lautakasojaensa kanssa. Samaan aikaan jotkut silti ihmettelevät, miksi mainekysymykset on lisätty valtionhallinnon viestintäsuositukseen.

Arvaamattomuus on näiden julkisuuden ilmiöiden avainsana. Asiat leimahtavat – tai sitten eivät.

Julkisuuden kentät: malli

Mallimme mukaan jokainen organisaatio toimii erilaisilla julkisuuden kentillä ja luo julkisuuksia omalla toiminnallaan. Julkisuuden kentät (public spheres) ovat tiloja, joissa julkisuudet syntyvät. Kentät voidaan kuvata kahden ulottuvuuden avulla:

1) onko se suora vai medioitu: ollaanko kasvokkain vai verkossa, televisiossa tai vaikkapa lehtien palstoilla, sekä

2) onko se laaja vai rajattu: kuinka avoin ja laaja tai suljettu ja pienempi joukko esiintyy julkisuudessa. Myös organisaation sisäiset julkisuuden kentät ovat tärkeitä: mistä oma väki puhuu ja on huolissaan tai innoissaan.

Organisaation näkökulmasta uusi julkisuus syntyy, kun joukko ihmisiä viestii jostain asiasta (issue), joka tavalla tai toisella liittyy organisaatioon. Tätä kirjoitettaessa (15.2.) meillä on ilo seurata useita julkisuuden dynamiikan esimerkkejä, kuten Suomen Pankin tai Työ- ja elinkeinoministeriön häirintä uutiset, Keskon pääjohtajan lausahdukset, poliitikkojen oikeudenkäynnit, Soinin-Putkosen-Metalliliiton ilmasto-ohjelma, narkolepsia, Suomen ja Venäjän päämiesten puheiden päätyminen Yhdysvaltoihin ja Wikileaksiiin – tai Tunisian ja Egyptin tapahtumat.

Julkisuudessa tehdään julkisuusakteja, jotka ovat viestinnällisiä kuten keskustelu, kannanotto ("so what"), kirjoittelu yleisönosastoon tai televisio-ohjelma, joka nostaa issueen julkisuuteen. Ne voivat olla myös toiminnallisia kuten mielenosoitus, päätös vaalirahoitusta pohtivan työryhmän perustamisesta tai ministerin ero.

Kuvasimme Hallinnon tutkimus-lehden

artikkelissamme julkisuuden dynamiikkaa propositioneilla, olettamuksilla. Tässä niistä joi-takin. Proposition yhteydessä esitän, miten sitä voi soveltaa paraikaa vellovaan keskusteluun eri julkisuuksien kentillä.

Ensinnä: julkisuuksien synnyn alkuvaihe on latentti. Julkisuuksien kentillä syntyy kaiken aikaa lukemattomia pieniä julkisuuksia, joiden elinkaari ja vaikuttavuus vaihtelevat. Kun kansanedustajien palkankorotuksista uutisoitiin, syntyi Suomenmaahan välittömästi kymmeniä tuhansia pieniä julkisuuksia, jossa kansalaiset pohtivat tätä, pääosin paheksuen.

Jotkut issueet säilyvät julkisuuksien kentillä pitkään. Vieläkin jatkuva vaalirahakohu nousi julkisuuteen toukokuussa 2008, kun keskustan eduskuntaryhmän puheenjohtaja Timo Kalli kertoi tv-haastattelussa rikkoneensa vaalirahoituslakia. Hän sanoi, ettei ollut ilmoittanut vaalirahojensa lähteitä lain vaatimalla tavalla, koska lain noudattamatta jättämisestä ei saa rangaistusta. – Toiset issueet leimahtavat vain hetken, kuten Kola-Olli.

Kaikkia asioita on aina edeltänyt jotakin, ja asiat tapahtuvat aina tietyssä kontekstissa.

Toiseksi: pienestä julkisuudesta tulee merkittävä leimahduspisteessä. Leimahduspisteeseen

syntymiseen vaikuttavat itse asia, mukanaolevien ihmisten yksilölliset ominaisuudet sekä suotuisat olosuhteet.

Jos asia synnyttää tunteen paloa, se leimahdtaa herkemmin. Arvaamattomuuteen ja hallitsemattomuuteen oman lisänsä tuo se, että issueet ja julkisuuden kentät ruokkivat toisiaan. Pääjohtaja Halmesmäen hauska aiotun sammakon jälkeen monet tahot aktivoituivat, ja hänen kommenttinsa liitettiin mm. äijäkulttuuriin: digitaalisesta muistojen arkistoista kaivettiin esiin niin audimies kuin vuosien vanhat handicap-puheetkin. Oppositiopoliiti-

kot tarttuvat hanakasti hallituksen tekemisiin. Ennustan, että monet tahot käyttävät Timo Soinin ympäristöraporttia vaaliviestinnässään esimerkkinä perussuomalaisten asiakysymysten ohuudesta.

Olosuhteet vaikuttavat leimahduksiin vahvasti. Sosiologi Neil Smelser on tutkinut kollektiivista käyttäytymistä kuten rotumellakointa Yhdysvalloissa. Tuoreita esimerkkejä ovat vaikkapa Tunisian tai Egyptin tapahtumat. Smelserin mukaan leimahdus on todennäköisempi – ennemmin tai myöhemmin – jos yhteiskunnassa vallitsee rakenteellisia ongelmia ja vahvoja ennakko-odotuksia. Voidaan siten kysyä, oliko Tunisian kansannousu aidosti vain Twitter-tapahtuma vai olisivatko paineet purkautuneet muutenkin. Joka tapauksessa on selvää, että internet-aikana ihmisiä on helpompi mobilisoida toimintaan. Egyptissä tietoverkot olivat suljettuja jonkin aikaa, ja Iranissa ja

Kiinassa palkataan internet-poliiseja valvomaan verkkokeskusteluja.

Kolmanneksi: julkisuuksien voidaan olettaa vahvistuvan, kun tapahtuu siirtymä yhdeltä julkisuuden kentältä toiselle. Facebookin yleislakkokeskustelusta uutisoitiin perinteisessä mediassa lähinnä kahdessa vaiheessa: kun nimien keräys alkoi ja kun 100 000 kannattajan raja meni rikki. Media kuitenkin tarkasteli yleislakkoryhmän toimintaa lähinnä uteliaan huvittuneena eikä lähtenyt mukaan vaatimaan mitään.

Julkisuus vahvistuu, kun teemat siirtyvät rajautuneelta kentältä yleiselle. Tällöin ihmisten määrä kasvaa, ja on todennäköisempää, että jotkut heistä aktivoituvat.

Julkisuus saa aikaan toimintaa myös silloin, kun teemat siirtyvät välitetyiltä kentiltä suorille. Tähän yleislakkoa puuhannut Facebook-ryhmä tähtäsi, mutta on kovin helppoa tykätä jostain Facebookissa ja paljon vaikeampaa nousta sohvalta.

Neljänneksi: julkisuudet ruokkivat toisiaan. Kansanedustajien palkankorotuksiin tarttuivat monet tahot: oppositiopoliitikot, media ja erilaiset asiantuntijat, joita haastateltiin. Media myös lainaa toisiltaan. Esimerkiksi aamu tv-ohjelmien eräs jokapäiväinen rituaali on päivän lehtien läpikäynti. Tai media seuraa ja siteeraa tunnettujen bloggaajien kirjoittelua.

Lopuksi: uutistyhjiö synnyttää julkisuuksia. Uutistyhjiö on tilanne, jossa tiedetään, että jostain on tapahtunut, mutta siitä ei kerrota. Nokiassa vallitsee eräänlainen uutistyhjiö, koska uusi pääjohtaja Stephen Elop ei viiteen kukauteen oikein ole viestinyt omaa näkemystään

Nokian strategiasta. Erilaisia spekulatioita on niin sisäisillä kuin ulkoisillakin julkisuuksien kentillä.

Viisi on liikaa!

Kuinka monta issueta organisaatio, poliitikko tai muu julkisuuden henkilö pystyy samaan aikaan hoitamaan? Sanoisin että neljä.

Teoreettisesti tämän voi todistaa esimerkiksi Robert Mayn bifurkaatioteorian avulla. May tutki järjestelmiä, joiden toiminta haarautui kahteen rinnakkaiseen; hän päätyi siihen, että neljännen bifurkaatiopisteen jälkeen järjestelmä alkaa käyttäytyä kaoottisesti, tavallaan siis riistäytyä käsistä. Tukea luvulle neljä tulee myös V.A. Graicunasilta, joka matemaattisesti osoitti, että alaisten määrän noustessa neljästä viiteen heidän välisensä viestintäyhteydet monimutkaistuvat niin suuresti, että johtaminen alkaa vaikeutua.

Tuo oli teoriaa. Mitä käytännössä tapahtuu, kun issueet alkavat leimahdella? Ensimmäinen issue – yleensä sieltä puun takaa – voidaan koettaa hallita perustamalla ad hoc -tiimi. Seuraava issue – perustetaan uusi tiimi. Kun kolmas ja neljäs issue nousevat julkisuuksien kentille, on todennäköistä, että ne myös alkavat kietoutua toisiinsa. Näin ollen niiden samanaikainen hoitaminen on erittäin vaikeaa. Voi vain kuvitella, kuinka paljon aikaa ja energiaa pääministeri Matti Vanhaselta kului erilaisten issuiden hoitamiseen – ja se aikahan oli jostain muusta pois.

Lopuksi haluaisin onnitella lämpimästi Maanpuolustuskurssija ja Maanpuolustus-lehteä 50-vuotissyntymäpäivän johdosta! Olette erinomaisen hyvin tiedostaneet asiantuntijajulkisuuksien merkityksen. 🌐

Operaatio Internaatti

Niin kuin hyvin tiedetään, on maanpuolustuskurssien johto kaikkivaltias, kaikkietävä ja kaukaa viisas. Siksi se on päättänyt siirtää joka kurssin viikoksi korpivaruskuntaan kriisiharjoitukseen.

Kurssinjohtaja: ”Kurssin oltermanni, isäntä ja emäntä, teitin pittää hoitaa nyt semmonen asia, että kurssi valmistautuu moottorimarssiin.”

Oltermanni: ”Mihis tästä oikein lähdetään, varmaan ihan helvettiin asti?”

Isäntä: ”Ei, mää oon kuullu, että meijät siirrettäs Nokialle illanviettoon ja kaikki kännykätkin vaihettaisiin uusiin!”

Emäntä innostuu: ”Joo, Nokialle vaan että nuppi tutisee! Ei oo älypuhelimia, mutta parahia jaetaan.”

Kurssinjohtaja: ”Ei, vaan me siirrymme internaattivaiheeseen Vekaranjärvelle. Huolehdi te, että porukka on ajallaan busseilla. Omia varusteita ei välttämättä tarvita, mutta mp-soittopelit ja muut iPadit on mukavia. Kai ne kuormaan mahtuu.”

Matkalla kohti Vekaraa.

Kurssilainen plärää bussin jääkaappia pettyneen oloisena.

Kurssilainen: ”Täällä sämpylä kaveriaan etii. Kauanko luulee kurssin johto, että nykyaikainen, korkeasti koulutettu, ikäluokkansa kärkiryhmytykseen kuuluva elinkeino-, järjestö-, yliopisto-, media- tai keskusvirastomaailman eliittikorpusoturi jaksaa tällaisilla annoksilla marssia.”

Toinen kurssilainen: ”Luulee! Ei ne mitään luule. Ne tietää. Mees valittaan niille nälkää, niin se sanoo, että pääasia, ettei jano oo pääsyy yllättämään.”

Kurssilainen: ”No, ei kyllä oo. Se on totta.”

Toinen kurssilainen: ”Niin. Se on vasemmalta puolella.”

Kurssilainen (hölmistyneenä): ”Mikä on vasemmalla puolella?”

Toinen kurssilainen: ”No, juomakori tietysti. Siinähan se on jääkaapin vasemmalla puolella. Ja kaikki vissyt vielä juomatta.”

Bussin jarrut kirskahtavat.

Oltermanni: ”Perillä ollaan. Ajoneuvosta nouse!”

Kärkipartio painaa pian upseerikerhon tassalla, vaikka pääjoukon suunnasta kuuluu vielä majoittumisen ääniä.

Kurssilainen (ihastuneena): ”Siellä se upseerikerho siintele isänmaan aamukilossa.”

Oltermanni: ”Omasta puolestani kannatan röyhkeää hyökkäystä.”

Kärkipartio etenee lyhyin syöksyin upseerikerhon ovea kohti.

Baarimikko A: ”Tampuurin suunnalta kuuluu sen samperinmoinen kolina. Ketähän siellä on tulossa?”

Baarimikko B: ”Ketähän luulisit siellä olevan? Mitähän mahtas olla? Parempi vaan kun otat molemmista hanoista tukevasti kiinni ja alat lasketella. Meinaan ny alkaa bonarien tie- nuu. Ja jos hatka tulee, kassaa ei jätetä.”

Baarimikko A (säikähtää tulijoiden tulvaa): ”Ne jyrää meitin!”

Baarimikko B: ”Ne mitään jyrää! Pysy paikallas vaan. Jos sie alat juoksemaan sä saat juosta viinikellariin asti. Mut jos pysyt paikallas, minkä hyö tekkööt? Mut lisävoimia tässä tarvitaan. Hae Rokkanen.”

Rokkanen ilmoittautuu: ”Hei, sie, baarimikko. Miss sie tarttet hyvää miestä, täss siul on sellanen?”

Baarimikko B: ”No, tiskin päät on pahimpia. Menkää tuohon päähän ja koettakaa pitää asemat.”

Rokkanen valmistelee asemat huolellisesti suurehkon siideripöheikön taakse. Pitkään hänen ei tarvitsekaan odottaa, kun pitkä jono maanpuolustuskurssilaisia alkaa lähestyä nari- kan suunnalta.

Rokkanen: ”Ai, perkules, mikä juoni, hyö onkin päättäny koukata juur tätä kautta.”

Rokkanen poistaa varmistimet hanoista ja opastaa rauhallisella äänellä mukaan laitettua harjoittelijaa: ”Pistä sinä kolpakkoja ihan rauhassa siihen valmiiksi rivviin. Elä yhtään hermoile. Hyrräile vaikka jotakin itekseen. Kyllä tämä tästä.”

Rokkanen tarkkailee etumaastoa rauhallisena. Hänen suunnitelmansa on selkeä ja yksinkertainen: ”Kun tuo ensimmäinen tuloo tuohon baarijakkaran kohalle, niin hänelle tulee iso stobe. Niin minnoon päättäänt hänen kohaltaat. Toivottavasti hänellä on matkalas- kuasiat työnantajan kanssa järjestyksessä, sillä kohta täältä alkaa tulla laskutettavaa...”

Iltavartiossa internaattikomppanian majoitus- tiloissa.

Kurssilainen toiselle: ”Olen kyllä tottunut aikaisemman urani varrella kaikenlaisiin kursseihin. Mutta onko kurssiveli kuullut eräästä onnettomasta henkilöstä?”

Toinen kurssilainen: ”Vaun ainahan niitä. Edelliskurssilla kuulu joku myöhästyneen parilla minuutilla ja insinööriostosikko pantiin pusertamaan joukolle vitsiä aamulla.”

Kurssilainen: ”Kieltämättä onneton tapaus. Mutta minä tarkoitan tätä Suomen Armeijan maanpuolustuskurssin johtajaa. Olen kuullut hänen haikkeella äänellä valittavan, mä Maneesilla seison ja faxia vartioin näin yössä yksinäin. Minä en käsitä, miten on luvallista pitää yhtä miestä jatkuvasti vartiossa. Vaihtoa ei kuulu. Todella järkyttävä tapaus.”

Paluumatkalla internaattista.

Bussi jyrää kohti Kruununhaan Maneesia.

Oltermanni: ”Voi, voi, kuinkahan meidän nyt käy?”

Isäntä: ”Hyvinhän tässä käy. Kertausharjoituspäiviä tuli sen verran, että itsenäisyyspäivänä tulee jämat, että heilahtaa.”

Rokkanen: ”Usot sie oltermanni jot päättäjäiskaronkasta viell kunnialla selvittää?”

Kurssilainen: ”Helpolla siitä ei päästä, mutta aamulla se vasta kirpaisee.”

Päätöskaronkka käynnistyy. Kurssinjohtaja selostaa illan kaavaa: ”Puolustusministerin uhkaava ilmestyminen on aina mahdollista,

mutta eiköhän me päästä senkin puheen ylitse niin että heilahtaa.”

Isännän ja kurssinjohtajan neuvonpidon aikana muuan kurssilainen kuuntelee valmistautumisen ääniä hotellin saunaosastolla: ”Koko kori yhteen mennoon, siellä jo miestä lämpenee”.

Pian ministerin suorasuuntaus ärjähtää: ”...hyvien suhteiden ylläpitäminen naapureihin ja vaikuttaminen kansainvälisissä yhteisöissä on Suomen toimintatapa, samoin kuin sen mittava rooli kansainvälisen rauhanturvaamisen suurvaltana, kuten Afganistanissa, olkoon päämäärämme. Ja näissä oloissa Suomen kansan enemmistö ei ole näkemässä tarpeelliseksi liittymistä mihinkään sotilaalliseen yhteensuostumiseen, vaan turvaamme oman puolustus- semme ja sen vaatimat perusratkaisut, minkä soisi näkyvän selkeänä, pitkän tähtäimen puolustuspoliittisena linjauksena, johon olisi hyvä laajasti sitoutua myös vaalikausien ylittävälle ajanjaksoille. Turvallisuus- ja puolustuspoli- tiikka, jos mikä, on osa keskeisintä tulevaisuut- tamme...”

Kurssilainen kuiskaa toiselle: ”Tuon värssyn se varmaan ossaa unissaankin...”

Kaveri vastaa: ”Ei, ei se ulkomuistista lasautele. PowerPointilla sivalteloo...”

Kurssilainen: ”Eppäillähan tuota soppii.”

Kaveri: ”Soppii, soppii. Aina eppäillä soppii. Mutta PowerPoint se on.”

Jälkipeli ja jäähyväiset valomerkin aikaan:

Kurssilainen polttaa muistiinpanojaan tuh- kakupissa: ”Siinä, menköön. Suunnittelin koko kurssin ajan ikiliikkujaa, mutta olen kadotta- nut johtoajatukseni...”

Kaveri komppaa: ”Minä kyllä säästän muis- tiinpanot. Yksi toivo minulla nimittäin vielä on. Kun kurssi loppuu, niillä papereilla voi päästä isoon taloon luovaksi johtajaksi.

Kolmas vetää yhteen: ”Ei tää nyt ihan pas- ka reissu ollut, mutta tulipahan tehtyä. Yksi asia jäi kuitenkin vaivaamaan. Se samperin Vekaran baarimikko, anteeksi tarjoilupöy- täcontroller, pääsi semmosta vasikankarkua juoksemalla livahtamaan sinne tiskin sivuun... Siinä minä kärsin tämän kurssin raskaimman tappion.”

Aika velikultia.

FM Janne Malkki

Helsingin yliopisto ja Universiteit Leiden

Öljyn tuotantohuippu ja sodankäynnin tulevaisuus

Öljy on maailman tärkein energianlähde, joka tällä hetkellä vastaa noin kolmannesta kaikesta kulutuksesta. Energiayhtiö BP:n laskelmien mukaan nykyisin menetelmin hyödynnettävissä olevia tunnettuja öljyvarantoja oli maailmassa vuoden 2009 tuotantotasoon suhteutettuna 45,7 vuoden kulutusta vastaava määrä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että öljyä kyettäisiin pumppaamaan nykyistä tahtia vajaan puolen vuosisadan ajan, vaan geologiasta johtuen tuotanto kääntyy laskuun paljon aikaisemmin. Kysymys on ajankohtainen, sillä Kansainvälinen energiajärjestö arvioi raakaöljyn tuotannon saavuttaneen absoluuttisen huipputasonsa jo vuonna 2006.

Öljyä korvaavia laajamittaiseen käyttöön soveltuvia vastaavan hintaisia vaihtoehtoja ei tällä hetkellä ole tarjolla. Kehitystyö voi muutaman vuosikymmenen kuluessa tuottaa uusia ratkaisuja, mutta tästä ei ole takeita. Haasteita lisää se, että Kiinan ja Intian kaltaisten kehittyvien talouksien vaurastuminen kasvattaa energian kysyntää. Halvan energian aika on toistaiseksi ohi.

Valmisteilla olevien infrastruktuurihankkeiden ja vastaisuudessa hankittavien asejärjestelmien elinkaarien pituudesta johtuen varautumisen maailman energiajärjestelmässä tapahtuviin suuriin muutoksiin tulisi olla käynnissä jo nyt, vaikka öljyntuotantoa pystyttäisiinkin ylläpitämään suunnilleen nykyisellä tasolla vielä muutaman vuosikymmenen ajan. Ydinvoiman lisärakentamisesta huolimatta öljyn kallistuminen ja mahdolliset toimitusvaikeudet tulevat aiheuttamaan haasteita myös Suomessa ja Suomen Puolustusvoimille.

Sopeutumisen avainkysymyksiä

Öljyn niukkenevaan saatavuuteen sopeutumisessa paljon riippuu siitä, kuinka nopeasti

kaikkien fossiilisista lähteistä peräisin olevien polttonesteiden tuotantohuippu saavutetaan ja kuinka jyrkästi tuotantokapasiteetti sen jälkeen laskee. Uusia esiintymiä voidaan toki vielä paikantaa, mutta viimeaikaiset löydökset ovat pääsääntöisesti aiempaa pienempiä ja sijaitsevat vaikeammin hyödynnettävissä paikoissa kuten syvällä meren pohjan alla. Tämä nostaa tuotantokustannuksia niin rahassa, energiassa kuin ympäristövaikutusten ja riskienkin määrässä mitattuna ja vähentää tarjolla olevan nettoenergian määrää.

Teknologinen kehitys voi vaikuttaa öljyn tuotantohuipun vaikutuksia liudentavasti niin parantamalla energiatehokkuutta, nostamalla varantojen hyödynnettävissä olevaa osuutta kuin kehittämällä vaihtoehtoisia energialähteitäkin. Avainkysymykseksi nousee se, missä aikataulussa uusia ratkaisuja saadaan kehitettyä ja otettua laajamittaiseen käyttöön.

Öljyn niukkenemisen tahtiin vaikuttavat myös ihmisten kulutuskäyttäytymisessä tapahtuvat muutokset. Esimerkiksi materiaalista kulutusta vähentämällä voidaan hankkia lisää aikaa teknologialle siirtymälle.

Energiaa kuluttavista toiminnoista liikenne ja erityisesti lentäminen ovat nykyisellään tiukimmin riippuvaisia öljypohjaisesta teknologiasta. Öljyn niukentumisen voidaan siten arvioida vaikuttavan eniten ihmisten ja tavaroiden liikkuvuuteen joko käyttökulujen tai uusiin teknologioihin vaadittavien investointitarpeiden kautta.

Länsimaiset hallintokoneistot ovat hiljalleen havahtumassa haasteiden vakavuuteen. Esimerkiksi Euroopan komissio toteaa 10.11.2010 julkaistussa Energia 2020 -strategiaa koskevassa tiedonannossaan, että ”Euroopan energiajärjestelmät mukautuvat tilanteeseen liian hitaasti samalla kun haasteiden mittakaava kasvaa.” Komissio päätyykin kehottamaan jäsenmaita

varautumaan maailman energiajärjestelmän nopean muutoksen vaiheeseen ja toimimaan ”ennen kuin on liian myöhäistä”, koska ”[a]ika käy vähiin”.

Energiatulevaisuuden haasteita pohditaan myös ainakin Yhdysvaltain ja Saksan asevoimien piirissä. Viime vuonna valmistui kolme raporttia, jotka antavat osviittaa öljynsaannin niukkenemisen vaikutuksista sodankäyntiin.

Yhdysvaltain asevoimien näkemyksiä energiatulevaisuuden haasteista

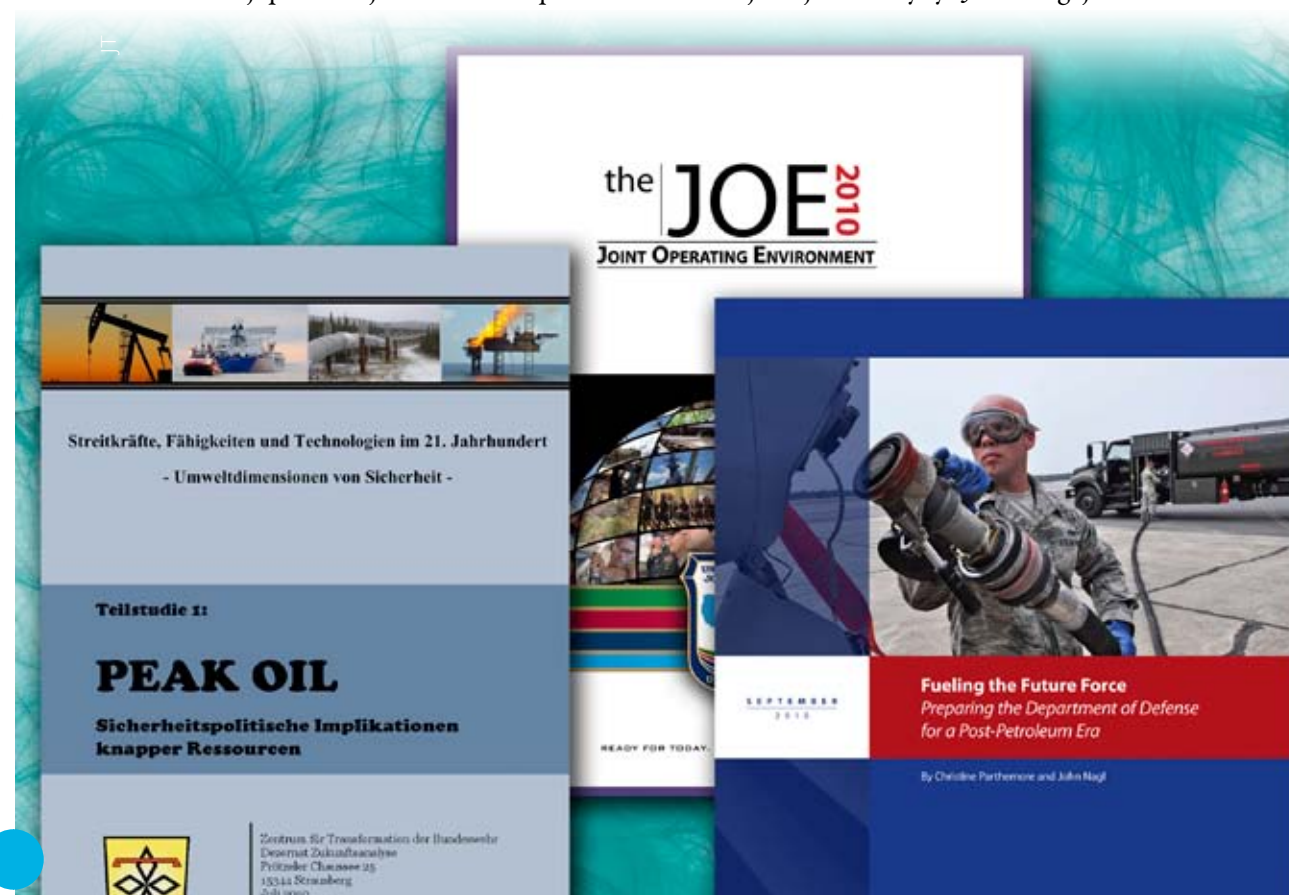
Yhdysvaltain Joint Forces Commandin julkaisema The Joint Operating Environment 2010 raportti tarkastelee useita kehitystrendejä, kuten väestökehitystä, globalisaatiota ja taloutta, energiaa, ruoan ja veden saatavuutta, ilmastonmuutosta ja luonnononnettomuuksien mahdollisuutta, pandemioiden vaikutuksia jne. sekä näiden vaikutusta sodankäyntiin yhdysvaltain asevoimien näkökulmasta neljännesvuosisadan perspektiivillä.

Maailman energiatulevaisuuden suhteen raportissa esitetään optimistinen käsitys öljyvarojen riittävydestä, mutta arvioidaan, että öljyn tuotantokapasiteetin rajat voivat tulla vastaan jo 2012 ja tästä kolme vuotta eteenpäin kysyntä saattaa olla jopa 10 miljoonaa barreliä päivässä

tuotantoa suurempi. Raportissa ennakoitaan, että tarjonta ei pysty vastaamaan kysyntään myöskään 2030-luvulla, koska tuotantoinfrastruktuuriin ei ole investoitu riittävästi ja tarjonnan nostaminen kysyntää vastaavalle tasolle vie vähintään kymmenen vuotta. Raportissa esitetään lisäksi, että energiapula voi johtaa pitkittyvään lamaan, joka leikkaa myös sotilaallisia resursseja. Toisena mahdollisena ongelmana nähdään se, että valtiot voivat pyrkiä turvaamaan energiansaantiaan myös sotilaallisin keinoin.

Kiitettävän monipuolinen ja laaja-alainen raportti ei kuitenkaan yritä ennakoita tarkastelemissa trendien kerrannaisvaikutuksia. Se tyytyy toteamaan, että sodankäynnin muutokset ovat pitkälti ennakoimattomia, ja suosittaa tästä johtuen panostamista innovoinnin ja nopean sopeutumisen mahdollistamiseen.

Maailman energiatulevaisuuden haasteisiin sopeutumiseen keskitytään yksityiskohtaisemmin poliittisesti hyvin verkostoituneen Center for a New American Security ajatushautomon syyskuussa 2010 julkaisemassa raportissa Fueling the Future Force: Preparing the Department of Defence for a Post-Petroleum Era. Siinä nousujohteiselta sotilasuralta ajatushautomon johtajaksi siirtynyt John Nagl ja hänen

kanssakirjoittajansa Christine Parthemore suosittavat Yhdysvaltain puolustushallinnolle kehitettäväksi kyky toimia täysin ilman fossiilisia polttoaineita vuoteen 2040 mennessä. Kunnianhimoista tavoitetta perustellaan öljyriippuvuuteen sisältyvillä geostrategisilla riskeillä.

Lyhyessä raportissa nostetaan esiin myös Yhdysvaltain puolustushallinnon riippuvuus muista toimijoista fossiilisista polttoaineista luovuttaessa ja painotetaan energiatehokkuutta lisäävän ja vaihtoehtoisia energiamuotoja tukevan lainsäädännön tarvetta.

Bundeswehriin analyysi öljyn tuotantohuipun turvallisuuspoliittisista vaikutuksista

Saksan asevoimien uudistamista tutkivan keskuksen elokuussa 2010 julkisuuteen vuodettu raportti Peak Oil: Sicherheitspolitische Implikationen knapper Ressourcen on edellä mainittuja yhdysvaltalaisia raportteja huomattavasti yksityiskohtaisempi, vaikka siinä ei otetaakaan kantaa öljyn tuotantohuipun tarkkaan ajoitukseen.

Raportissa arvioidaan, että tuotantohuipunsa jälkeen öljystä tulee määrävä tekijä kansainvälisissä suhteissa ja että öljyntuottaja ja läpikulkumaiden suhteellisen asema nousee verrattuna teollisiin kuluttajamaihin. Vastavasti uusien ja vaihtoehtoisten energiamuotojen käyttöönotto tulee vaikuttamaan turvallisuuspoliittisiin suhteisiin. Energiavarojen niukketessa valtiotoimijoiden merkityksen arvioidaan nousevan suhteessa yksityisiin tahoihin. Siirtymisen fossiilipolttoaineettomiin yhteiskuntiin

ennustetaan aiheuttavan taloudellisia ja poliittisiä kriisejä, mutta samanaikaisesti sotilaallisista interventioista tulee valikoivempia. Esille nostetaan myös käsillä olevaan energiataloudelliseen käännekohtaan sisältyvä järjestelmätason riski, eli mahdollisuus jopa teollisten yhteiskuntien romahtamiseen.

Arvioitaessa öljyn tuotantohuipun seurauksia Saksalle esiin nostetaan uusien taloudellisten ja poliittisten riippuvuussuhteiden vaara. Energian toimittajamaiden merkityksen ennustetaan kasvavan politiikassa ja tämän seurauksena ulkopoliitikasta arvioidaan tulevan nykyistä pragmaattisempaa samalla, kun läntisten teollisuusmaiden vaikutusvalta maailmanpolitiikassa vähenee.

Strategista tasoa tarkasteltaessa raportti ennakoii sotilaallisten interventioiden keskittyvän poliittisesta epävakauudesta kärsivien tärkeiden raaka-aineiden toimittajamaiden stabilointiin; ydinteknologian ja materiaalin leviävän sekä arktisten alueiden, meriyhteyksien ja kriittisen infrastruktuurin konfliktipotentiaalin kasvavan. Lisäksi ennustetaan, että maailma tulee jakautumaan laajoihin energia-alueisiin, mikä tulee muuttamaan liittoumajärjestelmiä.

Käytännön tasolla öljyn hupenemisen keskeisin seuraus on raportin mukaan joukkojen ja asejärjestelmien liikuttamisen kallistuminen erityisesti taktisella tasolla niin kauan kuin se on riippuvaista nykyisenkaltaisista moottoreista. Teknologisen siirtymäkauden aikana suositetaan huomioimaan toimintakyvyn ylläpidettävyys panostamalla itsenäisiin, eri energiamuodoista riippuvaisiin järjestelmiin,

vaikka keskittämisestä saatavia kustannussäästöjä näin menetettäisiinkin. Toinen keskeinen vaikutus on energiainfrastruktuurin ja kuljetusreittien turvaamisen merkityksen nouseminen poliittisen agendan lisäksi myös asevoimien tehtävälliställä. Samaan aikaan vaikuttavat kustannussyistä johtuvat joukkojen määrävahvuuksien supistamisepaineet pakottavat raportin mukaan miettimään asevoimien rakenteita uusiksi perusteitaan myöten.

Esitettyyn johtopäätökseen asevoimien tehtävien ja toimintatapojen perusteellisen uudelleenarvioinnin tarpeesta on helppo yhtyä, vaikka olisikin eri mieltä siitä, mihin säästöpainet tulisi kohdentaa. Raportin keskeisin heikkous on nimittäin se, että vaikka öljyn tuotantohuipun arvioidaan vaikuttavan monin tavoin yhteiskuntien toimintaan, niin asevoimien uudistamista visioidaan ainoastaan nykyisten yhteiskunnallisten muospainneiden asettamista lähtökohdista.

Vaikutukset tulevaisuuden sodankäyntiin

Edellä käsitellyssä saksalaisessa raportissa arvioidaan maailman energiahuollossa tapahtuvien muutosten vaikutuksia sodankäyntiin varsin pitkälle. Seurauksista tärkein on se, että öljyvarojen hupeneminen tulee heikentämään usean nykyisin käytössä olevan asejärjestelmän käyttökelpoisuutta. Erityisesti muospaineet kohdistuvat sotilasilmailuun, sillä näillä näkymin ilma-alusten voimanlähteiden korvaaminen on haasteellisempaa kuin laivojen tai maaajoneuvojen vieroittaminen öljypohjaisesta teknologiasta.

Raportissa todetaan myös se, että joukkojen liikuttamisesta tulee kalliimpaa. Käsitellyssä ei kuitenkaan huomioida riittävästi sitä, että joukkoja käytetään erilaisiin tehtäviin. Oman näkemykseni mukaan pienet huippuvarustellut nopeasti liikkuvat yksiköt tulevat vielä jonkin aikaa säilyttämään tehonsa suurvaltojen valloitusodissa sekä erilaisissa niiden asemaa pönkittämissä rangaistusiskuissa.

Vartiointi- ja valvontatehtävissä tilanne on toinen. Energian hinnan kallistuminen tulee laskemaan nopealiikkeisten ”hälytysjoukkojen” hyötysuhdetta. Ihmistyön suhteellisen hinnan halvetessa voidaan hyvinkin päätyä tilanteeseen, jossa erilaisten kohteiden ja kuljetusten

suojaustehtävissä on kustannustehokkaampaa käyttää enemmän henkilökuntaa erityisesti, jos teknologinen siirtymävaihe aiheuttaa mittavaa työttömyyttä. On pitkälti poliittisista arvovallinnoista kiinni missä määrin tehtävät tulevat jakautumaan poliisiin, sotilaiden, erilaisten puoliosotilaallisten joukkojen ja yksityisten, eri laatuista turvapalveluita tuottavien yritysten kesken.

Myös sisällissotien ja levottomuuksien maailmanjärjestelmälle aiheuttamia häiriöitä lieventämään pyrkivät kriisinhallinta- ja poliisioperaatiot voivat samoista syistä muuttua lukumäärältään suuremmin joukoin toteutetuiksi silloin, kun niihin päätetään ryhtyä. Edellä mainittujen kustannuskannusteiden lisäksi kriisinhallintaoperaatioissa toimivien joukkojen vahvistamiselle on myös toinen, akuutimpi syy. Käynnissä olevan Afganistanin operaation perusteella ollaan päättämässä toteamaan nykyisten kohdealueen väestöön nähden harvalukuisten joukkojen riittämättömyys alueen rauhoittamiseen. Samat huomiot pätevät myös väestön kontrolloimiseen tähtääviin sotilaallisiin ja puoliosotilaallisiin toimiin niin valtioiden rajoilla kuin mahdollisten vakavampien valtioiden sisäisten poliittisten levottomuuksien ja sissisotien yhteydessäkin.

Arvioitaessa keskipitkällä tähtäimellä mahdollisesti syttyviä täysimittaisia sotia energian kallistumisen vaikutusten sotateoimiin voidaan odottaa jäävän varsin vähäisiksi ainakin konfliktien alkuvaiheessa. Pelkkä öljyn hinnan nousu tuskin tulee rajoittamaan vanhan mutta taisteluteholtaan tyydyttävän kaluston käyttöä silloin, kun taistellaan olemassaolosta. Vastavarmuusvarastojen ehtymisellä ja hankintavaikeuksilla voidaan odottaa olevan konkreettisia vaikutuksia sotateoimiin.

Vastavasti jo nykyisinkin varsin rajoitetuin resurssein käytävissä sisällissodissa tuskin nähdään kovinkaan suuria öljyn saatavuudesta johtuvia taktisia muutoksia. Alueellisen hallinnan kiistäminen onnistuu jatkossakin teknologisetä tasoltaan yksinkertaisin keinoin. Onkin oletettavaa, että esimerkiksi brittiläisen kenraali Rupert Smithin kuvaama trendi sotateoimien sijoittumisesta ihmisten keskuuteen tulee jatkumaan.

Energian hinnan ennakoitu kallistuminen tulee siis heikentämään öljypohjaisen

teknologian kustannustehokkuutta. Tämä tarkoittaa samalla myös sitä, että eri toimijoiden strategiseen asemaan vaikuttavien maantieteellisten ja erityisesti luonnonvarojen saatavuuteen vaikuttavien tekijöiden merkitys tulee korostumaan. Öljynviejämällä ei esimerkiksi ole yhtä akuutteja paineita siirtyä pois nykyisestä teknologiasta kuin öljyntuonnista riippuvaisilla länsimailla.

Luonnonympäristön asettamien reunaehtojen rinnalla myös taktista ja organisatorista sopeuttamista edesauttavien ja haittaavien kulttuuristen ja yhteiskunnallisten tekijöiden merkityksen voidaan arvioida korostuvan jatkossa. Kylmän sodan päättymisen jälkeen suurvaltojen varastoista maailmalle kaupattujen suhteellisen modernit aseet ovat mahdollistaneet teknisesti ylivoimaisen vastustajan haastamisen terrorismin ja sissisodan keinojen lisäksi myös kevyen jalkaväen taistelussa. Näin tapahtui esimerkiksi vuonna 2006 käydyssä niin kutsutussa toisessa Libanonin sodassa, jossa Hizbollahin muutama tuhatta taistelija kykenivät aiheuttamaan Israelin maavoimille merkittäviä tappioita ja ampumaan yhteensä nelisen tuhatta rakettia vihollisensa alueelle.

Öljyn tuotantohuippu ja Suomen puolustus

Niin yhteiskuntamme kuin suuri osa puolustusvoimien kalustostakin on pitkälti riippuvaista öljypohjaisesta teknologiasta. Nykyinen kalusto säilyy käyttökelpoisena niin kauan kuin varmuusvarastoissa on suunniteltua sodanajan tarvetta vastaava määrä polttoainetta ja normaaliin toimintaan sekä harjoituksiin

tarvittavasta on varaa maksaa maailmanmarkkinoilla kilpailukykyistä rahallista ja/tai poliittista hintaa.

Kallistuvan energian aiheuttamien muutospaineiden voidaan arvioida kohdistuvan ensimmäisinä ilmavoimien toimintaan ja suuriin sotaharjoituksiin. Säästöt ovat mahdollisia, mutta ne tulevat laskemaan puolustusvalmiutta, ellei niitä kyetä saamaan aikaiseksi toimintatapoja tehostamalla ja muuttamalla. Vaikka välitöntä pakkoa öljypohjaisista järjestelmistä luopumiseen ei olekaan, niin käyttökänsä loppua lähestyviä järjestelmiä korvattaessa kannattaa huomioida myös mahdollisuus öljyn voimakkaaseen hinnannousuun ja toimintusvaikeuksiin.

Kallistuvalla öljyn hinnalla on myös muita seurauksia, jotka voivat vaikuttaa Suomen kriisivalmiuteen. Näistä tärkein on ennakoitavissa oleva maailmantalouden vaikeuksien jatkuminen. Nykyisen taloudellisen järjestelmän puitteissa tämä lisää paineita säästötoimenpiteisiin ja vähentää mahdollisuuksia investointeihin. Erilaisten teknisten ratkaisujen rinnalla olisikin hyvä pohtia myös vaihtoehtoisia toimintatapoja niin yhteiskuntamme toimintaedellytysten turvaamiseksi kuin maamme puolustamiseksi.

Vireillä oleva puolustusvoimien rakennemuutos on hyvä tilaisuus harkita asevoimiemme tehtäviä ja niihin tarvittavien resursseja myös energiatulevaisuutta silmällä pitäen. Korkean legitimitetin omaava asevelvollisuusjärjestelmämme antaa mahdollisuuksia myös naapurivaltioidemme valtavrasta poikkeaviin innovatiivisiin ratkaisuihin. 🌐

Kenraali Ari Puheloinen

Puolustusvoimain komentaja

Puolustusvoimain komentajan puhe

195. Maanpuolustuskurssin avajaisissa Helsingissä 18. marraskuuta 2010

**Herra ministeri,
Arvoisat 195. Maanpuolustuskurssin osanottajat,
Hyvät naiset ja herrat,**

**Herr minister,
Ärade deltagare i 195:e Försvarskursen,
Mina damer och herrar,**

Minulla on puolustusvoimien puolesta ilo toivottaa maanpuolustuskurssin osanottajat tervetulleiksi perehtymään kokonaisuomaanpuolustukseen, yhteiskunnan turvallisuuteen sisältyviin asioihin sekä kriisivalmiuksiin. Vuonna 1957 perustettu, silloinen puolustusneuvosto käsitteli pääministerin puheenjohtolla ensimmäisen kerran kokouksessaan huhtikuussa

1960 siviilihenkilöiden ja sotilaiden yhteisten opetustilaisuuksien järjestämistä, mistä päävastuu annettiin puolustusvoimille. Toimintaa ohjaamaan perustettiin Maanpuolustusopetuksen neuvottelukunta, josta on viimeksi säädetty valtioneuvoston asetuksella vuonna 2006.

Den första försvarskursen, med det dåvarande namnet ”Totaalisen maanpuolustuksen opetustilaisuus”, på svenska ungefär ”Kurs i totalförsvar”, arrangerades våren 1961, för snart 50 år sedan. Hittills har 7724 personer gått den riksomfattande försvarskursen. Kurserna har en etablerad och ansedd ställning i vårt land.

Arvoisat kuulijat,

Puolustusvoimien pätehtävä on Suomen sotilaallinen puolustus. Tähän sisältyvien

uhkien ennaltaehkäisy, hallinta ja torjunta ovat osa yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta. Viime vuosikymmenten yhteiskuntakehitys ja kokemukset kansainvälisistä kriiseistä osoittavat, että uhkat ovat muuttuneet entistä laajavaikutteisemmiksi ja monimuotoisemmiksi. Monet erilaiset uhkatekijät voivat vaikuttaa samanaikaisesti, ja ne voivat laajentua yllättävästi, eivätkä ne tunne valtioiden rajoja.

Viime vuosina on tullut tavaksi puhua uusista turvallisuusuhkista, jollaisiksi useimmiten luetaan ainakin ilmastonmuutoksen monet seurannaisvaikutukset sekä tietoyhteiskuntaan kohdistuvat, informaatioympäristön tietojärjestelmä- ja muut ns. ”cyber”-uhat eli suomalaisittain kyberuhkat. Viimemainitut ovatkin uusia siinä suhteessa, että tietoyhteiskuntaa ei aikaisemmin ole ollut, mutta muutoin voidaan jako uusiin ja vanhoihin turvallisuusuhkiin kyseenalaistaa, koska nämä niin kutsutut uudet uhkat eivät ole syrjäyttäneet aikaisemmin esiintyneitä, vaan ovat tulleet niiden rinnalle ja lisäksi. Kyberuhkien ilmaantuminen ei poista sotilaallisen voiman käytön mahdollisuutta, eivätkä ne sulje toisiaan pois. Keinovalikoima valtioon, yhteiskuntaan ja kansalaisiin vaikuttamiseksi ei ole suinkaan kaventumassa, vaan päinvastoin laajentumassa. Kyberuhkat, jos mitkä, ovat yhteiskunnan kannalta kokonaisvaltaisia sekä rajat ylittäviä ja voivat sisältyä niin poliittisiin, taloudellisiin, sotilaallisiin, kaupallisiin, teollisiin sekä palvelu- ja muihin toimintoihin, sanalla sanoen - kaikille elämäniloille tietoyhteiskunnassa. Siksi ne ovat yhteinen huoli ja vaativat yhteiskunnassa kokonaisvaltaista otetta uhkien hallitsemiseksi, torjumiseksi ja niiden vaikutuksista toipumiseksi.

Kansallisen turvallisuuden kannalta kybermenetelmien torjunnan tekee haastavaksi se, että niiden käytön valmisteluja on vaikea havaita ja tunnistaa, ne voidaan käynnistää yllättävästi, ja niiden vaikutus voi laajentua eksponentiaalisesti. Tällaiset menetelmät ovat merkittäviä muun muassa kiristyneessä kansainvälisessä tilanteessa valtioon kohdistettuna painostuskeinona. On enemmän kuin todennäköistä, että vakavassa kriisissä käytetään sotilasoperaatioiden ohella kybersodankäynnin menetelmiä sekä sotilas- että siviilikohteisiin niiden

lamauttamiseksi muiden vaikutuskeinojen ohella, rinnalla ja lomittaisesti. Sotilaallisten uhkien ja kyberuhkien merkittävydestä kertoo muun muassa se, että Naton uuden strategisen konseptin valmistelutyössä ovat korostuneet kyberuhkat ja terrorismi, unohtamatta että samalla painotetaan sotilasliiton perussopimuksen artikla 5:n eli yhteisen puolustuksen merkitystä. Iso-Britannian juuri valmistuneessa kansallisessa turvallisuusstrategiassa epävakaus ja konfliktit, kyberuhkat ja terrorismi on luokiteltu riskeinä kolmiportaisella asteikolla varautumisen kannalta prioriteetiltaan korkeimpaan luokkaan.

Sotilaalliselta kannalta informaatioympäristö on tulevaisuudessa yhä merkittävämpi maa-, meri- ja ilmaulottuvuuksien kaltainen toimintaympäristö. Sen hyödyntäminen tuo merkittävää lisäarvoa muun muassa tilannekuvan ylläpidossa ja johtamisessa, mutta siihen kätkeytyy myös haavoittuvuuksia, joista kybermaailmaan kuuluva tietoverkkosodankäynti on yksi. Suomen puolustusvoimissa nähdään tietoverkkosodankäynti vakavana uhkatekijänä. Koska puolustusvoimien poikkeusolojen suorituskyky rakentuu paljolti muun yhteiskunnan varaan, ovat siviiliyhteiskuntaan kohdistuvat kyberuhkat samalla myös sotilaallinen uhkatekijä ja päinvastoin. Tässä kaikki nivoutuu kaikkeen.

Puolustusvoimissa alettiin kiinnittää huomiota tietoverkkoihin kohdistuviin riskeihin ja uhkiin jo 1990-luvulla. Tietojärjestelmien akuuttien uhkatilanteiden hallintaan tarkoitettu ns. CERT-toiminta sai kansallisena Suomessa alkunsa, kun puolustusvoimat yhdessä muiden viranomaisten kanssa nosti tämän tarpeen esiin. Puolustusvoimilla ei kuitenkaan ole voimavaroja rakentaa yksin kaikkia kyberuhkien hallintaan tarvittavia valmiuksia. Työtä tehdään yhteistoiminnassa muiden viranomaisten, tutkimuslaitosten, yliopistojen ja yritysten kanssa verkostoitumalla, tiedonvaihdoilla, yhteisillä hankkeilla sekä kansainvälisellä yhteistyöllä ja osallistumalla kansalisiin ja kansainvälisiin tapahtumiin ja harjoitukseen. Siviiliorganisaatioiden kanssa yhteistyötä tehdään muiden viranomaisten, kuten Viesintäviraston kautta. Puolustusvoimat antaa myös oman panoksensa tähän tärkeään yhteistyöhön, ja meidän osaamisemme sekä

mahdollisuutemme tukea muita viranomaisia tunnetaan muualla yhteiskunnassa.

Sotilaalliselle maanpuolustukselle ovat tiedostojen turvallisuus ja johtamiskyvyn takaaminen hyvin tärkeitä. Siksi puolustusvoimien operatiiviset verkot on eriytetty avoimesta verkkoympäristöstä. Suomessa on parhaillaan rakenteilla turvallisuusviranomaisten väliseen viestintään tarkoitettu valtion turvallisuusverkko erilaisine palveluineen, minkä avulla osaltaan lisätään yhteiskunnan kriisinkestävyyttä. Puolustusvoimilla on turvallisuusverkon rakentamisessa ja myöhemmin sen ylläpidossa keskeinen osuus. Se on luontevaa monesta syystä. Ensinnäkin, puolustusvoimissa on tähän tarvittavaa osaamista, ja toiseksi, tällä tavoin voidaan hyödyntää jo olemassa olevaa puolustusvoimien tiedonsiirtoverkkoa, sitä vain laajentaen ja varmistaen. Kokonaan uusia rakenteita ei tarvita, ja muukin turvallisuusviranomaiset voivat näin hyödyntää maanlaajuisia yhteismahdollisuuksia.

Kyberuhkiin varautumisen kannalta on välttämätöntä, että sille on myös säädösperustaa. Muun muassa valmiuslakia päivitetäessä on uuden lain perusteluissa mainittu lain soveltamisen tilannetypologiassa yhtenä kohtana tietoteknisten järjestelmien toimivuuteen kohdistuvat uhkat sekä tietojärjestelmiin kohdistuvat iskut. Uusitun lain voimaan saattaminen vaatii vielä seuraavan eduskunnan hyväksynnän.

Tietoyhteiskuntaan kohdistuvia uhkia voidaan hallita tietoyhteiskunnan keinoin, ja tietoverkkoihin aiheutuista häiriöistä ja hyökkäyksistä voidaan toipua. Ennaltaehkäisyssä tietojärjestelmien yksittäiset käyttäjähenkilöt voivat osaltaan tehdä paljon kiinnittämällä huomiota käyttäjäturvallisuuteen. Valtioon kohdistuvien uhkien hallinta vaatii kuitenkin paljon enemmän. Tulisi kehittää kansainvälisiä kyberturvallisuuden sääntöjä, ja eri maissa akuuttien uhkatilanteiden hallintaan tarkoitettuja ns. CERT-toimintoja tekevien yhteistyö on tärkeää. Suomessa kyberturvallisuudessa käytössä olevan hajautetun johtamismallin

tarkoituksenmukaisuutta ja tehokkuutta on jatkuvasti arvioitava ottaen huomioon kyberuhkien laajat vaikutukset koko yhteiskuntaan sekä niiden todennäköisesti kasvava merkitys tulevaisuudessa.

Kyberuhkien hallinnan edelleen kehittämiseksi Suomessa on hyvät edellytykset. Meillä on pitkä ja hyvä yhteistoiminnan perinne erilaisiin häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisessa ja toimiva yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategia. Varautumisessa lisäarvoa syntyy kansallisista luontaisista vahvuuksista. Suomessa sellaisia ovat korkeatasoinen osaaminen sekä kokonaismaanpuolustuksen myötä kehitetty suunnittelu- ja toimeenpanokyky. Niitä voitaisiin hyödyntää vielä enemmän, varsinkin hallinnon ja elinkeinoelämän yhteistyön edelleen kehittämisessä - myös kyberuhkiin varautumisessa. Puolustusvoimat on jatkuvasti valmis tällaiseen vuoropuheluun.

Hyvät maanpuolustuskurssin osanottajat,

Kurssista pyritään aina tekemään vuorovaihteinen tapahtuma. Luennoitsijoina teillä on maan parhaita asiantuntijoita, ja salissa on laaja kirjo yhteiskunnan eri alojen edustajia, mikä on rikkaus niin osallistujille itselleen kuin kurssin järjestäjillekin. Me toivomme raikasta keskustelua, aktiivista mielipiteiden vaihtoa ja tuuletusta, kehittämisideoita, kriittisiäkin mielipiteitä - sanalla sanoen, tehdään tästä yhdessä hyvä kurssi!

Tervetuloa!

Puolustusministerin tervehdys

195. Maanpuolustuskurssin avajaisissa Helsingissä 18. marraskuuta 2010

Arvoisat 195. valtakunnallisen maanpuolustuskurssin osanottajat, herra kenraali, hyvät kummikurssilaiset ja kutsuvieraat, hyvät naiset ja miehet!

Taluskriisi haastaa lähestulkoon kaikkien EU-maiden puolustuksen. Moni maa on jo julkistanut säästösuunnitelmansa.

Myös Suomella on edessään puolustusvoimauudistus, joka tulee tehdä puolustuksemme uskottavuus säilyttäen. Puolustus on koko kansakunnan asia, siksi päätökset tulee tehdä laajalla porukalla, koko eduskunnan voimin kansan tukeen nojautuen.

Hätäisimmät ovat jo vaatineet parlamentaarisen ryhmän nimittämistä. Monilla paikakunnilla edessä oleva muutos nähdään uhkana, koska joukko-osastot ovat alueillaan

ymmärrettävästi tärkeitä ja pidettyjä, ja hyvä niin. Suomalaiset arvostavat maanpuolustusta.

Puolustuksen kehittämistä on maassamme tehty selonteko-pohjaisesti jo pitkään. Neljän vuoden välein tehtävissä selonteissa on arvioitu toimintaympäristön muutoksia ja tehty ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan keskeiset linjaukset. Puolustuksen materiaalihankinnoille selonteot ovat antaneet tukevan pohjan riittävän pitkälle tulevaisuuteen.

Viimeisin turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko määrittäi puolustushallinnolle lukuisia selvitystehtäviä. Osa näistä selvitystehtävistä on tehty ja osa on edelleen työn alla. Mainitsisin kaksi keskeistä selonteon selvitystehtävää:

1. Yleinen asevelvollisuus
2. Maa-, meri- ja ilmavoimien perusrakenteiden muutostarpeet

Risto Siilasmaan asevelvollisuustyöryhmän raportti julkaistiin runsas kuukausi sitten. Raportissa päädyttiin selkeään johtopäätökseen, yleinen asevelvollisuus on Suomelle ainoa mahdollinen järjestelmä. Raportin perusteluihin on helppo yhtyä. Yleinen asevelvollisuus linkittyy koko Suomen puolustusratkaisuun. Se ei ole oma irrallinen asiansa, jota voidaan viedä eteenpäin erikseen. Puolustuksen kokonaisuus ratkaisee.

Toinen selvitys koski maa-, meri- ja ilmavoimien muutostarpeita. Sen määräaika on selonteon mukaisesti 2011. Tarkoituksena jo alun perin oli tuoda muutostarpeet vuoden 2011 eduskuntavaalien jälkeisille päättäjille. Työ on edelleen puolustushallinnossa kesken, mutta selkeästi tavoitteena on virtaviivaistaa hallinnon tasoja ja löytää säästöjä.

On kysytty; Miksi puolustusvoimauudistusta ei aloitettu jo tällä hallituskaudella, kun muutostarve oli jo tunnistettu? Tähän on kolme keskeistä syytä;

1. Maavoimien materiaalin massavanheneminen ajoittuu vasta vuosikymmenen puoliväliin. Ei ole järkevää luopua materiaalista ennen sen käyttöä loppua.

2. Miespuoliset ikäluokat pienenevät niin ikään 2015 alkaen. Petipaikat eivät olisi riittäneet, jos rakenne olisi ohennettu jo nyt.

3. Alueellisten joukkojen varustaminen korvaavalla materiaalilla on vasta alkamassa. Uusittavat joukot olisivat jääneet ilman keskeistä materiaalia.

Edellisestä johtuen rakennettiin silta edellisestä selonteosta tulevaisuuteen eli vuoteen 2016. ”Silta” mahdollistaa hallitun rakennemuutoksen ja olemassa olevan suorituskyvyn hyödyntämisen loppuun asti. Resursseja ei ole syytä haaskata.

Arvoisat kuulijat,

Uskon kaikkien ymmärtävän rakennemuutoksen välttämättömyyden. Asioiden käsitteilyjärjestyksestä ja muutoksen laajuudesta on varmasti erilaisia näkemyksiä. Mielestäni marsijärjestys voisi olla seuraava.

On ensin selvitettävä puolustusvoimien sodan ajan vaatimukset ja rakenne. Vasta tämän jälkeen voidaan katsoa rauhan ajan koulutusorganisaatio. Mikäli työ alistettaisiin nyt keskeneräisiin perusteisiin parlamentaarille työryhmälle, olisi tuloksena ensisijaisesti rauhan ajan

rakenne ilman kriisiajan vaatimuksia. Myös vaalien läheisyys voisi antaa oman värityksensä työryhmän työhön.

On itsestään selvä, että vaalien jälkeisellä hallituksella on monia asioita hoidettavanaan, erityisesti talouteen ja työllisyyteen liittyen. Sen vuoksi hallitusohjelman tulisi sisältää puolustuksen osalta suuria ja keskeisiä linjauksia, ei yksityiskohtia. Puolustushallinto tuottaa parasta aikaa tarvittavia perusteita. Hallitusohjelman hyväksymisen jälkeen on tulevan Valtioneuvoston annettava ohjelmansa tiedonantona eduskunnalle. Täsmälleen perustuslain pykälä 62:n mukaisesti.

Yksityiskohtien toivon jäävän tulevan hallituksen nimeämän työryhmän vastuulle. Työryhmän esitykset hyväksyttäisiin valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa valiokunnassa. Näin toteutuu yhteistoimintamenettely tasavallan presidentin ja valtioneuvoston kesken.

Työryhmän tehtävänä olisi tehdä Valtioneuvoston puolustuspoliittinen selonteko, koskien siis vain puolustusta ja sen kehittämistä. Miksi näin? Laajemman turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon valmisteluajataulu on taaksepäinkin katsoen liian hidaskäyttöinen päätökset eduskuntakäsittelyineen tarvitaan vuoden 2012 alkupuolella. Ajataulu ei mahdollista laajemman selonteon valmistelua ja käsittelyä.

Puolustuspoliittinen selonteko olisi siis valtioneuvoston selonteko, joka käsiteltäisiin eduskunnassa muiden selontekojen tavoin.

Aikaisempien selontekojen yhteydessä on nimetty erillinen parlamentaarinen seurantar ryhmä. Heittäisin ilmaan uuden mallin parlamentaariseksi seurannaksi. Eduskunnassahan on jo kaksi parlamentaarista elintä, jotka ovat perehtyneet syvällisesti puolustuksen asioihin, puolustusvaliokunta ja ulkoasiainvaliokunta. Puolustuksen rahoituksen osalta olisi luontevaa tietenkin ottaa mukaan Valtiovainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaos.

Näiden rooliin sopisi hyvin selonteon seurantar työ. Seurantar työtä tehtäisiin työn etenemisen tahdissa. Tällä saavutettaisiin myös ajanvoittoa eduskuntakäsittelyssä. Seurannalla tarkoitan tässä yhteydessä nimenomaan palautteen antamista työn erivaiheista ja poliittisen hyväksyttävyyden arviointia. Valiokuntien

kokoonpano noudattaa ja valmiiksi parlamentaarisia voimasuhteita, joten parlamentaarisuus toteutuisi täysimääräisesti. Tässäkin edettäisiin pilkulleen perustuslain 39§:n mukaan; ”Asia tulee eduskunnassa vireille hallituksen esityksellä”.

Hyvät kuulijat,

Puolustushallinto on tehtävänsä mukaisesti tuonut esille ja julkisuuteen edessä olevat haasteet. Olemme tehneet ja tekemässä meille selonteossa käskettyjä selvityksiä. Nyt on tärkeää, että meille suomalaisille tärkeä sotilaallinen maanpuolustus ei joudu vaalimittelön keskelle. Harkittu ja selkeä marssijärjestys on tärkeä. Kiteyttäisin vielä marssijärjestyksen seuraavasti:

1. Nyt tehdään pohjatyö puolustushallinnossa kunnolla selonteon mukaisesti ja pidetään puolueet tietoisena työn etenemisestä
2. Hallitusohjelmassa linjataan muutokset suuret linjat perustettavaa työryhmää varten
3. Vaalien jälkeinen valtioneuvosto nimittää puolustusselontekotyöryhmän, joka valmistee valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittiselle valiokunnalle esitykset ja valiokunta tekee yhdessä tasavallan presidentin kanssa selonteon eduskunnalle 2012 alkuun mennessä
4. Parlamentaarinen seuranta voisi tapahtua asiaan vihkiytyneiden valiokuntien toimesta
5. Toimeenpano alkaisi vuoden 2012 aikana ja puolustusvoimat olisivat uudessa asennossa vuoteen 2016 mennessä.

Hyvät kuulijat,

Jokaisen ministerin virkavelvollisuuksiin kuuluu oman hallinnanalansa haasteiden arviointi talouskriisin jälkeisessä Suomessa ja ratkaisumallien hahmottelu tulevia päättäjiä varten. Olen oman osuuteni tehnyt ja toivon samaa muilta ministeriöiltä ennen vaaleja.

Oma toiveeni on, että vaalikauden alussa puolustukseen panostettaisiin hieman nykyistä enemmän erityisesti materiaalihankintoihin, jotta pienenevä reservi varustettaisiin laadullisesti nykyistä paremmin. Valmistelu ja päätökset tulee tehdä hallitusti laajalla porukalla puolustuksemme uskottavuus taaten. Lopputuloksena syntyy kevyempi ja kustannustehokkaampi uudistuneet puolustusvoimat, jolla on takanaan suomalaisten tuki.

Arvoisat 195. Maanpuolustuskurssin osanottajat,

Olen käsitellyt puheessani ensisijassa sotilaallista maanpuolustusta. Maanpuolustus on paljon muutakin. Kurssillanne saatte hyvän kuvan kokonaismaanpuolustuksesta, jolla on Suomessa pitkät perinteet. Se koskee kaikkia hallinnonaloja ja koko yhteiskuntaa. Teillä on käytettävissänne parhaat asiantuntijat. Haastakaa heidät heidän omilla alueillaan, tuokaa uusia ajatuksia.

Toivotan teille kaikille antoisaa kurssia.

Puolustusministeri Jyri Häkämies

Puolustusministerin puhe

196. Maanpuolustuskurssin avajaisissa Helsingissä 24.tammikuuta 2011

Arvoisat 196. valtakunnallisen maanpuolustuskurssin osanottajat, herra kenraali, hyvät kummikurssilaiset ja kutsuvieraat, hyvät naiset ja miehet!

Maailma on monessa suhteessa toisenlainen nyt kuin se oli neljä vuotta sitten. Meistä riippumattomista syistä ovat talouden tunnusluvut kahdesta eri Suomesta. Bruttokansantuottemme saavuttaa hallituskauden alkuvaiheen tason joskus tämän vuosikymmenen puolivälissä. Samanaikaisesti kohtaamme uusia haasteita ikääntyvän väestön ja julkisen hallinnon kestävyysvajeen muodossa.

Turvallisuusympäristömme muutos on ollut pääosin myönteinen. Venäjän ja Yhdysvaltojen sekä Naton viimeaikainen suhteiden lämpeneminen vaikuttaa positiivisesti myös Suomeen. Georgian sodan ja Kosovon itsenäistymisen aikoihin suhteet olivat koetuksella, mutta nyt suunta on positiivinen. Venäjä on edelleen keskeisin Suomen turvallisuuteen vaikuttava tekijä ja sen vuoksi lähes jokainen Venäjän kehitykseen vaikuttava seikka heijastuu myös Suomeen.

Itämeren alueen haasteet eivät liity enää sotilaalliseen vastakkainasetteluun, vaan talouteen, energiaan ja ympäristöön. Haasteet

ovat kaikille Itämeren valtioille yhteneviä. Jo toisesta perättäisestä kylmästä talvesta kärsivässä Keski-Euroopassa kaasuputken valmistumista odotetaan kärsimättömänä ja puheet putkesta turvallisuuspoliittisena ongelmana ovat vaimenneet, ainakin toistaiseksi. Suomelle, jonka ulkomaankauppa ja sitä kautta toimeentulo on riippuvainen Itämeren merialueista, on suuntaus myönteinen. En usko olevan yhdenkään maan edun mukaista luoda vastakkainasettelua tai lisätä sotilaalista läsnäoloa Itämeren alueella.

Arktisten alueiden merkityksen kasvu on ehkä selkein muutos. Sitä todistaa Norjan ja Venäjän solmima rajasopimus Barentsin alueelle, josta neuvoteltiin yli 40 vuotta. Energiareservien hyödyntäminen on jokaiselle osapuolelle etusijalla, ei vastakkainasettelu.

Vaalikauden alku sujui puolustuksen kehittämisen kannalta suotuisissa merkeissä. Koko hallituskaudella on kohdennettu puolustukseen yli 440 miljoonaa euroa yli kehysten. Mitä tällä rahalla on saatu aikaan?

1. Puolustusvoimien toiminnan taso palautettiin kahden säästövuoden jälkeen ja on sen jälkeen ylläpidetty. Reserviläisiä koulutetaan vuosittain noin 25000.

2. Ilmavoimien harjoituskonehankintoja saatiin myöhennettyä 2020-luvulle Sveitsin Hawk-hankinnan myötä

3. Hornetien elinkaarta jatkettiin 2025-jälkeiseen aikaan

4. Pääkaupunkiseudun ilmapuolustus ajantasaistettiin.

Ilman lisäpanostusta olisimme nyt tilanteessa, jossa alueellinen puolustuksemme kärsisi vakavasta uskottavuusvajeesta. Emme kouluttaisi reserviämme. Puolustusmateriaalin osalta olisimme tilanteessa, jossa vanhenevan materiaalin korvaustarve ylittäisi kansantalouden sietokynnyksen.

Tosiasiaa kieltämättä, olemme jo nyt suurien haasteiden edessä, mutta vielä asiat ovat järkevästi hallittavissa. Tähän pyrimme puolustusvoimaudistuksella seuraavan viiden vuoden aikana. Seuraavan hallituksen ja eduskunnan toivon takaavan puolustusvoimille hallitun uudistuksen viimeisimmän selonteon mukaisella rahoituslinjauksella.

Kiteytetysti, aluksi hieman korkeampi rahoitustaso, jolla turvataan uudistus ja suorituskyky. Tuloksena kevyempi rakenne ja kustannustehokkaammat puolustusvoimat.

Vaalikauden aikana on ollut meneillään kolme merkittävää selvitystehtävää, Siilasmaan asevelvollisuustyöryhmä, Hallbergin kokonaismaanpuolustusta selvittävä työryhmä ja Laukkasen sotilaskäskyasioiden esittelyä käsittelevä työryhmä. Ryhmät kantavat osuvasti puheenjohtajiansa nimiä.

Siilasmaan työryhmä päätyi selkeisiin yleistä asevelvollisuutta puoltaviin johtopäätöksiin. Verrokkimaiden viimeaikaiset ehkä hieman huolestuttavat esimerkit tukevat tehtyjä johtopäätöksiä.

Hallbergin komitea totesi kokonaismaanpuolustuksen järjestelyjen olevan toimivat. Johtopäätöksenä oli, että ”ehjää ei kannata korjata”. Tuloksena oli tarkennusesityksiä nykyjärjestelmään.

Laukkasen sotilaskäskytyöryhmän tavoitteena on vastata perustuslain uudistamistyöryhmän esitykseen parlamentarismivajeen täyttämiseksi puolustushallinnossa. Työryhmä luovuttaa mietintönsä ennen eduskuntavaaleja ja ratkaisun asiassa tekee seuraava hallitus.

Hyvät kuulijat,

Sotilaallisessa kriisinhallinnassa muutokset ovat ehkä olleet näkyvimpiä, ainakin julkisuudessa. Aloittaessamme Afganistanin ISAF-operaatiossa vuonna 2002 toimintamme oli perinteisen rauhanturvaamisen kaltaista. Muutos alkoi tapahtua jo 2004 jälkeen, kun siirryimme Kabulista Pohjois-Afganistaniin. Tiedämme mikä on tämän hetkinen turvallisuustilanne. Viime vuosi oli ISAF-joukoille tappiollisin koko operaation aikana.

Naton Lissabonin huippukokouksessa viime marraskuussa linjattiin Afganistanin tulevaisuutta. Tavoite asetettiin vuoteen 2014. Tuolloin on koko Afganistan luovutettu maan omien turvallisuusviranomaisten vastuulle. Suomi yhtenä ISAF maana sitoutuu suunnitellaan. Vastuun siirto afganistanilaisille alkaa tänä vuonna. Pohjoisella alueella, jossa Suomi toimii, on paljon hyviä ehdokasmaakuntia vastuun siirron aloittamiselle. Yhdysvallat ja useat muut maat ovat ilmoittaneet

aloittavansa joukkojen supistamisen vastuunsiirron edistymisen myötä. Hallituksen ulkomaan turvallisuuspoliittinen valiokunta yhdessä tasavallan presidentin kanssa tarkastelee Suomen osallistumista uudelleen syksyllä ja tekee osaltaan tarvittavat päätökset linjassa muiden operaatioon osallistuvien maiden kanssa.

Valmistelu ja päätökset kriisinhallintaoperaatioista tehdään kolmikannassa, hyvässä yhteistyössä tasavallan presidentin, hallituksen ja eduskunnan kesken. Näin Afganistanin ja muiden kriisinhallintaoperaatioiden suhteen on menetelty ja menetellään, myös perustuslakiuudistuksen jälkeen.

Suomi aloitti vuodenvaihteessa valmiusvuoron kahdessa Euroopan Unionin taisteluosastossa, Pohjoismaisessa ja Alankomaalaisjohtoisessa. Yhteensä 300 suomalaista sotilasta valmistautuu vaativiin kriisinhallintatehtäviin. Edellisen kerran Suomi oli valmiusvuorossa vuosina 2007 ja 2008 samoissa taisteluosastoissa. Odotukset yksittäisillä sotilailta operaatioon pääsystä ovat suuret. Käytännössä tiedämme, että unionin taisteluosastoja ei ole käytetty kertaakaan niiden perustamisen jälkeen. Euroopan Unionin maiden näkemykset eroavat toisistaan. Syyt ovat moninaiset. Yhdelle maalle rahoitus on kynnyskysymys, toinen maa voi käyttää valmiusvuoroa Afganistanin rotaation lepovuorona. Euroopan

talouden nykytilassa ei tähän pitäisi olla varaa. Käyttämättömyys johtaa ennen pitkää kyvyn menettämiseen.

Euroopan Unionin ja Naton kaikissa jäsenmaissa on paineita purkaa ylimääräisiä rakenteita. Tämän tulisi koskea myös unionin taisteluosastoja ja Naton nopean toiminnan joukkoja. Päivystysvuorot pyörivät molemmissa, mutta joukot ovat samoja. Sen lisäksi samat joukot käyvät operaatioissa. Weimarin maat, Saksa-Ranska-Puola, tekivät joulukuussa aloitteen, jolla tähdätään unionin taisteluosastojen käytettävyyden lisäämistä. Samalla maat sitoutuivat käyttämään yhteistä vuonna 2013 valmiusvuorossa olevaa taisteluosastoa, mikäli unioni katsoo tarpeelliseksi. Ehtona oli rahoitusmekanismin uudistaminen, jolla taisteluosastojen operatiiviset kulut katetaan.

Suomi tulee varmasti arvioimaan jatkossa osallistumisen tasoa, mikäli taisteluosastojen käyttöajatusta ei saada joustavammaksi. Kysymys on ”use it or lose it” periaatteesta. Tässäkin talous on hyvä konsultti.

Olemme pyrkineet pitämään tasapainon eri organisaatioiden, EU-Nato-YK, kesken. Tshadin YK-johtoisesta operaatiosta vetäytymisen jälkeen on painopiste selkeästi ollut Nato-EU linjalla. Päätös Tshadista vetäytymisestä johtui Tshadin hallituksen vastahakoisesta suhtautumisesta operaatioon, ei Suomen

tahdosta vetäytyä. Viime vuodesta alkaen olemme valmisteelleet osallistumista uudelleen YK-johtoiseen operaatioon. Nyt näyttää vahvasti siltä, että meillä on mahdollisuus muodostaa yhdessä Irlannin pataljoona Libanonissa olevaa UNIFIL-operaatioon. Neuvottelut osallistumisen tasosta Irlannin kanssa ovat ja meidän suunnitelmissa on liittyä pääjoukolla mukaan aikaisintaan vuoden lopussa.

Puolustusasiat ovat monella tapaa olleet muutoksessa viime vuosina. EU:ssa hyväksyty Lissabonin sopimus mahdollistaa monia asioista erityisesti yhteistyön kehittämistä. EU:n sisällä Englanti ja Ranska ovat päättäneet lisätä kahdenkeskistä yhteistyötä. Pohjoismainen yhteistyö etenee. EU ja Nato luonnollisesti toimivat tiiviissä liitossa. Weimarin kolmiomaat tiivistävät toimintaansa. Yhteistyö on siis päivän sana ja Suomen tulee olla mukana kaikilla foorumeilla. Puolustusasiat ovat saaneet lisää painoa ja niihin kohdistuu aktiviteettia myös muiden ministeriöiden toimesta.

Viime aikoina on kansalaisille esitetty kysymyksiä mahdollisista säästökohteista seuraavalla hallituskaudella. Yhdeksi suosikiksi on noussut sotilaallinen kriisinhallinta. Osallistumisemme taso on tällä hetkellä noin 350 sotilasta operaatioissa ja noin 300 sotilasta pysyvässä valmiudessa Euroopan Unionin taisteluosastoissa. Määrä on mielestäni kohdallaan. Miksi osallistumisemme kriisinhallintaan on perusteltua ja tärkeää?

- Kriisinhallinta on olennainen osa ulkopolitiikkaamme ja sillä turvaamme myös kansalaistemme ja yritystemme turvallisuutta yhä kauempana Suomesta

- Suomen ei tule pyrkiä vapaamatkustajaksi EU:ssa ja YK:ssa. Kansainvälisen yhteisön jäsenenä emme voi vetäytyä vastuusta

- Sotilaallisen kriisinhallintaan käyttämämme rahasumma, alle 2% puolustusbudjetista, on kohtuullinen verrattuna siitä saatavaan hyötyyn

- Kriisinhallintaoperaatioissa joukkojen saama kokemus ja ammattitaito palvelevat

suoraan puolustusvoimien päätehtävää, Suomen puolustamista

Sotilaallinen kriisinhallinta ja kansallinen puolustus eivät siis kilpaile keskenään, vaan täydentävät toisiaan.

Hyvät kuulijat,

Loppuaan lähestyvän hallituskauden tilinpäätöksenä kiteyttäisin puolustuksen osalta seuraavaa:

1. Suomen puolustusta kehitetään pitkäjänteisesti.

2. Yleisen asevelvollisuuden toimivuuden turvaaminen on yksi puolustuksemme keskeisistä peruspilareista. Näin riippumatta siitä olemmeko jatkossa sotilaallisesti liittoutumaton vai liittoutunut.

3. Lähivuosina kaikki hallinnonalat joutuvat lisäämään kustannustehokkuutta. Puolustuksessa nopeat liikkeet ovat peruuttamattomia. Uudistetuilta puolustusvoimilta voidaan vaatia myös suurempaa kustannustehokkuutta.

4. Kansainvälistä puolustusyhteistyötä on edelleen tiivistettävä. On löydettävä ratkaisuja, jotka voivat olla yhteiskäyttöisiä tai niissä toteutuu vastavuoroinen tehtävänjako.

5. Sotilaallinen kriisinhallinta tukee Suomen kansallista puolustusta. Kriisinhallinnasta mahdollisesti saatavat rahalliset säästöt eivät vastaa kriisinhallinnasta saatavia hyötyjä.

Arvoisat 196. Maanpuolustuskurssin osantajat,

Tiedän teidän käsittelevän kurssin aikaisissa töissänne kokonaisturvallisuuteen liittyviä asioita. Tulette huomaamaan miten kaikki kulminoituu talouteen ja sen liikkumavaraan. Harjoitustöissä on helppo tuodittautua ”loputomaan rahamassiin”. Toivon teidän ottavan talouden realiteetit huomioon tehdessänne kurssin aikaisia päätöksiä. Tulette huomamaan päätöksen teon vaikeuden. Teillä on käytettävissä parhaat asiantuntijat, haastakaa heidät.

Toivotan teille kaikille antoisaa kurssia. 🌐

Kenraali Ari Puheloinen

Puolustusvoimain komentaja

Puolustusvoimain komentajan tervehdys

196. Maanpuolustuskurssin avajaisissa Helsingissä 24.tammikuuta 2011

**Herra ministeri,
Arvoisat 196. Maanpuolustuskurssin osantajat,
Hyvät naiset ja herrat,**

**Herr minister,
Ärade deltagare i 196:e Försvarskursen
Mina damer och herrar,**

Minulla on puolustusvoimien puolesta ilo toivottaa maanpuolustuskurssille kutsutut tervetulleiksi puolustusvoimien suojiin. Tänä vuonna 50 vuotta täyttävät maanpuolustuskurssit keskittyvät yhteiskunnan kokonaisturvallisuuteen sisältyviin asioihin sekä kriisivalmiuksien käsittelyyn. Kurssin järjestäjien kannalta on arvokasta, että olette voineet irrottaa tulevat viikot kalentereistanne näille yhteisille asioille.

Arvoisat kuulijat,

Poikkeusolojen ja häiriötilanteiden varalta tehtävällä suunnittelulla ja muilla ennakkovalmisteluilla, lyhyesti sanottuna varautumisella, on maassamme pitkät perinteet. Suomalainen vahvuus on, että varautumisen järjestelyjä on vuosikymmenten aikana jatkuvasti kehitetty, ja voimmekin sanoa olevamme tässä kansainvälisesti kehityksen eturivissä.

Varautumisen kehitykselle on ollut tyyppillistä ensinnäkin uhka- ja riskiarvioiden laaja-alaistuminen ja monimuotoistuminen, toiseksi tarve voida portaattomasti säädellä eri alojen valmiutta ja kolmanneksi kasvava yhteistoiminnan tarve yhteiskunnan eri sektoreilla sekä eri tasoilla. Niin sanotun laajan turvallisuuskäsityksen soveltaminen edellyttää yhteistyötä, jossa ei ole raja-aitoja, koska häiriö- ja kriisitilanteisiin voi sisältyä saman-

aikaisesti eri alojen elementtejä, tilanteet voivat laajentua arvaamattomasti, ja niiden hallintaan tarvitaan useita toimijoita. Valmiuden säätelyn kannalta taas on koko yhteiskunnan ja sotilaallisen valmiuden vuoksi tarpeen, että tarvittavat toimintamekanismit ovat käytettävissä jo normaalioloissa.

Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategia päivitettiin vuoden 2010 aikana ja nimettiin yhteiskunnan turvallisuusstrategiaksi. Puolustusvoimien kannalta päivytykset koskevat muun muassa aluehallinnon ja kuntien varautumista, elinkeinoelämän laajempaa huomioon ottamista ja huoltovarmuutta, järjestöjen merkitystä, turvallisuustutkimusta, uhkamalleja sekä varautumisen päällekkäisyyksien poistoa ja viestintää.

Turvallisuusstrategian mukaisesti puolustusvoimat kytkeytyy päätehtäviensä ohella ja lisäksi mukaan seuraaviin yhteiskunnan strategiaan tehtäviin: pelastus- ja meripelastustoiminta, hätäkeskustoiminta, öljy- ja kemikaalionsuoritus, rajaturvallisuus, valtionhallinnon IC-toiminnot, kuljetukset, vesihuolto, elintärkeä teollisuus- ja palvelutuotanto, asuminen ja rakentaminen, työvoima-asiat, terveysuhat, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpito sekä opetustoimi. Jo yksistään näihin tehtäviin sisältyy puolustusvoimien yhteistoimintaa kahdeksan eri ministeriön toimialan kanssa.

Kriisivalmiuksien kannalta viime vuoden toinen merkittävä tekijä oli yhteiskunnan varautumista ja kokonaisturvallisuutta käsitellyt komitea, jonka mietintö julkaistiin vuoden lopulla. Komitea esittää varautumiseen tärkeitä uudistuksia, säilyttäen kuitenkin järjestelmän ytimen, laaja-alaisen yhteistoiminnan, nykyisenlaisina. Komitean ehdotukset koskevat muun muassa laajaa turvallisuusajattelua, kokonaisturvallisuutta, koko yhteiskunnan voimavarojen hyödyntämistä, elinkeinoelämän vahvistunutta roolia, kansalaisjärjestöjen merkitystä, yhteistoiminnan parantamista ja tilannekuvan ylläpitoa. Komitean ehdotusten toimeenpano on myös puolustusvoimien edun mukaista.

Sekä turvallisuusstrategian että komitean ehdotusten valossa puolustusvoimien ja muun yhteiskunnan yhteistoiminnan tarve ja mahdollisuudet kasvavat. Sen suuntaisesti vaikuttavat muutkin ympäristötekijät kansallisesti ja kansainvälisesti. Kyseessä on riippuvuussuhde, joka on monensuuntainen niin normaalioloissa, erilaisissa häiriötilanteissa kuin vakavimmissa poikkeusoloissakin.

Puolustusvoimien tehtävät on kiteytetty kolmeen kokonaisuuteen. Päätehtävä on Suomen sotilaallinen puolustus, toisena muiden viranomaisten tukeminen ja kolmantena osallistuminen kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan. Yhteiskunnan voimavarojen kannalta on järkevää, että sitä henkilöstöä, osaamista ja kalustoa, jota puolustusvoimilla on päätehtävänsä varten, hyödynnetään päätehtävän salliessa muihinkin tarpeisiin. Yleisimmin tämä tapahtuu virka-apuna muille viranomaisille. Keskeiset virka-apuun käytet-

tävät puolustusvoimien suorituskyvyt ovat alueen valvontakyky, kenttäviestijärjestelmät, joka sää- ja ilmajärjestelmä ja etsintäkyky ilmasta, eteen- ja öljyntorjunta maalla sekä merellä, vedenalainen etsintäkyky, vaarallisten aineiden tiedustelu, analyysi ja puhdistus, palontorjunta, pelastus ja raivaus, räjähteiden raivaus, kenttäsiltojen ja teiden rakentaminen, ensihoito ja evakuointi, maa-, meri- ja ilmakuljetukset, helikopteripelastaminen, vartiointi, majoittaminen ja huoltopalvelut sekä asiantuntija-apu. Sanalla sanoen, paljon sellaisia suorituskykyjä, joita muilla viranomaisilla ei ole ja joita ei ole taloudellisesti järkevää rakentaa päällekkäisiksi useille viranomaisille. Virka-avulla puolustusvoimat tukee muiden viranomaisten päätöksentekoa ja muuta johtamistoimintaa. Puolustusvoimat antaa virka-apua muille viranomaisille keskimäärin 400–500 kertaa vuodessa.

Yhteistyön vaatimukset eivät suinkaan synny pelkästään virka-aputarpeista ja poikkeusolojen tehtävistä. Tiivistyvä yhteistoiminta on välttämätöntä myös tuloksellisuuden ja kustannustehokkuuden kannalta jokapäiväisissä toiminnoissa. Hyvä esimerkki tästä ja samalla puolustusvoimien yhteiskuntavastuusta on viranomaisten turvallisuusverkko. Tässä hallinnon yhteisprojektissa rakennetaan turvallisuusviranomaisten kuten rajavartiolaitoksen, poliisin ja hätäkeskuslaitoksen, käyttöön yhteiset tietoliikennepalvelut. Siinä käytetään puolustusvoimien tiedonsiirtoverkkoja, ja puolustusvoimat tulee toimimaan järjestelmän verkko-operaattorina saaden samalla hyötyä verkon kehittyvästä toimintavarmuudesta. Kaikkien etu on, että verkon rakenteellinen turvallisuus estää mahdollisuudet lamauttaa sen kautta viranomaisten toimintaa vaikkapa ns. kyberuhkiin kuuluvilla palvelunestohyökkäyksillä.

Erilaisten tukitoimintojen palvelujen tuotanto kumppanuuden perusteella on erinomainen esimerkki yhteistyöstä elinkeinoelämän kanssa. Maavoimien kaluston kunnossapito MILLOG Oy:ssä on laajuudessaan kansainvälisestikin harvinainen kumppanuuksjärjestely, joka aloitettiin pari vuotta sitten ja joka on hyvin vastannut asetettuja tavoitteita. Puolustusvoimien palkkahallinnon keskittäminen oli ytimenä nykyiselle PALKEET -palvelu-

keskukselle, joka huolehtii puolustusvoimien lisäksi mm. ulkoasiainministeriön palkkahallinnosta. Monet muutkin kumppanuudet sitovat elinkeinoelämän ja puolustusvoimat jokapäiväiseen kiinteään yhteistyösuhteeseen. On selvää, että kumppanuus- ja muissa järjestelyissä on huolehdittava siitä, että ne toimivat myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Yhteiskunnan kriisivalmiuksien ylläpidon kannalta on eduksi, että puolustusvoimien organisaatioita on hallinnon eri tasoilla. Se helpottaa muun muassa harjoitusten järjestämistä. Esimerkiksi viime vuoden lokakuussa pidettiin Itä-Suomen sotilasläänissä valmiusharjoitus, johon osallistuivat puolustusvoimien lisäksi aluehallintovirasto, poliisi, pelastuslaitoksia, hätäkeskus, yliopistollinen sairaala, kaupunki, ammatti- ja aikuisopisto, alueellinen Punainen Risti ja Finavia. Tällaisia harjoituksia pidetään Suomessa muuallakin. Ne ovat suomalainen vahvuus ja merkittävä osoitus eri tahojen aktiivisuudesta huolehtia yhteiskunnan kriisivalmiuksista tavalla, jota ei monestakaan maasta löydy.

Puolustusvoimien tärkein tuote on huolehtiminen valtion ja kansalaisten turvallisuudesta. Tässä suhteessa suomalainen yhteiskunta on puolustusvoimien asiakas. Laajinta ja välitöntä kosketuspintaa yhteiskuntaan edustavat asevelvolliset. Siksi myös asevelvollisuuden toimivuutta on kehitettävä yhteistyössä. Lähtökohtana on puolustusvoimien päätehtävän vaatima taistelukelpoisten joukkojen ja sotilaiden koulutus, mutta millaisin toimintatavoin ja menetelmin ja miten järjestetyssä ympäristössä se tehdään, siinä on otettava huomioon tulevaisuuden tietoyhteiskunnan nuorten tottumukset, tarpeet ja vahvuuksien hyödyntäminen. Viime vuonna valmistunut asevelvollisuuden yhteiskunnallisia vaikutuksia selvittäneen työryhmän työ on hyvä esimerkki vuorovaiku-

tuksesta yhteiskunnan eri tahojen välillä, ja työ tuotti erinomaiset tulokset. Puolustusvoimissa parhaillaan tutkitaan yksityiskohtaisesti työryhmän suositusten toteutusmahdollisuuksia. Vaikka viime vuoden lopulla julkaistun nuorisotutkimuksen, ns. nuorisobarometrin mukaan kolme neljästä 15-29 -vuotiaasta kannattaakin yleistä asevelvollisuutta, on sen toimivuuden varmistamiseksi tehtävä jatkuvasti yhteistyötä muun yhteiskunnan kanssa.

Olen edellä kuvannut esimerkkien valossa sitä, kuinka laajaa yhteistyö puolustusvoimien ja muun yhteiskunnan välillä on ja kuinka sen tarpeet syntyvät konkreettisista eduista. Oikeastaan meidän ei pitäisi lainkaan puhua asetelmasta ”puolustusvoimat ja muu yhteiskunta”, vaan pikemminkin verkottuneesta yhteiskunnasta jossa hyvin monialaisesti verkottuneena ovat eri tahot keskenään, puolustusvoimat mukaan lukien. Tarpeet ja mahdollisuudet ovat kasvussa, ja saavutettavat monenkeskiset hyödyt ovat kiistattomat. On selvää, että näihin kysymyksiin paneudutaan huolella myös tulevan puolustusvoimauudistuksen suunnittelussa.

Hyvät maanpuolustuskurssin osanottajat,

Pyrimme tekemään jokaisesta kurssista vuorovaikutteisen tapahtuman. Siinä onnistumista varten tarvitaan teidän jokaisen panosta. Antakaa asiantuntemuksenne ja mielipiteenne kurssin sekä luennoitsijoiden käyttöön. Toivon, että kurssi vastaa odotuksianne.

Bästa deltagare i försvarskursen!

Vi strävar efter att göra varje kurs interaktiv. För att vi ska lyckas med detta behövs vars och ens insats. Ställ er expertis och era åsikter till kursens och föreläsarnas förfogande. Jag hoppas att kursen motsvarar era förväntningar.

Tervetuloa maanpuolustuskurssille. 🌐

MP-golf 2011

Valtakunnallisen Maanpuolustuskurssin käyneet golffarit ovat neljänä viime vuotena täyttäneet yhteislähtönä pelatun joukkuekisan peliarenan.

Vuosina 2007 ja 2008 kisa käytiin Master Golfissa, 2009 Kullo Golfissa ja 2010 samoin kuin nyt 2011 Hirsalassa. Pelimuotona on Texas-Scramble. Vuoden 2010 kisan voitti yhdistelmäjoukkue Hollo/Hammaren/Rautalinko/Taipalus. Lähimmäksi lippua löi Veikko Kasurinen (2.51m) ja pisimmän draivin (222m) Martti Rissanen.

Kultakin kurssilta pyritään muodostamaan kolmi- tai nelihenkinen joukkue. Työvaliokunta täydentää kolmihenkiä joukkueita asettamalla sille kapteeniksi korkea-arvoisen MP-kurssin käyneen ye-upseerin. Myös yhdistelmäjoukkueet eri kursseilta ja yksittäisilmoittautumiset ovat mahdollisia niin kauan kuin tilaa riittää. Kurssijoukkueet asetetaan kuitenkin etusijalle. Työvaliokunta yhdistelee ja täydentää joukkueita sopivalla tavalla. Joukkuevoiton lisäksi palkitaan pisin avauslyönti ja lähimmäksi lippua osunut lyönti.

Vuoden 2011 kisat pelataan tiistaina 31.5. Hirsalassa

Turnauksen pääyhteistyökumppaniksi on lupautunut Sanoma News Oy, jonka edustaja pitää ajankohtaisen talouskatsauksen. Tilaisuudessa pidetään myös maanpuolustukseen liittyvä ajankohtaisesitys.

Kilpailumaksu on 60 euroa, joka tulee suorittaa tapahtumassa käteisellä. Kilpailumaksu

kattaa pelimaksun, kahvitarjoilun ja palkintojenjakopäivällisen. Samalla se toimii MP-golfyhdistyksen muodollisena jäsenmaksuna. Kilpailun jälkeisen päivällisen päätyttyä yhdistys päättää seuraavan vuoden peliarenasta. Ilmoittautumiset kisaan 15.4.2011 mennessä työvaliokunnan sihteerille (erkipj.rissanen@luukku.com). Mukaan mahtuu vielä n. 12 joukkuetta, joten liikkeellä kannattaa olla hyvissä ajoin. Tätä kirjoitettaessa on jo 8 joukkuetta ilmoittautunut.

Ilmoittaudu vain sähköpostitse mielellään koko joukkue kerralla. Ilmoita samalla joukkueen kaikkien jäsenten kotiseura ja tämän hetkinen tasoitus sekä oma ja joukkueoveriteksi Valtakunnallisen Maanpuolustuskurssin numero, mielellään myös nykyinen työnantaja sekä kaikkien sähköpostiosoite.

Varmista ennen kisaan ilmoittautumisesi perilletulo osallistujalistasta, joka ilmoitetaan noin kuukautta ennen kisaan MP-golfin kotisivuilla tai Hirsalan caddiemasterilta.

Tilaisuus alkaa aamupalalla klo 7.30. Yhteislähtö klo 9.15 Kisa päivällisineen ja kokouksineen päättyy noin klo 18.00. Lisätietoja voi kysyä myös Hirsalan caddiemasterilta (0207-412 369), Hirsalan kotisivuilta www.hirsalagolf.fi tai sähköpostilla osoitteesta info@hirsalagolf.fi

Nähdään Hirsalassa 31.5. klo 7.30 alkaen!

Kuvassa vuoden 2010 voittajajoukkue järjestyksessä vasemmalta oikealle Rautalinko-Taipalus-Hollo-Hammaren.

Fasaanijahti Kauhajoen Kainastolla 15.–17.10.2010

Autojen tuulilaseihin läiskivä lokakuinen Alumisade antoi maanpuolustusmetsästäjille aivan erityistä pohdiskelun aiheita.

Miten kasautuva lumipeite vaikuttaisi fasaanijahtiin, joka piti järjestää Kauhajoen Kainaston kylän maankuululla peltopyylakeudella? Kimppakyytiläiset etenivät silti pohjimmitaan luottavaisin mielin. Olihan jahdin mobilisoinut kanakoira-asiantuntijoiden sisäpiiriin lukeutuva everstiluutnantti Esko Liimatta. Perillä Ahmalammen lomatuville, umpimetsässä sijaitsevassa jahtikämpässä oli matkaan päässeiden erämiesten kohtaamisen riemu arvattavaa. Osa oli toisilleen jo ennestään tuttuja ja majoittautuminen sujui tottuneesti. Reilun kestoisen ajomatkan, saunan rentoutuksen ja maistuvan iltapalan jälkeen olimme kuitenkin kohta unten mailla.

Tuhdin aamupalan syötyämme toimitti jahdinjohtaja Esko Liimatta maanpuolustusmetsästäjille käskynjaon. Pääsääntö oli selkeä: koiranohjaaja on laivan kippari joka päättää, ammutaanko vaiko ei. Sivuhyppyisiä pompulintuja ei ammuta. Aseet lataamattomina ja taitettuina edetään minimissään 10 metrin etäisyydellä koirasta, kunnes ohjaaja kehottaa valmiuteen. Ensisijaisesti ammutaan fasaanikukkoja. Suurin vaivoin henkiinherätetyn itäisen peltopyykannan edustajan ampuminen olisi lakeuksilla anteeksiannattamaton virhe. Ase swingaa turvallisuussyistä aina ryhmän ulkokehän kautta linnun lentorataan. Jahtiin kutsutut koiranohjaajat kertoivat harrastuksestaan, koiriensa historioista ja profileista. Koirina oli sileäkarvaisia saksanseijojia, pointteri ja englanninsetteri. Eskon puumerkki oli johtaa jahti vanhan kanakoiraetiikan tyylilajissa, jossa repun pohjalle haetaan ennen kaikkea hyviä muistoja. Riistalautaselta pitää huokua aitoa ja

oikeaa erähenkeä - linnun pitää maistua hyvälle. Jahdissa ei katsota kelloa ja yleisestikin toimitaan rauhallisesti ja hötkyilemättä. Jämäkä puheenvuoro viritti jahti-innon korkealle, erityisesti sen päättyessä toteamukseen: "Olen ollut mukana 30 vuotta ja aina tämä vaan on yhtä jännittävää."

Näin maanpuolustusmetsästäjät saivat luotauksen lajityypin ytimeen. Oppia sulatellen jakauduimme kolmeen eri fasaaniryhmään, joissa kussakin oli 1-2 koiranohjaajaa ja 1-2 koiraa ja kaksi ampujaa. Yksi erillispartio mieli mennä koluamaan metsäkanalintuja. Jalkauduimme kaikki maastoon.

Kainaston peltopyyparatiisi on hieno esimerkki miten yksi metsästysseuran paikallisosasto tehdä historiaa. Kymmenien eri viljelijöiden omistamaa, noin 300 hehtaarin osin tilkkutäkimäistä peltokokonaisuutta on yhteistuumin paikallisessa talkoohengessä kehitetty tuloksellisesti.

Peltopyiden rinnalle on sopinut hyvin synnyttää fasaanijahtitoiminta. Ensilumi oli kuitenkin muuttanut maiseman jalkojemme alla kertalaakista. Pelot, jotka vielä puoli vuorokautta sitten olivat kuhisseet lintua, olivat nyt autiot ja tyhjät. Piilottelivatka linnut kenties

lumikattoisten heinälakojen alla, pakkasta piilossa paniikkikomeroissaan? Kanakoirajohtajat lukivat tilanteen niin, että peltopyyt olivat siirtyneet keskilakeuksille ja fasaanit olivat hakeutuneet suojaan talojen puskiin. Vaikka metsästysmaasta ei ollut pulaa, oli tietysti asuintalojen piha-alueet jätettävä rauhaan. Linnut pitäisi ajaan koirien avulla puskista ilmaan ja sitten olisi tarkkailtava lentorataa. Sieltä täältä kuuluvat kaukaiset laukaukset valoivat toivorikkautta suunnitelmaan. Poutaisen, väliin jopa aurinkoisen taivaan alla koirat kirmaisivat työhönsä!

Ylivoimaisine aisteineen ne kampasivat piharaittien ulkopuoleita. Kilometrejä vaelletuaan jälkeen ne sitten merkkasivatkin paikan, jossa siivekkäitä piti oleman. Ohjaajan merkistä koirat hätistelivät linnut ylös, kuin marjapensaasta olisi singottu jättihedelmiä ilmaan. Fasaanien lentoradat ja laskupaikat jäivät pyörimään kuin videonpätkät maanpuolustusmetsästäjien mieliin. Olihan niitä lintuja! Kynnöspelloilla saappaat kohmassa kompuroiva ryhmämme sai näkymästä itsekkin kuin siivet selkään. Toivorikkaina liihotimme laskupaikalle ja pian olimmekin ensipasseissamme. Ohjaaja rynnäköi koirineen jumissa piilottelevat kanat ja kukot ylös. Ampujaparit iskivät tulta! Onnistuminen! Toinen! Ensi-pudotukset lämmittivät mieltä ja loitonsivat jahdeissa aina väijyvää epävarmuutta. Kohta ryhmät oppivat kanakoirajahdin idean joka sovittautui maastoon aina ja jokainen kerta eritavalla.

Koirayksilöt, ohjaaja ja ampujat muodostivat jännitystä kihelmöivän yhteisen hermoston. Koirien ylivoimainen liikkuvuus ja sensoreita tarkemmat aistit, ohjaajan taito lukea yhtäaikaan maastoa, koiria ja lintuja sekä ampujien virittäytyminen laukaukseen olivat fuusioituvaa tilannekuvaa, johon jäimme heti koukkuun. Väliin syödyn maukkaan lounaan ja saalisrikkaan iltapäiväjahdin jälkeen kokoontuimme lopulta kaikki Ahmalammien lomatuville. Saunassa jutunisku pudotuksista

otti pitelemätöntä puhuria siiven alle. Löylyistä tasaannuttuamme kokoonnuimme puhtaisa nutuissa pihalla illan pimeydessä pidettyyn jahtiparaatiin. Valkealle hangelle, vihreälle havuvuoteelle oli kauniisti aseteltu saamamme saalis kuin sukuvaakunaan. Jätkäntyttöiden loimussa kanat ja kukot lepäsivät sievinä pareina keskellään yksi peltojäni. Ampujat asettautuivat toiselle ja koiranohtajalle toiselle puolelle. Seremonia tähtitaivaan alla sai alkaa. Esko Liimatta piti syvällisen puheen kanakoirakulttuurin alkuperästä, koiranohtajien työstä, reilusta erähengestä ja ikiaikaisen luonnon nöyrästä kunnioituksesta. Kävimme kukin pirkottamassa helmen juomastamme ampumamme riistan päälle ja lopuksi kohotimme maljan luonnolle ja erälle. Jahtiparaati oli päättynyt.

Ruokailu kokoustalon alakerrassa alkoi. Saimme tilan omaa makoisaa sonnikeittoa ruokajuomien kyydittämänä. Päivän onnistumisia selattiin läpiräjäytyskaaviomaisella tarkkuudella. Yläkerran parvelle oli katettu kahvit, jotka juotuamme kuulumme useita puheita maanpuolustuksesta ja metsästyksestä. Syvensimme ja jaoimme myös tietämystämme metsästyspatruunanvalintaan liittyvissä kysymyksissä. Kylläisinä ja tyytyväisinä illan monipuoliseen antiin marssimme lopulta jahtimajallemme. Karaokelaitteisto joka puolivahingossa polkaistiin ala-aulassa käyntiin, haastoi sisäisiä sankareita ankariin soolo- ja yhteisesityksiin. Päivän tilanteista kummunnut energia puhistiin railakasti venttiileistä ulos. Loppupeleissä sitten karkeakarvaisimmatkin eränkävijät kohtasivat karmansa ja kellahtivat punkkiensa pohjille tutumaan.

Kuorsauskuoroa rytmitti tiilisestä pihakopista kantautuva dieselgeneraattorin tukutus. Se antoi väliin tuikahtelevaa sähköään koko metsästysmajoituksemme. Kaksikerroksisen, keittiö-, ruokailu-, sauna- peseytymistiloilla varustetun hirsirunkoisen päämajan lisäksi pihamaalle oli noussut ruokahovi,

sauna ja pari ulkorakennusta. Vanhat hirsirakennukset olivat muualta umpimetsään kiertäytyneet, keskelle parhaita Kauhajoen fasaani- ja peltopyylakeuksia. Ahmalammien lomatupien isäntä ja emäntä olivat tehneet parissa vuodesa esimerkillisen työn.

Sunnuntaina aamupalan jälkeen saivat uusiin paikkoihin passitetut ryhmät hierasta silmiään. Yöpakkanen oli härmistänyt Kauhajoen lakeudet irtotimantteja tulvilleen. Nouseva aurinko sai huurrehelmissään heräävän Kauhajoen Pöllönevan leimuamaan tulisessa kimalluksessa. Viljelylakeutta jota talot, ladot ja hyvin hoidetut riistapellot rauhallisesti rytmittivät tuntui ulottuvan loputtomiin. Komea sinisuohaukka liiteli arvokkaasti jokiuoman yllä. Pakkasauteressa peltosaroilla lintuja hakevien koirien siluetit olivat yksin niin jalo näky, että pyyntikin tuntui hetkeksi unohtuvan. Saimmehan nähdä korunkauniin maiseman! Auringon noustua korkeammalle heräsi koirien työskentelyä helpottanut kevyt viri. Muuttaman peltopyyparven pyräytys jaloistamme olivat oma nostalginen kokemuksensa. Vaikka kaikki ryhmät eivät fasaaneja ihan tasatahtiin saaneetkaan, parani monien tulos puolta päivää kohti. Laukausten määristä ryhmät saattoivat päätellä, ettei jahtiaitan riistaorsi ei jäisi nytäkään tyhjäksi.

Fasaanijahtilaiset saivat kohdalleen hienoja pudotuksia ja kukin kotiinvietäväksi pair'in, komean kanan ja kukon. Kun maanpuolustusmetsästäjien rautapadat talvi-iltoina kuumelevat, niistä leijuvat tuoksuvan herättävät elämysrikkaita muistoja Kauhajoen Kainaston ainutkertaisilta viljely- ja jahtimailta. Siellä on herätetty henkiin itäinen peltopyykanta metsästysseuran, maanviljelijöiden, Riistan- ja luonnonhoitosäätiön, riistanhoitopiirin ja kanakoiraharrastajien yhteistyöllä. Perdix perdix lucida onkin Suomen alkuperäinen peltopyylaji ja ainoa, joka voi synnyttää kestävästä kanan. Samalla on luotu ensiluokkaiset puitteet myös fasaanijahdille.

Yhteinen kiitos vielä jahdinjohtajalle, eversti Esko Liimatalle. Hän oli nähnyt paljon vaihua jahdin onnistumiseksi kaikilla tasoillaan. Tietysti yleiskiitos kaikille maanpuolustusmetsästäjille, jotka talkoissa auttoivat. Kiitokset myös ”kippareille” ja erikseen heidän koirilleen. Maanpuolustusmetsästäjät kohtaavat jälleen erätulillaan!

Eräkirjurina Matti Mehtola

Maanpuolustuskurssiyhdistys ry:n 50-vuotisjuhlavuoden tapahtumat 2011

”Maanpuolustuskurssit 50 vuotta”

Maanpuolustuskurssiyhdistys ry perustettiin heti ensimmäisen Valtakunnallisen maanpuolustuskurssin jälkeen vuonna 1961. Kurssit perustettiin sotien kokemusten perusteella. Suomen hallitus päätti perustaa kurssijärjestelmän, jonka tehtävänä olisi ylimpien päätöksentekijöiden kouluttaminen isänmaamme kriisivalmiuteen. Elinkeinoelämän rooli ja osallistuminen on ollut alusta saakka merkittävä.

Alusta saakka kurssien yksi keskeinen tehtävä on ollut osallistujien välisen yhteistyön ylläpitäminen ja kehittäminen. Tätä tehtävää Maanpuolustuskurssiyhdistys on vaalinut. Yhdistys kokoaa yhä tänään ylimmät päättäjät pohtimaan kansakuntamme valmiutta ja sen kehittämistä.

Kurssitoiminta on kehittynyt vastaamaan muuttuvan yhteiskuntamme tarpeita. Kurssin on käynyt jo pian 8000 suomalaista ylintä vaikuttajaa.

Maanpuolustuskurssiyhdistys ry viettää 50-vuotisjuhliaan 19.5.2011. Juhlien nimeksi on vakiintunut ”Maanpuolustuskurssit 50 vuotta”. Juhlaa edeltää kaksi jäsenkunnalle suunnattua seminaaria Helsingin yliopiston tiloissa. Seminaarit pidetään 17.3. ja 14.4.2011. Kaikista tilaisuuksista tulee jäsenistölle erillinen kutsu.

Professori Laura Kolben yhdistyksen 50-vuotisesta taipaleesta kirjoittama historiateos julkaistaan toukokuussa.

Maanpuolustuskurssit 50 vuotta -juhlataapahtumat 2011

1. Seminaari 17.3.2011 klo 18:00

”Muurien murtuminen”

Seminaarin teemana on alustusten ja sitä seuraavan paneelin kautta luoda katsaus, miten eri kriisit ovat Suomeen vaikuttaneet ja miten kokonaisturvallisuuden kenttä on kriiseihin reagoanut.

Seminaarin isäntänä toimii professori Markku Löytönen ja sen alustajina sekä paneelisteina toimivat dosentti Juhana Aunesluoma sekä suurlähettiläs Jaakko Blomberg. Seminaari pidetään Helsingin yliopiston tiloissa.

2. Seminaari 14.4.2011 klo 18:00

”Kokonaisturvallisuuden tulevaisuus”

Seminaarissa luodaan katsaus kokonaisturvallisuuden kentän tulevaisuuteen.

Seminaarin isäntänä sekä tilaisuuden avauspuheenvuoron pitäjänä toimii KHO:n presidentti Pekka Hallberg. Toisena alustajana sekä panelistina toimii kansliapäällikkö Arto Rätty. Seminaari pidetään Helsingin yliopiston tiloissa Maanpuolustuskurssiyhdistys ry:n vuosikokouksen jälkeen.

Maanpuolustuskurssiyhdistys ry:n 50-vuotisjuhla 19.5.2011

Maanpuolustuskurssiyhdistys ry viettää 50-vuotisjuhliaan 19.5.2011. Päiväjuhla pidetään Finlandia-talossa 19.5.2011 klo 13:00–15:00. Juhlaa ennen ja sen jälkeen on mahdollisuus tutustua yhdistyksen ja maanpuolustuskurssitoiminnan yhteiseen historianäyttelyyn Finlandia-talossa. Juhlan pääpuhujana toimii yhdistyksen 50-vuotishistorian kirjoittaja, professori Laura Kolbe.

Juhlaa edeltää 1.–197. Maanpuolustuskurssien luottamusjohdolle suunnattu tilaisuus. Se pidetään Finlandia-talossa klo 10:00–12:00.

Maanpuolustuskurssit 50 vuotta -juhlapäivän tapahtumat päättyvät hotelli Presidentissä pidettävään iltajuhlaan klo 19:00 alkaen.

Kaikkiin tilaisuuksiin pyritään saamaan kattava edustus Maanpuolustuskurssit käyneiden joukosta. Juhlapäivän tilaisuuksista lähetetään erilliset kutsut maaliskuun aikana.

”Maanpuolustuskurssit 50 vuotta” tapahtumien ja Maanpuolustuskurssiyhdistyksen historian julkaisemisen suurimmat tukijat ovat Keskinäinen Eläkevakuutusyhdistys Ilmarinen, Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma, Liikesivistysrahaston apuraha, Metsäliitto-konserni, Sanoma-konserni, SOK-yhtymä, Valio Oy, Rautaruukki Oyj, Wärtsilä Oyj Abp ja Alma Media -konserni.

Juhlatoimikunnan puolesta,

Markku Löytönen, 175. MPK

Maanpuolustuskurssiyhdistys ry:n kanslianhoitaja

Maanpuolustuskurssien pitkäaikainen kurssisihteeri Anita Pursiainen on jäänyt eläkkeelle 31.12.2010. Hän on hoitanut Maanpuolustuskurssiyhdistyksen toimiston tehtäviä oman toimensa ohella. Nyt eläkkeelle jäätyään hän jatkaa yhdistyksen kanslianhoitajana.

Maanpuolustuskurssiyhdistyksen kanslian yhteystiedot ovat:

Assistentti Anita Pursiainen

Maanpuolustuskurssiyhdistys ry

PL 266 00171 Helsinki

puhelin: +358 40 149 3649 (toimistoaika maanantai - torstai klo 10:00–14:00)

sähköposti: maanpuolustuskurssiyhdistys(at)gmail.com

Hannu Ollikainen

vastaava päätoimittaja, Suomen Lääkärilehti

JO Int

Yksiköt, yritykset, laitokset, virastot, aselajit, puolustushaarat, ministeriöt ja kokonaiset hallinnonalat tekevät perinteiset rajansa luontevasti ylittävää yhteistyötä. Tätä vaatii joint-ajattelu, jolle Suomen kriisivalmius on tulevaisuudessa rakennettava.

Tämän kuuli, näki ja koki 195. valtakunnallinen maanpuolustuskurssi 8.11.–1.12.2010. Meille pulppusi kuin samasta lähteestä tarinoita yhteisistä resursseista, tilannekuvista, johtoelimistä, suunnitelmista ja tavoitteista. Viesti meni perille. Pienen kansakunnan etu ja voima on yhteistyön helppous, joten sen varaan yritämme rakentaa turvallisuutemme.

Vahva esimerkki yhteistyöstä tehoa hakevasta joint-ajattelusta on maanpuolustuskurssin isäntäväki. SA Int on nykyisin pikemminkin JO Int. Tämä näkyy sekä sotaväen sisäisissä

ratkaisuissa että puolustusvoimien suhteissa muuhun yhteiskuntaan. JO Int on jo verkostoitunut tehokkaasti kotimaassa ja kansainvälisesti, mutta vaikutelmaksi jäi, että tämä on vasta alkua.

Vanhat ja uudet tuulet

Maanpuolustuskurssien ohjelman runko ja sisältö ovat suurelta osin samoja kurssista toiseen. Tämän tietäen moni kurssimme jäsen ilmaisi eri tavoin ihailunsa siitä, miten kurssin johto sekä valtaosa alustajista ja opettajista halusi ja osasi esittää asiansa ikään kuin ainutkertaisesti juuri meille. Tämä jos mikä näyttäytyi arvontona kurssia ja sen osanottajia kohtaan. Kiitos!

Muutoksen tuulillakin on sijansa. Ajankohdattaiset aiheet ja kokonaismaanpuolustuksen syvien virtojen liikkeitä maustavat kutakin kurssia tavallaan.

Me kuuluimme varmasti valtakunnan parhaiten informoitujen joukkoon yhtä lailla ajankohtaisen työmarkkinatilanteen, miinalaiva Pohjanmaan lähtövalmiuden kuin Koreoiden selkkauksen suhteen.

Valtakunnallinen media nyripisteli sille, että valtakunnansovittelija osallistui kurssille, mutta lehdistöltä jäi huomaamatta, että mukana oli myös yksi silloin kuuman alan järjestöjohtajista. Kumpikin priorisoi ajankäyttönsä samalla tavalla.

Vierailu Pohjanmaalla konkretisoi tehokkaalla tavalla operaatio Atalantan haasteet ja valmiutemme vastata niihin.

Pohjois-Korean tykistöiskun taustoista saimme kuulla strategian laitoksen ”päivystävän komentajan” Juha-Antero Puistolana näkemystä niin tuoreeltaan, että ruudinsavu oli tuskin paikan päällä vielä kokonaan hälvennyt.

Uusia suuria linjoja piirsi heti kurssin avauspuheessa kenraali Ari Puheloinen, joka nosti esiin kyber-uhat. Tietoverkot ovat uusi sotänäyttämö, joka on ennen kokemattomalla tavalla globaali ja koskettaa syvältä myös suomalaisen yhteiskunnan toimintoja. Kurssin ohjelmassa tämä ulottuvuus oli mukana, mutta syystä tai toisesta ikään kuin pieneksi säädetyllä liekillä, joka tulevaisuudessa tuskin riittää.

Voimakkain uusi tuuli puhalsi pohjan puolelta. Ilmastonmuutoksen monet seuraukset vaativat varautumista, niin myös pohjoisen ulottuvuuden vahvistuminen. Jos pohjoiset

meret sulavat, arktiset luonnonvarat ja merireitit kääntävät poliittiset kartat uuteen asentoon. Meillä on tässä monia muita paremmat edellytykset ymmärtää tulevaisuutta. Kurssimme uskoo vakaasti, että Jäämeren strateginen merkitys kasvaa.

Silo luo suloa...

...väitti Turun toria vuosikymmeniä valistanut valomainos ja saattaa väittää vieläkin. En ole pitkään aikaan näkymää tarkistanut.

Iskulause tuli kuitenkin usein mieleen kurssin alustuksia kuunnellessa. Kovin siloista ja yksituumaista on hallinto, jos kurssille kerrottu pitäisi sanasta sanaan paikkansa. Jokainen vähänkin hallinnon koukeroissa mukana ollut tietää, että kaikenlainen organisaatioiden rajat ylittävä yhteistoiminta on vaikeaa ja vaatii toteutuakseen jollei aivan verta niin paljon paperia, hikeä ja kyyneleitä.

Niin on varmaan asian laita myös useimpien meille esiteltyjen joint-saavutusten ja -suunnitelmien taustalla, mutta ristiriidat jäivät vähälle huomiolle hyvien tulosten ja tavoitteiden rinnalla. Tämä on inhimillistä ja ymmärrettävääkin siinä mielessä, että hyvät esimerkit ja onnistumiset vievät asioita eteenpäin. Yhteiskunnassa riittää yllin kyllin keskustelua, joka keskittyy epäkohtiin.

Lisäksi kurssin perusteella on ilmeistä, että YETT-strategia todella toimii ja aiheuttaa

hallinnossa sinnikkäitä varautumistoimia. Tästä voivat asianosaiset poliitikot ja virkamiehet kerätä ansaittuja pisteitä. Suomi toimii niin fiksusti, että toimintatapamme ovat herättäneet kiinnostusta maailmallakin. Kopioida saa, jos pystyy.

Kurssimme jäi monissa tilanteissa pohtimaan kolmannen sektorin asemaa kriisin aikana. Järjestöissä tuntuu olevan käyttämätöntä kiinnostusta, valmiutta ja osaamista kantaa vastuuta varautumisesta. Hallinnon ja kansalaisjärjestöjen yhteispeli ei välttämättä ole yksinkertaista, mutta välttämätöntä sen lisääminen tulevaisuudessa ilmeisesti on.

Kun katsoo tarpeeksi kauas, on Suomen uhkista ja mahdollisuuksista vaikea olla jyrkästi eri mieltä. Tämä tuottaa konsensusta, joka on rakentavaa mutta tylsää. Niinpä on annettava kunniamaininta urhoollisuudesta valtakunnan pelastusylijohtaja Pentti Partaselle ja Helsingin pelastuskomentaja Kari Lehtokankaalle, jotka olivat peräkkäisissä puheenvuoroissaan täysin vastakkaista mieltä hätäkeskusuudistuksen tuloksista Uudellamaalla. Ylijohtajan mukaan kaikki on erinomaisesti, komentajan mukaan kaikkea muuta.

Syvä jälki

Maanpuolustuskurssi on kurssilaisten yhteinen kokemus, mutta silti jokaiselle erilainen. Tärkein anti ja vahvimmat kokemukset ovat yksilöllisiä.

Omalla kohdallani arvelen syvimmän jäljen jääneen hetkistä, kun seuraamamme Karjalan Prikaatin panssarintorjuijen taisteluammunta oli päättynyt. Pian kotiutuva joukko järjestyi ensin kuulemaan esimiestensä palautteen ja sitten keskustelemaan kurssimme kanssa.

Tuntikausia metsässä nuhjaantuneesta joukosta välittyi henki, joka osui syvälle. Ei uhoa eikä ramboilua, ei jäykistelyä eikä veltoilua. Ainostaan hiljaista ylpeyttä harjoituksesta, joka todisti koulutuksen onnistuneen. Uupunee joukossa oli sellaista eleetöntä arvokkuutta ja itseluottamusta, jotka syntyvät vain yhteisten ponnistelujen ja vaikeuksien voittamisen tuloksena.

Tapaamamme nuoret varusmiehet ovat seuraavana vuorossa hoitamaan osuutensa maan aseellisesta puolustuksesta. He vaikuttivat vastuuseen valmiilta. Jatkoain matkaa ajatellen,

että asialliset hommat näyttävät olevan edelleen hyvässä hoidossa ja niiden hoitamiseen on nykyisin myös asialliset välineet.

Tahto kuitenkin ratkaisee. Kurssin aikana nousi esiin kysymys, kuka kertoo uusille sukupolville uskottavasti ja yksilön näkökulmasta Suomen puolustamisen tarinan, kun veteraaneja ei enää ole? Hyvä kysymys, johon emme osanneet vastata.

Ihanat naiset kurssilla

195. valtakunnallinen maanpuolustuskurssi oli liki tasa-arvoinen tai ainakin -suhtainen. Naisten osuus osanottajista oli kaikkien aikojen korkein, melkein puolet. Ennen pitkää tulee kurssi, jossa naisilla on enemmistö.

Oli luontevaa, että naisten osuus kriiseihin varautumisessa ja maanpuolustuksessa puhutti kurssia. Ihmettelimme, miksi yhä keskitytään puhumaan sodan ajan joukoista ja asevelvollisuudesta, kun sota kuuluu kriisien joukossa epätodennäköisimpiin ja varautuminen tarkoittaa niin paljon muutakin kuin aseiden käytön opettelua? Nämä käsitteet rajaavat osan kansalaisista yhteisen vastuun ulkopuolelle. Avarampi ajattelu avaisi kanavia kaikkien suomalaisten opetella työtä turvallisuuden puolesta. Niin kuin laki vaatii.

Meistä – niin kuin kaiketi jokaisesta kurssista – tuli hetkessä luokka. Kuuntelimme ja kyselimme, tulimme ja menimme, söimme ja poikkesimme virkistäytymässä niin kuin reksit Kim Jäämeri ja Torsti Astrén käskivät. Hyvin moni piti rentouttavana sitä, että joku muu huolehti. Riitti kun pysyi porukan mukana.

Kurssien luottamusjohto on hieno järjestelmä ja meitä onnisti. Oltermanni Yrjö Kopra, emäntä Mary Gestrin ja isäntä Juha Varelius osoittautuivat kolmikoksi, jota parempaa ei tulevien kurssien kannalta valitettavasti voi olla.

Lainaan lopuksi oltermannimme oleellisen kiteyttävää päiväkäskyä:

”Rauha on vallinnut kurssimme aikana työpaikallanne, ankara rauha, jonka aikana olette luovuttaneet maanpuolustuskurssille melkein jokaisen työpäivän ja uhranneet aikanne kaiken sen puolesta, mitä me pidämme kalliina ja pyhänä.

Te ette tahtoneet kello seitsemän lähtöjä tai kahdeksan luentoja, te rakastitte rauhaa,

työtänne ja kehitystä, mutta teidät kutsuttiin kurssille, jossa olette tehneet soveltavia harjoituksia, jotka vuosia tulevat loistamaan kurssimme kansioissa ...

Kun tämän kurssin historiaa kerran laaditaan, tulee maailma tuntemaan teidän työnne! Neljän viikon hikisten opintojen jälkeen

ilman kahden yön ja päiväkausien lepoa seisoo kurssimme vielä tänä päivänä horjumattomana armeijamme edessä, eikä kotirintamammekaan, missä lukemattomat iltaohjelmamme ovat levittäneet huolta ja pauhua naisten/miesten ja lapsien keskuudessa, ole pahasti horjunut.”

195. Maanpuolustuskurssin luottamusjohto

Oltermanni, toimitusjohtaja Yrjö Kopra;
emäntä kanavapäällikkö Mary Gestrin;
isäntä, toimitusjohtaja Juha Varelius.

195. Maanpuolustuskurssi (IV/10) 8.11–1.12.2010

Eturivi vasemmalta:

puheenjohtaja Marika **Visakorpi**, yksikön päällikkö Helena **Airaksinen**, museonjohtaja Maija **Tanninen-Mattila**, kanavapäällikkö Mary **Gestrin**, toimitusjohtaja Yrjö **Kopra**, toimitusjohtaja Juha **Varelius**, varapuheenjohtaja Christel **Raunio**, kansanedustaja Sanna **Lauslahti** ja suurlähettiläs Tuula Yrjölä (keskeytti kurssin)

Keskirivi vasemmalta:

toimitusjohtaja Petteri **Pelkonen**, toimitusjohtaja Juha-Veikko **Nikulainen**, eversti Antti **Hartikainen**, varapuheenjohtaja Tuula **Ahola**, strategiajohtaja Maria **Paatero-Kaarnakari**, hallituksen jäsen Maarit **Aarni-Sirviö**, viestintäjohtaja Marja-Liisa **Rajakangas**, direktör Kristina **Wikberg**, uutispäällikkö Tiina **Taipale**, suunnittelujohtaja Sanna **Heikinheimo**, varapuheenjohtaja Mari **Puoskari**, johtaja Liisa **Hurme**, pääsihteeri Sari **Löytökorpi**, ylijohdaja Marina **Erhola**, yksikön päällikkö, maatalousneuvos Taina **Vesanto**, toimitusjohtaja Petri **Suni**, eversti Arto-Pekka **Nurminen**, toimialajohtaja Veli-Matti **Liimatainen** ja hallituksen puheenjohtaja Markku **Aalto**

Takarivi vasemmalta:

vastaava päätoimittaja Hannu **Ollikainen**, toimitusjohtaja Markku **Hirvonen**, valtakunnansovittelija Esa **Lonka**, johtaja Berndt **Arell**, johtaja Juhani **Damski**, eversti Petri **Hulkko**, toimitusjohtaja Jari **Sarjo**, majuri Jyri **Raitasalo**, puheenjohtaja Juhani **Haapasaari**, ylijohdaja Timo **Tanninen**, viestintäjohtaja Matti **Hokkanen**, tutkimuspäällikkö Iikka **Korhonen**, puoluehallituksen jäsen Reijo **Hongisto**, johtaja Olavi **Huhtala**, johtaja Matti **Lehmus** ja valtakunnansyyttäjä Matti **Nissinen**

Tuleva toiminta kevät 2011

Valtakunnallinen kurssitoiminta

197. Maanpuolustuskurssi	7.–30.3.2011
89. Maanpuolustuksen jatkokurssi	24.–25.5.2011
50. Maanpuolustuksen täydennyskurssi	7.5.2011
39. Maanpuolustuksen erikoiskurssi	6.–9.6.2011

Maanpuolustuskurssiyhdistyksen toiminta

Maanpuolustus –lehti ilmestyy kesäkuussa.

Maanpuolustuskurssiyhdistys ry:n 50-vuotisjuhlan tapahtumat

1. Seminaari, Helsingin yliopistolla	17.3.2011
2. Seminaari, Helsingin yliopistolla	14.4.2011
Pääjuhla, Finlandia-talo ja hotelli Presidentti	19.5.2011
Vuosikokous, Helsingin yliopistolla	14.4.2011

Talvikauden aikana toimituksen tietoon on tullut seuraavat kurssitapaamiset ja -kokoukset, jotka on pidetty 31.1. mennessä. Toimitus on päättänyt, että tapaamisista julkaistaan vain ajan-kohta ja paikka mikäli kurssi ei ole toimitannut toimitukselle tapahtumasta erillistä kertomusta. Enimmäispituus on noin 1700 merkkiä.

”100 kurssin traditio” 95. Maanpuolustuskurssin edustajat osallistuivat 195. Maanpuolustuskurssin avajaisiin 18.11. Säätytalossa.

96. Maanpuolustuskurssin edustajat osallistuivat 196. Maanpuolustuskurssin avajaisiin 24.1. Säätytalossa.

”50 kurssin traditio” 145. Maanpuolustuskurssin edustajat seurasivat ”kummikurssina” opetusta 30.11. Kruununhaan Maneesissa.

51. Maanpuolustuskurssi kokoontui 19.11. Helsingin Suomalaisella klubilla pienehköllä joukolla tällä kertaa. Kurssimme johtaja, kenraali Jaakko Valtanen osallistui myös tilaisuuteen. Veljellisen yhdessäolon sekä klubin maittavan ja monipuolisen lounaan nauttimisen ohella kuulumme eversti Pekka Rapilan kertovan kadettiupseerien todella mittavasta, vuosikymmeniä jatkuneesta työstä nuorison maanpuolustustahdon edistäjänä. Kadettikunta, kadettiupseerien aatteellinen maanpuolustusjärjestö jäsenineen on ollut keskeisessä asemassa tässä toiminnassa 1970-luvulta alkaen.

Jukka Pajala

58. Maanpuolustuskurssi kokoontui joululounaalle 8.12. Tilaisuus aloitettiin vieraillemalla Sotamuseon ”Talvisota”-näyttelyssä. Sotamuseon tähän asti ehkä vaikuttavinta näyttelyä selosti kurssilaisille näyttelypäällikkö Mika Smedberg. Poikkeuksellisen laaja ja yksityiskohdiltaan tarkka taustatyö, sekä näytävä toteutus, ovat tuottaneet erikoisnäyttelyn, jonka vertaista raskaasta, mutta kunniakkaasta talvisodastamme ei ole aikaisemmin järjestetty. Vielä kaksi seuraavaa vuotta avoinna oleva näyttely olisi jokaisen maanpuolustuskurssille osallistuneen nähtävä.

Yhteisen jouluaterian aikana pääsihteerimme Jaakko Aatolaisen monipuoliset tiedot, ja hänen omien tutkimustensa tulokset, täydensivät kuvaamme talvisodasta. Myös Aatolaisen eri yhteyksissä pitämien esitelmien koosteena syntynyt, ja hänen kurssilaisille jakamansa

moniste syvensi käsitystämme Euroopan tilanteesta toisen maailmansodan alkuvaiheissa. Kurssiveljemme Eino Murtorinne kirjoitti marraskuun puolivälissä laajan lehtiartikkelin jatkosotaamme edeltäneistä suurvaltojen johtajien keskusteluista. Hän selosti meille kyseisen artikkelin pohjana olleiden arkistotutkimustensa tuloksia. Ne avasivat kuulijoille uusia näkökulmia myös Suomea koskeneisiin juoniteluihin ja tapahtumien käännteisiin.

Pekka Malinen

83. Maanpuolustuskurssi kokoontui oltermanni Leevi Korkkulan johdolla 24. marraskuuta Helsinkiin. Varsinaisena tutustumiskohteena oli Sotamuseon näyttely ”Talvisota – 70 vuotta kunniamme päivistä”. Sen esitteli sotamuseon suunnittelija Mika Smedberg, joka myös kertoi, että näyttely on saanut jatkoaikaa ainakin pitkään vuodelle 2011. Lounas nautittiin Ravintola Svenska Klubbenilla. Kurssiveli Pekka Visurin esitelmä valaisi presidentti Urho Kekkosen suhteita puolustusvoimiin juuri ilmestyneen teoksen ”Idän ja lännen välissä” pohjalta. Osanottajia kurssitapaamisessa oli 14.

Leevi Korkkula

20-vuotias MPK 118

Tammikuussa 2011 tuli kuluneeksi 20 vuotta siitä, kun MPK 118 vietti huippumielenkiintoisia aikoja Maneesikadulla, olivathan ”maailmankirjat” aivan sekaisin syksyisten Berliinin muurin sortumisen ja Neuvostoliiton romahtamisen takia sekä Irakin miehitettyä Kuwaitin kurssimme alkajaispäivänä! Kurssimme johtaja, nykyinen kenraaliluutnantti Jussi Hautamäki kertoi juhlapöytäpuheemme maanpuolustuspoliittisessa tilannekatsauksessaan, kuinka hän joutui kirjoittamaan uusiksi mm. kaikki harjoitustapauksemme aivan vuodenvaihteessa kurssimme alkuun 14.1.1990 mennessä!

Juhlapöytäpuheemme saimme viettää Ulkoministeriön komeassa Merikasarmissa MPK-veljiemme, alivaltiosihteeri Jaakko Laajavan ja suurlähettiläs Hannu Halisen toimiessa

isäntinä. Jaakko antoi tilaisuudessa monipuolisen ulkopoliittisen katsauksen, joka herätti paljon keskustelua (mm. kysymys EU:n omasta ulkopoliitikasta ja sen suhteesta kansallisten diplomaattikuntien toimintoihin).

Hannu Halisen aiheena puolestaan oli maamme Arktinen strategia ja siihen liittyvän Arktisen neuvoston työ. Kysymyksiä sateli puhujille runsaslukuisesta osanottajajoukosta, olihan paikalla ennätysuusi joukko (29 henkeä) kurssimme alun perin 46 osanottajasta!

Kurssimme oltermanni Juhani Kivelä omisti alkupuheenvuoronsa joukostamme jo poistuneille MPK-sisarille ja -veljille, joiden muistoa kunnioitimme hetken hiljaisuudella.

Tilaisuus oli kokonaisuudessaan niin onnistunut, että siitä paikasta tehtiin päätös ensi kevään kurssitapaamisen aiheesta ja asetettiin naistrio asiaa valmistelemaan!

MPK 118:n puolesta Sinikka Mertano, kurssin emäntä

Maanpuolustuskurssin 129 jatkokoulutusmatka Tukholmaan

MPK 129 vahvistettuna apuvoimilla kursseilta 128 ja 134 teki yhteensä 10 hengen voimin

opintomatkan Tukholmaan 10.1.–12.1. Kohdeena oli Suomen Tukholman suurlähetystö ja pääaiheina Ruotsin uusi puolustuspolitiikka sekä pohjoismainen sotilaallinen yhteistyö.

Sotilasiamies Harri Niskanen esityksensä puolesta puolustuspolitiikasta ja armeija radikaaleista muutoksista herätti vilkasta keskustelua ja lukuisia kysymyksiä. Ruotsi on supistanut 650 000 vahvuisen armeijansa (1995) nykyiseen muutamaan tuhanteen. Asevelvollisuus lakkautettiin vuonna 2010, joskin sitä ennenkin ikäluokista koulutettiin vain 10 prosenttia. Ilmavoimat ja merivoimat sen sijaan ovat edelleen huippukunnossa.

Uudessa juuri alkavassa koulutusjärjestelmässä vuosittain koulutetaan noin 4000 henkilöä pienissä ryhmissä 20 koulutuskeskuksessa, jonka jälkeen armeijan vahvuus tulee olemaan ns. kodinturvajoukkoineen yhteensä 50 000 henkeä, joista osa ammattisotilaita ja osa reserviläisiä.

Ruotsin armeijan ensisijainen tehtävä on nykyisin kansainvälinen rauhanturva- ja kriisinhallintatyö, kun taas Suomessa se edelleen on kotimaan puolustaminen. Eversti Niskanen korosti lisäksi sitä, että Suomen puolustus-

politiikka ja armeijan toiminta arvostetaan Ruotsissa erittäin korkealle. ”Ruotsissa Suomi on suurvalta.”

Jatkokoulutusmatkan osallistujat oppivat myös, että pohjoismainen sotilaallinen yhteistyö on erittäin tiivistä ja jokapäiväistä. Majuri Matti Ylinen SWEDINT:stä (Swedish Armed Forces' International Centre) kertoi yksikön tarjoamasta koulutuksesta kansainvälistä rauhanturvaamista ja kriisinhallintaa varten. Koulutuksen painopisteitä on toiminta Afganistanissa. Esimerkiksi Afganistaniin lähtevät suomalaiset upseerit käyvät koulutuksessa SWEDINT:ssä ennen komennustaan. SWEDINT toimii läheisessä yhteistyössä muiden PFP-keskusten kanssa kuten Niinisalon ja lisäksi Saksassa toimivan NATO-schoolin kanssa. (PFP on Naton Partnership For Peace –ohjelma järjestön ulkopuolisille maille.)

Suurlähetystökäynnin lisäksi matkan osallistujat keskustelivat Silja Serenaden kokouksissa kahtena iltana erityisesti Afganistanin strategisesta tilanteesta Ossi Kettusen alustuksen pohjalta ja Suomen Nato-jäsenyydestä Osmo Jalovaaran pohjustamana. Lopuksi Ossi Kervinen kertoi puolustusvoimien tiedotus-

toiminnan kehityksestä 1930-luvun ”propagandasta” nykyaikaiseksi yhteisöviestinnäksi, joka on johtamisen strateginen työkalu. Lisäksi sovittiin, että vuosien vieressä on syytä kurssitapaamisissa tehdä yhteistyötä toisten kurssien kanssa riittävän osanottajajoukon saamiseksi.

Antti Aho

136. Maanpuolustuskurssi kokoontui 19.1. Pääesikunnassa.

138. Maanpuolustuskurssi tutustui 22.11. kurssin emännän, pääjohtaja Liisa Hyssälän kutsumana Kansaneläkelaitokseen.

141. Maanpuolustuskurssi tutustui 18.11. Mannerheim Museoon.

Maanpuolustuskurssi 150 katkaisi marraskuun kaamoksen tekemällä 12.–13.11. oopperamatkan Tallinnaan. Retki oli historiallinen, sillä se oli tämän kurssin ensimmäinen, johon pyydettiin puolisoita mukaan. Historiallisia olivat myös matkan kohteet: Suomen upea Tallinnan-suurlähetystö ja vuonna 1913 valmistunut Estonia-teatterin rakennus ja siellä nähty

Tukholman matkalaiset opettajineen Suomen Tukholman suurlähetystössä. Eversti Harri Niskanen toinen ja majuri Matti Ylinen kolmas vasemmalta. Kameran takana oli Pentti Jänkö.

150. MPK matkalaiset puolisoineen Suomen suurlähetystössä

suurenmoinen Cosi fan tutte.

Maanpuolustuskurssilaisille totunnaiset, maailmankuvaa avartavat luennot kuunneltiin Suomen suurlähetystössä ja Viron puolustusministeriössä. Järjestelyt oli hoitanut erinomaisesti sotilasiamiehemme, everstiluutnantti Erkki Pekonen.

MPK 150 on kokoontunut runsaan kymmenen vuoden aikana kotimaassa monella paikakunnalla, viimeksi Kajaanissa ja Turussa. Ulkomailla tietoa on kartutettu Washingtonissa, Brysselissä ja Tartossa. Kevääksi katseet on suunnattu Pietariin. *Arvi Lind*

152. Maanpuolustuskurssi vieraili 17.11. Pelastusopistossa ja sen yhteydessä toimivassa Kriisinhallintakeskuksessa Kuopiossa. Saimme erinomaisen perehdytyksen laitosten toimintaan opiston rehtorin Pekka Rantalan ja keskuksen johtajan Ari Kerkkäsen toimesta. Parhaat kiitokset isännille.

oltermanni Kari Airaksinen

153. Maanpuolustuskurssi kokoontui 20.1. Aktia pankin tiloissa Martti Porkan toimiessa isäntänä.

Maanpuolustuskurssi 166:n kurssitapaaminen Kuopiossa

Oltermanni Matti Uusitupa oli järjestänyt vuotuiselle tapaamiselle tehokkaan ja antoisan ohjelman. Yhteensä 15 kurssilaista kokoontui syksyiseen ja koleaan kalakukkokaupunkiin saamaan päivitettyä tilannekuvaa maanpuolustuksesta, isäntäkaupungista ja Itä-Suomen yliopistosta.

Ohjelmamme alkoi vierailulla Karjalan Lennoton, jossa komentaja eversti Ari Jussila tarjosi perinteisen hernekeittolounaan. Lounaan jälkeen siirryimme kallion sisään saamaan päivitystä Puolustusvoimien tilanteeseen. Puolustusvoimat uudistuu ja kehittyä mutta monet perusteet myös säilyvät entisellään. Ennallaan säilyvät yleinen asevelvollisuus ja Puolustusvoimien perustehtävät eikä turvallisuusympäristössäkään nähdä muutoksia. Tulevaisuuden suurimpia haasteita on eittämättä puolustuskyvyn turvaavan rahoituksen varmistaminen. Suurta määrärahakasvua ei ole näköpiirissä, jo-

ten uudistuminen ja toiminnan tehostaminen on välttämätöntä. Komentajan sanoin Puolustusvoimien uudistus on läpitukenava.

Koska olimme Lennostossa, niin Ilmavoimien asiat saivat painoa. Lentokaluston elinkaarta tutkailtiin ja Hornetin toimintakyvyn todettiin yltävän 20 vuoden päähän. Vierailun päätteeksi saimme seurata simulaattoriharjoitusta. Käväisimme ilmojen halki Kuopion yllä selvittämässä loppupäivän reitit selviksi.

Rissalasta matkattiin Kuopion kaupungin vieraaksi. Kuopio on paistatellut kuluvana vuonna paljon mediassa kaupungissa järjestettyjen asuntomessujen siivittämänä. Asuntotoimenjohtaja Hannu Harjunheimo ei peiteltytkään tyytyväisyyttään Kuopion Saaristokaupungissa sijainneiden messujen onnistumisesta. Maine on taatusti lisännyt Kuopion mainetta hyvänä asuinpaikkana. Kaupungin suunnittelupäällikkö Sirpa Lätti-Hyvönen esitteli kaupungin strategiaa ja keskeisiä tunnuslukuja. Pysyvästi ajankohtaiset aiheet kuntatalous ja kuntaliitokset olivat esityksen agendalla. Esityksen jälkeen jäi vaikutelma, että Kuopio on saanut hyvän draivin päälle. Yhteistyö alueen sidosryhmien kanssa on vahvalla pohjalla ja tulosta syntyy. Saaristokaupungin ohella kaupunki kasvaa ja rakentuu myös keskustassa.

Hannu Harjunheimon mainiolla opastuksella jatkoimme matkaa kurssitapaamisemme seuraavaan kohteeseen Saaristokaupungin kautta. Bussin ikkunasta, vaikka keli olikin harmaan sateinen, saimme hyvän kuvan Kallaveden ympäröimästä messualueesta. Komeita taloja järven rannalla tai vähintäänkin järvinäkymin ja kävelymatkan päässä keskustasta. Hippiästiin suomalaista unelmaa.

Päivän viimeinen kohteemme hengästyttävän tehokkaassa ohjelmassa oli Itä-Suomen Yliopiston Kuopion kampus. Rehtori Kaleri Väänänen esitteli yliopiston toimintaa ja sen volyyjeja. Yliopisto koostuu aiemmista Kuopion ja Joensuun yliopistoista ja Savonlinnan opettajankoulutusyksiköstä. Yliopiston yhdeksi vahvuusalueeksi on noussut Venäjä ja siihen liittyvä osaaminen, niin kieli, bisnes ja metsä kuin kulttuurikin. Huolekseen rehtori kertoi nykynuorten haluttomuuden opiskella luonnontieteitä. Nyt kiinnostavat konkreettiset ammattiin tähtäävät opinnot.

Seuraavaksi kuulumme yliopiston oman kasvatin LT Petra Korpisaloon erinomainen esitys geeniterapian mahdollisuuksista. Aiheesta väitellyt Korpisalo onnistui havainnollistamaan meille ummikoille mistä geeniterapiassa on kysymys ja mihin sen mahdollisuuksia suunnataan. Syöpäsairauksien hoito on nyt etusijalla mutta muitakin sovelluskohteita on ja näkymät ovat erittäin hyvät. Korpisalo lupailikin Kuopioista vielä kovia uutisia geeniperäisen lääketieteen alueelta.

Seuraavana kuulumme Technopoliksen johtaja Hannu Erosen esittelyn yhtiöstä ja sen toiminnasta. Vahvassa kasvussa oleva yritys rakentaa toimitiloja ja siihen liittyviä palveluja ympäri maata, erityisesti Kuopiossa, pääkaupunkiseudulla ja Tampereella. Lisäksi yritys on kasvattanut rooliaan myös kansainvälisesti erityisesti Pietarin alueella. Erosen esityksen jälkeen nautimme Technopoliksen tarjoaman iltapalan ennen kotimatkaa.

Kurssitovereiden puolesta esitän lämpimät kiitokset oltermannille upeasta kurssitapaamisesta. Seuraava kurssitapaaminen on jo vireillä. Hannele Aaltonen kutsui kurssitoverit vieraakseen Säteilyturvakeskukseen ensi syksynä.

Juha Ruotsalainen

Maanpuolustuskurssi 170 kokoontui 21 kurssilaisen voimin 31.1. Kurssiveli, Suomen Pankin osastopäällikkö Mauri Lehtinen oli järjestänyt mahdollisuuden kokoontua pankkiin kuulemaan pääjohtaja Erkki Liikasen ajankohdainen talous- ja rahapoliittisen katsaus.

Ajan hermolla ollut katsaus herätti keskustelun, joka olisi kestänyt pitempäänkin, mutta noin tunnin kuluttua tyylikkäästi ajateltu ohjelma jatkui tutustumisella pankin taiteeseen. Sitä esitteli pankin ekonomisti Seija Parviainen asiantuntevasti ja kiinnostavasti. Hän kertoi

myös, että edellisessä viikonvaihteessa pankissa oli vierailut noin 7 000 kansalaista tutustumassa viime kädessä kansalle kuuluvaan, pankin omistamaan taiteeseen. Monia vierailijoita oli, meidän kurssilaisten tavoin, kiinnostanut myös itse pankkirakennus. Taide-esittelyjä varten pankin taidekerho oli kouluttanut itseään – pankin henkilöstöä – toimimaan oppaina.

Taide-esittelyn jälkeen keskustelua jatkettiin pääjohtajan tarjoamalla iltapalalla. Sovimme, että seuraava kurssitapaaminen järjestetään ensi syksynä. *oltermanni Jorma Westlund*

175. Maanpuolustuskurssi tutustui 26.11. Utin Jääkärirykmenttiin.

191. Maanpuolustuskurssi vieraili kurssimatkan merkeissä Mäntässä 20.1. Matkan isäntänä toimi kurssiveli, Metsä Tissuen toimitusjohtaja Hannu Kottonen. Kurssi sai rautaisannoksen suomalaisen paperiteollisuuden historiasta ja nykypäivästä unohtamatta teollisuudenalan huoltovarmuusnäkyviä. Mielenkiintoisten alustusten ja tehdasvierailun lisäksi kurssi pääsi tutustumaan Mäntän korkealautuiseen kulttuuritarjontaan tutustuen Gösta Serlachiuksen taidesäätion ”Gustaf” -museoon, jossa näytellyn ”työhönottoprosessin” merkeissä tutustuttiin menneiden aikojen teollisuusyhdyskunnan elämään. Mäntän klubilla kurssi kuuli paikkakunnan poikkeuksellisesta taideharrastuksesta, johon kuuluvat mm. Suomen eräs tärkeimmistä yksityisistä taidekokoelmista ja vireä taiteen ympärillä pyörivä kulttuurielämä. Matka kruunattiin Koivulahden Rapukartanossa, jossa kurssi vahvisti itseään henkisesti ja fyysisesti kotimatkaa varten. Kurssi kiittää lämpimästi matkamme isäntä Hannua loistavista järjestelyistä ja asiantuntemuksemme laajentamisesta. *Markku Viitasaari*

Keski-Suomen henkisen maanpuolustuksen liitto

Jo yhdestoista Martti Ahtisaari-luento Suomi, Eurooppa ja nouseva itä

Suomi, Eurooppa ja nouseva itä olivat pääministeri Mari Kiviniemen puntarissa, kun hän piti yhdennentoista Martti Ahtisaari -luennon Jyväskylän yliopiston juhlasalissa 16. marraskuuta 2010.

Korkean tason luento innosti paikalle 500 kuulijaa.

Aasian, ennen kaikkea Kiinan ja Intian, taloudellinen nousu on ollut kylmän sodan päättymisen ohella lähihistoriamme merkittävintä talouspoliittista ilmiötä. Kansainvälisen valuuttarahaston ennusteissa koko kehittyvän Aasian osuus maailman kokonaistuotannosta lähentelee 20 prosenttia vuonna 2015, kun se oli noin 7 prosenttia vuonna 2000, pääministeri muistutti. Aasian menestys avaa kasvavasti mahdollisuuksia myös Suomelle.

Pääministeri Kiviniemi toivoo Euroopan uudistuvan globalisaation edellyttämällä tavalla. Eurooppa ja EU tarvitsevat johtajuutta ja päätöksiä. Muutoin maanosaa uhkaa liuku ulkoilmamuseoksi, ”josta teollinen toiminta on siirtynyt muualle ja joka sinnittelee eteenpäin suosittuna turismikohteena”.

Venäjän jäsenyys maailman kauppajärjestö WTO:ssa vahvistaisi ulkomaisten yritysten luottamusta Venäjään, ”kun omintakeiset ja ennustamattomat byrokratian kiemurat joutuisivat antamaan sijaa avoimen talouden dynamiikalle. Tällä olisi myönteistä vaikutusta esimerkiksi satojen suomalaisten yritysten toimintaan Venäjällä”, Kiviniemi mainitsi. Hän painotti EU:n ulkoista yhtenäisyyttä ennen kaikkea suhteessa strategisiin kumppaneihimme, joihin kuuluvat myös idän suuret toimijat Kiina, Intia ja Venäjä. Niiden suurin kauppakumppani EU on.

”EU neuvottelee Kiinan kanssa kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen solmimisesta, Intian kanssa vapaakauppasopimuksesta ja Venäjän kanssa suhteiden uudesta perussopimuksesta. Uuden perussopimuksen ja Venäjän WTO-jäsenyyden jälkeen aika olisi kypsä vapaakauppaneuvotteluille Venäjän kanssa”, pääministeri hahmotti.

Martti Ahtisaari -luennon pääjärjestäjä on Keski-Suomen henkisen maanpuolustuksen liitto. Sen yhteistyökumppaneina ovat Jyväskylän kaupunki, Jyväskylän yliopisto ja 140-vuotisuutensa juhliva maamme vanhin suomenkielinen sanomalehti Keski-suomalainen.

Luennon avasi pääjärjestäjän puheenjohtaja ja toimitusjohtaja Matti Hilli. Päätoimittaja Pekka Mervola kiitti pääministeriä ja kuulijoita.

Erkki Laatikainen

Pääministeri Mari Kiviniemi kävi luennoimassa Martti Ahtisaari -luentosarjassa Jyväskylän yliopiston juhlasalissa. Keski-suomalaisen arkisto/Kari Rouhiainen

Varsinais-Suomen Maanpuolustusyhdistys ry

EU:n ensimmäisen merivoimaoperaation taustaa erilaisista lähteistä ja tiedotteista poimittuna ja koottuna

Johtava sotilaslakimies Jouni Honkalan Varsinais-Suomen Maanpuolustusyhdistyksen kokouksessa 15.2.2011 pitämän esitelmän runkoaineisto

Jouni Honkala toimi elokuusta 2009 tammi-kuuhun 2010 lakimiehen tehtävässä operaatio ATALANTAn johtoesikunnassa Northwoodissa

Euroopan unioni käynnisti vuonna 2008 sotilaallisen kriisinhallintaoperaatio ATALANTAn, jonka päätehtävänä on suojata Maailman elintarvikeohjelman kuljetuksia Somaliaan ja muuta laivaliikennettä sekä torjua merirosvoutta Somalian rannikkovesillä.

Suomi osallistuu operaatioon omalla sota-aluksella. Miinalaiva Pohjanmaa lähti 5.1.2011 Upinniimestä ja se aloittaa toimintansa operaation komentajan kenraalimajuri Buster Howesin operatiivisen käskyvallan alaisena operaatioalueella helmikuun alussa.

Kansallinen hallinnollinen johtosuhde säilyy edelleen Pääesikunnalla ja Merivoimien komentajalla.

Somalian vaikea tilanne

Somaliassa ei käytännössä ole ollut laillista hallitusta vuoden 1991 jälkeen. Klaanien välinen sota on jatkunut viimeiset 13 vuotta. Somalian

Kiinniottotilanne

humanitäärisen tilanteen arvioidaan olevan Afrikan huonoin. Arviolta yli 3 miljoonaa ihmistä on välittömässä ja jatkuvan humanitäärisen avun tarpeessa.

Tilanne on ollut pitkään jännittynyt ja varsinkin Mogadishun seudulla taistelut vaativat lähes päivittäin kuolonuhreja väliaikaishallituksen (Transitional Federal Government, TFG), islamilaisten oikeuksien liiton jäänteiden (Union of Islamic Courts, UIC), Al Shabaabin ja klaanien välisissä yhteenotoissa. Hallinnosta vastaa väliaikainen hallitus Somalimaan rajalla. Väliaikaishallitus on ainoa taho, jonka kanssa kansainvälisellä yhteisöllä on edes jonkinlaisia virallisia yhteyksiä. Terrorismiuhka alueella koskee varsinkin kaikkia länsimaalaisia. Mogadishussa ja Puntinmaassa on tapahtunut ulkomaalaisiin kohdistuneita kidnappauksia ja Mogadishussa myös henkirikoksia. Somaliassa tehdään toistuvasti itsemurhapommi-iskuja.

Poliisi ja oikeuslaitos toimivat heikosti. Koko Somaliassa on runsaasti aseita ja puolisotilaallisia, pitkälti hallitsemattomia joukkoja.

Al-Shabaab järjestö terrorisoi suurta osaa Somaliasta. Se käyttää valtaa järkyttävällä tavalla kansan keskuudessa. Tyypillisenä voidaan tilanteeseen nähden pitää tiedotusvälineissä ollutta kirjoitusta, jonka mukaan järjestö oli julkisesti teloittanut kaksi teini-ikäistä tyttöä siitä syystä, että heidän oli väitetty vakoiilleen vihollisen hyväksi. Al-Shabaabin paikallisen aluekomentajan mukaan tytöt olivat ”pitkien tutkimusten jälkeen tunnustaneet rikoksensa”. Lisäksi kyseinen komentaja oli todennut, että vakoilusta epäiltyjä oli heidän vankiloissaan kymmeniä ja kaikkia odottaa sama kohtalo. Hallitsematon tila Somaliassa on mahdollistanut merirosvoudon kehityksen.

Merirosvoudon kasvu uhkaa humanitäärisen avun perille saamista. 80 % World Food Program (WFP) kuljetuksista kulkee meritse. Niitä suojaavista aluksista jatkuva puute. Operaation aikana merirosvojen toiminnan painopiste on siirtynyt Somalian itärannikolta aina Intian valtamerelle asti. Merirosvokaappauksia on tehty jopa 900–

Merirosvot liikkeellä

1000 merimailia itään Afrikan rannikosta eli siis huomattavasti lähempänä Intiaa kuin Afrikkaa. Merirosvot selviytyvät viikkoja ja jopa kuukausia merellä ”skiffeissään” ja kalastajilta kaapatuilla tukialuksilla

Operaation käynnistäminen

Peräti 95 % Euroopan meritse tapahtuvan kaupan volyyminä ja 20 % koko maailmankaupan volyyminä kulkee tuon kriittisen Adenin lahden kautta. Niinpä tilanteen pahenemisen vuoksi kansainvälinen merenkulkujärjestö IMO vaati YK:lta toimenpiteitä. Somalian vaikean tilanteen ja YK:n päätöslauselman 1814 perusteella EU:n poliittinen ja turvallisuuskomitea (EU Political and Security Committee, PSC) päätti 18. marraskuuta 2008 aloittaa merirosvouksen vastaisen Operaatio ATALANTAN, Euroopan Unionin ensimmäisen merivoimallisen kriisinhallintaoperaation. Operaation kestoksi määritettiin yksi vuosi kerrallaan joulukuusta 2008 alkaen. Viimeksi on operaatiota päätetty jatkaa kerralla kahdeksi vuodeksi eli vuoteen 2012.

EUNAVFOR ATALANTA on vain yksi monista merirosvoudon vastaisista toimijoista alueella. EUNAVFOR ATALANTAN sota-alusten määrä on operaation toiminta-aikana vaihdellut 6 ja 12 välillä. Koko Intian Valtameren, Punaisen meren - Persianlahden ja Afrikan rannikolla merirosvojen vastaiseen taisteluun osallistuu oman muun tehtävän ohella neljä muuta USA / UK / NATO-johtoista taisteluosastoa, ja mm. kiinalaisia, intialaisia ja japanilaisia, australialaisia, venäläisiä ja etelä-korealaisia sota-aluksia, yhteensä yli 50 sota-alusta neljästätoista eri maasta.

Operaation tehtävät

EU:n merivoimaoperaation ensisijaisena tavoitteena on varmistaa maailman ruokaohjelman (WFP), Afrikan Unionin sotilaallisen kriisinhallintaoperaation Somaliassa (AMISOM) ja humanitääristen järjestöjen merikuljetukset Somaliassa nälänhädän estämiseksi, suojata tapauskohtaisesti muita kuljetuksia sekä torjua merirosvojen toimet ja aseelliset ryöstöt ja täten vähentää niiden muodostamaa uhkaa kansainväliselle merenkululle. Sitten operaation tehtäviin on lisätty myös kalastuksen seuraaminen (”monitoring fishing activities”). Kalastustahan tuolla alueella harjoittavat useat suurvallat.

Operaatio ATALANTAN vuonna 2008 alkaneesta toiminnasta huolimatta merirosvous ei ole vähentynyt. 15.1.2011 tilanteen mukaan merirosvoilla oli hallussaan 29 kaapattua alusta ja yhteensä 693 henkilöä. Vuosien 2009, 2010 ja 2011 aikana on alueella tehty yli 360 merirosvohyökkäystä, joista yli 100 on ollut onnistuneita kaappauksia. Kaapattu alus on usein kuukausia, jopa yli vuoden, merirosvojen hallussa, varsinkin, jos alus tai sen miehistö on kotoisin köyhistä maista. Maksetut lunnaat ovat olleet keskimäärin 3-4 miljoonaa dollaria alusta kohden. Luonnollisesti isosta tankkerista saa kovemman hinnan. Eräiden maiden hallitukset, kuten esimerkiksi Iso-Britannian, ovat jyrkästi kieltäytyneet neuvottelemasta merirosvojen kanssa. Varustamot ja vakuutusyhtiöt maksavat pääosan lunnaista.

Toisaalta operaatio on onnistunut pätehtävässään ruokakuljetusten turvaamisessa niin, ettei sen aikana yhtään YK:n Maailman ruokaohjelman (World Food Program) 100 ruokakuljetuksesta ole kaapattu.

Kansainvälisen merioikeusyleissopimuksen 101 Artiklan mukaan merirosvoudeksi luetaan kaikki seuraavat teot:

Jokainen yksityisen aluksen tai ilma-aluksen miehistön tai matkustajien tekemä laiton väkivallan teko, vapaudenriisto tai ryöstö, joka on tehty yksityistä etua silmällä pitäen ja joka kohdistuu:

a. aavalla merellä toista alusta tai ilma-alusta tai tällaisessa aluksessa tai ilma-aluk-

ssa olevaa henkilöä tai omaisuutta vastaan; b. alusta, ilma-alusta, henkilöitä tai omaisuutta vastaan, jotka ovat alueella, johon minkään valtion lainkäyttövalta ei ulotu.

c. Vapaaehtoinen osallistuminen aluksen tai ilma-aluksen toimintaan tietoisena seikoista, jotka tekevät siitä merirosvoaluksen tai ilmarosvoaluksen.

d. Yllytys tai tahallinen avunanto tämän artiklan a)- ja b)-kohdan tarkoittamiin tekoihin.

Merirosvoaluksena pidetään alusta, jonka henkilöstö tarkoituksena on tehdä jokin edellä mainituista teoista.

Merirosvous on ”yksityistä tai järjestäytyntä” taloudelliseen hyötyyn tähtäävää rikollista toimintaa, mikä erottaa sen käsitteellisesti terrorismista. Siinä ei ole kyse valtioiden välisestä konfliktista, vähemmistöjen itsenäisyys- tai perusoikeustaistelusta tai oikeuksien vaatimisesta jollekin kansanosalle. Tässä mielessä Operaatio ATALANTAA voidaan pitää varsin ainutlaatuisena kriisinhallintaoperaationa. YK perusti päätöslauselmansa Peruskirjan VII lukuun. Maailmanrauhan turvaamisen ja humanitäärisen avun tarve oli niin suuri.

Merirosvous täyttyy aavalla merellä, eli rannikkovaltion aluevesirajan ulkopuolella, jossa mikään valtio ei voi käyttää suvereenia lainkäyttövaltaansa. Merirosvous täyttyy myös rannikkovaltion talousvyöhykkeellä, siitä riippumatta, että rannikkovaltio on voinut talousvyöhykkeellä saattaa voimaan omaa ympäristö-, kalastus- ja rikoslainsäädäntöään.

Operaatio ATALANTAN joukoilla ja aluksilla on toimivaltaa YK:n päätöslauselmien ja eräiden valtioiden kanssa tehtyjen SOFA-sopimusten (Status of Forces Agreement) nojalla myös eräiden valtioiden aluevesillä.

EUNAVFOR:n sota-alus voi tehtävänsä toteuttamiseksi käyttää voimaa alusten suojaamiseksi merirosvohyökkäykseltä, epäiltyjen veneiden ja alusten pysäyttämiseksi, kiinniottamiseksi ja tarkastamiseksi. Ääritilanteessa voidaan käyttää tappavaa voimaa, silloin kun se ei ole nimenomaisesti kielletty tai pidätetty ylemmälle päätöksentekotasalle

tai rajattu kansallisesti. Voimankäyttöoikeus perustuu YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmiin (YK:n Peruskirjan VII luku), EU:n mandaattiin, Suomen kriisinhallintalakiin, Operaation operatiosuunnitelmaan ja voimankäyttösääntöihin. Samoin kriisinhallintajoukolla on luonnollisesti aina ehdoton oikeus itsepuolustukseen.

Merirosvojen taholta ei juuri ole ollut uhkaa sotalaivoille. Viimeksi tosin marraskuussa espanjalainen sota-alus joutui vastaamaan merirosvojen tuleen, kun nämä yrittivät hyökätä espanjalaisen aluksen suojaamaan AMISOM kuljetusta vastaan. Espanjalaisalus meni suojattava aluksen ja merirosvojen käyttämän aluksen väliin ja sai estettyä kaappauksen. Merirosvot käyttivät tilanteessa aiemmin kaappaamansa kauppa-alusta. Näin ne käyttävät kaappaamiaan aluksia tuki- ja emoaluksina. Espanjalaisen sota-aluksen voimakkeiden käyttö oli tilanteessa vaikeaa, sillä merirosvoilla oli emoaluksella kaapatun aluksen miehistö panttivankeina.

Operaatio ATALANTA on myös monin muin tavoin pyrkinyt parantamaan kauppamerenkulun turvallisuutta alueella. Merkittävien ja ehkä järjestelmällisenä toimintana eniten hyötyä on ollut Maritime Security Centre - Horn of Africa -järjestelmän käynnistäminen. Kauppa-alukset voivat rekisteröityä järjestelmään, riskialttiilla Adenin lahdella, jossa kauttakulkuliikennettä valvotaan ympäri vuorokauden. Aluksia saatetaan Adenin lahden läpi kootusti sotalaivoilla.

Merirosvojen kiinniottaminen oikeudenkäyntiä varten

Operaation mandaatin mukaisesti operaation komentajan päätöksellä kriisinhallintajoukot voivat ottaa kiinni, ottaa säilöön ja siirtää merirosvoudesta tai aseellisesta ryöstöstä epäiltyjä. Kiinniottetut voidaan siirtää esitutkintaa ja syytöimenpiteitä varten epäillyt kiinniottaneen, operaatioon osallistuvan, aluksen lippuvaltioon tai johonkin toiseen Atalanta-operaatioon osallistuvaan valtioon taikka sellaiseen kolmanteen maahan, jonka kanssa Euroopan Unioni on tehnyt sopimuksen merirosvoudesta tai aseellisesta ryöstöstä epäiltyjen siirtämisestä. Euroopan Unionilla on tällä hetkellä sopimus siirtämisen ehdoista Seychellien ja Kenian

kanssa. Neuvottelija on käyty myös muiden maiden kanssa.

Merioikeusyleissopimuksen mukaan juuri sota-aluksella tai muulla valtionaluksella on erityistoimivalta ottaa kiinni ja pidättää ja saattaa oikeuden eteen merirosvoja.

Siirtomenettelylaki

Eduskunnassa joulukuussa hyväksytyllä lailla säädetään Suomen lain mukaisen esitutkinnan aloittamisen edellytyksistä sekä siihen liittyvistä päätöksentekomenettelyistä silloin, kun suomalainen sota-alus on ottanut kiinni epäiltyjä merirosvoja ja harkitaan, haluaako Suomi käyttää rikosoikeudellista toimivaltaansa. Lisäksi lailla säädetään edellytyksistä suomalaisella aluksella kiinniottetun henkilön siirtämiselle Atalanta-operaatiosta Euroopan Unionin ulkopuoliseen valtioon.

Suomi ei tuoreen ATALANTA:n siirtomenettelylain mukaan voi luovuttaa epäiltyjä kiinniottettuja merirosvoja sellaiseen valtioon, jossa heille voitaisiin tuomita kuolemanrangaistus tai heitä uhkasi kidutus tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu.

Valtioon, jossa kuolemanrangaistus on lainsäädännössä mahdollinen, epäillyt voidaan luovuttaa vain, jos EU on sopimuksella kyseisen maan kanssa sopinut kuolemanrangaistuksen kiellosta tai jos turvallisuudelle luovuttamiselle saadaan riittävät takeet. Eduskunnan lakivaliokunta edellytti lakia käsitellessään näiden rajoitusten ilmoittamista Operaatio ATALANTAN komentajalle, joka viime kädessä vastaa EUNAVFOR:n kiinniottamien epäiltyjen merirosvojen luovuttamisesta tutkintaa ja oikeudenkäyntiä varten.

Suomi ei lain mukaan käytännössä myöskään päätöksellään ota kiinniottettuja merirosvoja tutkintaan ja oikeudenkäyntiin Suomeen, ellei rikos ole tehty Suomen lipun alla olevaa alusta kohtaan tai Suomen kansalaista kohtaan.

Tähän mennessä oikeuden eteen toimitetut merirosvot

Kiinniottetuista merirosvoista on oikeuden eteen saatu EUNAVFOR:n toimenpitein toimitettua kaikkiaan 92 epäiltyä yhdeksässä eri jutussa. Kenia on vastaanottanut 8 syytejuuttua

Kiinniottettujen luovutus Kenian viranomaisille

ja Seychellit yhden. Viisi juttua on edennyt tähän mennessä ensiasteen oikeudessa tuomioon, 4 Keniassa ja 1 Seychelleillä. Tuomittuja on yhteensä 43. Tuomiot ovat olleet Keniassa 4-5 vuoden vankeustuomioita ja Seychelleillä tuomitut saivat 6 vuotta vankeutta. Tuomiot eivät ole lainvoimaisia, vaan syytetyt ovat valittaneet niistä.

Euroopan valtiot ovat ottaneet merirosvoja omalle maaperälleen lähinnä vain muutamissa tapauksissa, lähinnä silloin, kun niiden kansalaisia vastaan on tehty rikos.

Huomioon ottaen, että vain pieni osa todennäköisin syin merirosvoudesta epäillyistä kiinniottetuista henkilöistä päättyy luovutettavaksi jonkun maan viranomaisille, yhä merkittävämmäksi on operaation toiminnassa tullut merirosvojen toiminnan estäminen haltuun ottamalla ja tuhoamalla heidän aseitaan (mm. Kalshnikoveja, sinkoja, heittämiä, räjähteitä) ja muuta merirosvoudessa käytettävää välineistöä (tikkaita, koukkuja ym.). Ellei suoranaista näyttöä merirosvohyökkäyksestä tai sen yrityksestä ole, eivät sen paremmin Kenian kuin Seychellien

viranomaiset ole olleet halukkaita ottamaan juttuja.

Nyttemmin Kenia on kesällä 2010 ilmoittanut, ettei se ota enempää juttuja ja on virallisesti irtisanonut EU:n kanssa solmimansa sopimuksen. Myöhemmin syksyllä Kenia tosin ilmoitti ottavansa juttuja harkintansa mukaan tapauskohtaisesti, jos jutulla on yhteys Keniaan tai sen kansalaisiin.

Seychellien mahdollisuudet puolestaan ottaa juttuja ovat muutenkin hyvin rajalliset johtuen sen pienestä oikeuslaitoksesta ja vankeinhoitolaitoksesta.

Merirosvojen saattaminen asianmukaiseen oikeuskäsittelyyn on jatkossa suuri haaste kansainväliselle yhteisölle. On pohdittu mm. kansainvälisen rikostuomioistuimen toimintamahdollisuutta, paikallisten maiden oikeuslaitosten kehittämistä, uuden erityistuomioistuimen tai alaostaston perustamista ym. Olipa ratkaisu mikä tahansa se tulee ottamaan aikaa ja huomattavia panostuksia kansainväliseltä yhteisöltä ennen kuin länsimaista oikeuskulttuuria tyydyttävä ratkaisu saadaan aikaan.

Etelä-Savon Maanpuolustusyhdistys ry

Sihteeri Anneli Niskanen
Purolantie 3
50350 NOROLA
040 519 0881
anneli.niskanen@surffi.fi

Kanta-Hämeen Maanpuolustusyhdistys ry

Hannu Reko
Koskenrannankatu 31
30100 FORSSA
040 5515 913
hannu.reko@ovi.com

Keski-Suomen

Henkisen Maanpuolustuksen Liitto ry

Henkilöstöpäällikkö Marja Leena Immonen
Emännäntie 23 D 23
40740 JYVÄSKYLÄ
050 313 0402
marja.leena.immonen@jyu.fi

Kymen läänin Maanpuolustusyhdistys ry

Lehtori Paavo Mikkonen
Keskikoskentie 4 A 3
46800 MYLLYKOSKI
044 550 9375
paavo.mikkonen@pp.inet.fi

Lapin läänin Maanpuolustusyhdistys ry

Lääninvalmiusjohtaja Jari Aalto
Lapin aluehallintovirasto
PL 8002
96101 ROVANIEMI
040 520 0486
jari.aalto@avi.fi

Oulun läänin Maanpuolustusyhdistys ry

Pelastusylitarkastaja Pentti Kurttila
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
PL 293
90101 OULU
0400 379 918
pentti.kurttila@avi.fi

Pirkanmaan Maanpuolustusyhdistys ry

Kristina Alho
Arkkitehdinkatu 18 A 10
33720 TAMPERE
040 833 8490
kisse.alho@elisanet.fi

Pohjois-Karjalan Maanpuolustusyhdistys ry

Majuri Arto Jeskanen
Pohjois-Karjalan Aluetoimisto
PL 5
80791 KONTIORANTA
0299 434 161
pkarmpy@gmail.com

Pohjois-Savon Maanpuolustusyhdistys ry

Majuri Jyrki Ryhänen
Pohjois-Savon aluetoimisto
PL 1080
70111 KUOPIO
0299 435 310
jyrki.ryhanen@mil.fi

Päijät-Hämeen alueen Maanpuolustusyhdistys ry

Toiminnanjohtaja Tuija Nummela
Suojalantie 21
12130 MOMMILA
050 544 8682
tuija.nummela@phnet.fi

Satakunnan Maanpuolustusyhdistys ry

Hannu Aho
Peltopyyntie 22
28200 PORI
044 363 7011
hannu.aho@pp4.inet.fi

Uudenmaan Maanpuolustusyhdistys ry

Johtava turvallisuuskoordinaattori Johanna Seppälä
Helsingin kaupunki
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
040 334 5974
johanna.seppala@hel.fi

Vaasan läänin Maanpuolustusyhdistys ry -

Vasa läns Försvarsörening rf
Puheenjohtaja Alpo Koivuniemi
Permonkaarre 124 A 2
68600 PIETARSAARI
044 7638 504
alpo.koivuniemi@elisanet.fi

Varsinais-Suomen Maanpuolustusyhdistys ry

Pelastustarkastaja Pirjo Tuominen
Lounais-Suomen Aluehallintovirasto
PL 22
20801 TURKU
040 539 1024
pirjo.tuominen@avi.fi

JOUKKOKIRJE

ISSN 0357-2080
Editia Prima Oy, Helsinki 2011